

KAUBANDUS-TÖÖSTUSKOJA

Nr. 13. XII aastakäik

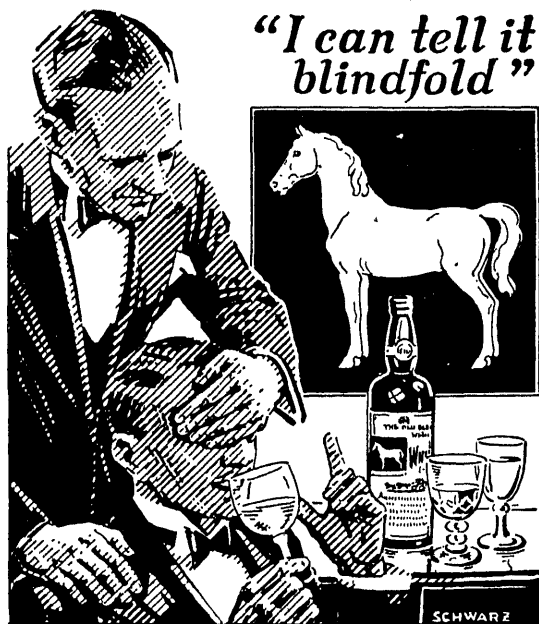
TEATAJA

1. juulil 1937

Ilmub kaks korda kuus.

Tellimishind:	Toimetus ja talitus	Kuulutuste hinnad:
Aastas . . . kr. 2.50	Kaubandus-tööstuskoda, Tallinn, Pikk t. 20	1/1 lhk. . . kr. 30.00
Poolaastas . . . " 1.50	Kõnetraat 426-15. Toimetaja kõnetunnid:	1/2 " . . . " 16.50
Välismaale . . . " 5.00	igal äripäeval 12—2 p. l.	1/4 " . . . " 10.00
Poolaastas . . . " 3.00		Kaanekülgedel—kokkuleppel

SISU: Majanduslik kutseoskus. Riik ja eramajandus. Rootsi välisminister Sandleri külaskäik Eestisse. Eraettevõtete Ametnike Koja tegevus. Koja Teataja kirjavahetus. Valmimas kiudainete töötlemise oskussõnastik. Tartu linnakoollivalitsuses ei pooldata kutseoskuse nõudmist teenijailt. Kaubandusettevõtete liikumine 1936. a. Äride register. Abieluvaranduse lahutamise lepinguid. Toiduainete turg. Välisborsid. Kaubahindu. Tallinna börsi kursisedelid.

WHITE HORSE WHISKY

AINUESINDAJA

o/ü. **EUGEN BEVER & Ko.**

TALLINNAS

SERGO & Ko. SÕIDUPLAAN

A-1. „Aegna“

Tallinn—Helsingi Liin

Väljub Tallinnast: esmaspäeviti kell 9.30. Saabub Helsingi esmasp. kell 13.30. Väljub Tallinnast kesknädalati kell 9.30. Saabub Helsingi keskn. kell 13.30. Väljub Tallinnast reedeti kell 12.00. Saabub Helsingi reedeti kell 16.00. Väljub Tallinnast 7. maist kuni 1. sept. reedeti kell 16.00. Saabub Helsingi reedeti kell 20.00.

Väljub Helsingist: teisipäeviti kell 10.00. Saabub Tallinna teisip. kell 14.00. Väljub Helsingist neljapäeviti kell 10.00. Saabub Tallinna neljap. kell 14.00. Väljub Helsingist pühapäeviti kell 10.00. Saabub Tallinna pühap. kell 14.00. Väljub Helsingist 7. maist kuni 1. sept. pühapäeviti kell 17.00. Saabub Tallinna pühap. kell 21.00.

Laeva sõiduplaan on Helsingis ja Tallinnas kooskõlas pearaudtee ja omnibuseliinidega.

Sõidupiletite hinnad: I klass (kabiin) Kr. 10.— II klass (salong) Kr. 8.— Turistide klass Kr. 6.—

Esindus Helsingis: Merihuolto O/Y, Eteläranta nr. 8, tel. 321-25.

A-1. „Ruĥno“

Stockholm — Haapsalu — Kuivastu (Kuressaare) — Pärnu — Riia Liin

Väljub Stockholmist neljap. kell 15.00. Saabub Haapsallu reedel kell 9.00. Väljub Haapsalust reedeti kell 11.30. Saabub Kuivastu reedel kell 14.00. Väljub Kuivastust reedeti kell 14.30. Saabub Pärnu reedel kell 19.30. Väljub Pärnust reedeti kell 22.00. Saabub Riiga laupäeviti kell 7.00.

Väljub Riist esmaspäeviti kell 20.00. Saabub Pärnu teisip. kell 5.00. Väljub Pärnust teisipäeviti kell 8.30. Saabub Kuivastu teisip. kell 13.30. Väljub Kuivastust teisipäeviti kell 14.00. Saabub Haapsallu teisip. kell 16.30. Väljub Haapsalust teisipäeviti kell 19.00. Saabub Stockholmi keskn. kell 11.00.

Esindajad: Stockholmis: A-B. Norrman & Nilsson, Skoppsbron 16, tel. 23-38-90. Riias: James Siering & Co, L. Kaleju iela 14 — 16. Pärnus: Vladimir Klassen, Jalaka tän. 2, tel. 2-30. Haapsalus: Viljam Dampf, Lai t. 1, tel. 196. Kuressaares: Oskar Liiv, Pruuli tän. 2, tel. 108.

A-1. „Kumari“

Narva—Narva-Jõesuu—Kotka Liin

Väljub Narvast reedeti kell 13.00, peatub N.-Jõesuus kell 14.00—15.00. Saabub Kotka kell 22.00. Väljub pühapäeviti N.-Jõesuust kell 22.00. Saabub Kotka esmaspäeviti kell 5.00.

Väljub Kotkast laupäeviti kell 15.00. Saabub N.-Jõesuhu kell 22.00. Väljub Kotkast esmaspäeviti kell 8.00, peatub N.-Jõesuus kell 15.00 — 16.00. Saabub Narva esmaspäev. kell 17.00.

Tallinn—Käsmu/Võsu—Narva-Jõesuu—Narva Liin

Väljub Tallinnast neljap. kell 7.00. Saabub Käsmu/Võsule neljap. kell 12.00. Väljub Käsmust/Võsult neljap. kell 12.30. Saabub N.-Jõesuhu neljap. kell 19.30. Väljub N.-Jõesuust neljap. kell 20.30. Saabub Narva neljap. kell 21.30.

Väljub Narvast teisip. kell 6.00. Saabub N.-Jõesuhu teisip. kell 7.00. Väljub N.-Jõesuust teisip. kell 7.30. Saabub Käsmu/Võsule teisip. kell 14.30. Väljub Käsmust/Võsult teisip. kell 15.00. Saabub Tallinna teisip. kell 20.00.

Esindajad: Kotkas: John Nurminen O/Y, Pakkahuoneen katu 9, tel. 523. Narvas: E. Seel, S. Aguli 47, tel. 314.

A-1. „Juku“

Laeva telefon Narvas 315

Kaubaveoliin Tallinn—Käsmu—Võsu—Narva-Jõesuu—Narva

Väljub Tallinnast laup. kell 8.00. Saabub Käsmu/Võsule laup. kell 14.00. Väljub Käsmust/Võsult laup. kell 14.30. Saabub Narva ja N.-Jõesuhu pühap. homm.

Väljub Narvast keskn. kell 6.00. Saabub Narva/Jõesuhu keskn. kell 7.00. Väljub N.-Jõesuust keskn. kell 7.30. Saabub Käsmu/Võsule keskn. kell 17.00. Väljub Käsmust/Võsult keskn. kell 17.30. Saabub Tallinna neljap. hommikul.

Esindajad: Tallinnas: Bernhard Sergo — kontor Sadamas, Baikovi sild nr. 1, tel. 314-85. Narvas: E. Seel, S. Aguli 47, tel. 314. N.-Jõesuus: J. Unsar, V. Lootsi 3, tel. 34.

A-1. „Hansi“

Tallinn—Heltermaa—Orisaare—Triigi—Sõru—Orjaku Liin

Väljub Tallinnast esmasp. kell 19.00. Saabub Heltermaale teisip. kell 4.00. Väljub Heltermaalt teisip. kell 4.30. Saabub Orisaare teisip. kell 8.30. Väljub Orisaarest teisip. kell 10.00. Saabub Triigile teisip. kell 12.00. Väljub Triigilt teisip. kell 13.30. Saabub Sõrude teisip. kell 14.30. Väljub Sõrult keskn. kell 5.00. Saabub Triigile keskn. kell 6.00. Väljub Triigilt keskn. kell 7.00. Saabub Orjaku keskn. kell 8.30. Väljub Orjakust keskn. kell 11.30. Saabub Orisaare keskn. kell 13.30. Väljub Orisaarest keskn. kell 16.00. Saabub Heltermaale keskn. kell 20.00. Väljub Heltermaalt keskn. kell 21.00. Saabub Tallinna neljap. kell 6.00.

Esindajad: Tallinnas: Bernhard Sergo — kontor sadamas, Baikovi sild, telef. 314-85. Haapsalus: V. Dampf, Lai tän. 1, tel. 196. Sõrul: P. Pruul, tel. 4-e. Triigil: F. Kesküla, tel. Leisi 16-d. Orisaares: O. Ots, tel. 3. Orjakul: J. Niit, tel. Keina 18. Heltermaal: J. Tõsine, tel. Kärkla.

A-1. „Gustav“

Rohuküla—Heltermaa Liin

Väljub Rohukülast esmasp., teisip., keskn., neljap., reedel ja laup. kell 19.15. Saabub Heltermaale kell 20.45.

Väljub Heltermaalt esmasp., teisip., neljap. ja laup. kell 2.30. Saabub Rohukülla kell 4.00. Väljub Heltermaalt keskn. ja reedel kell 9.30. Saabub Rohukülla kell 11.00.

Esindajad: Heltermaal: J. Tõsine, tel. Kärkla. Haapsalus: V. Dampf, Lai 1, tel. 196.

A-1. „Rudolf“

Telefon laeval: Virtsu 7, Kuivastu 4

Virtsu—Kuivastu Liin

Väljub Virtsust iga päev kell 6.30. Saabub Kuivastu iga päev kell 7.10. Väljub Kuivastust iga päev kell 19.30. Saabub Virtsu iga päev kell 20.10.

Suvehooajal, 15. maist kuni 15. septembrini, teeb laev kooskõlas omnibus liiklemisega veel teise reisi iga päev, järgmise sõiduplaani kohaselt:

Väljub Virtsust iga päev kell 18.30. Saabub Kuivastu iga päev kell 19.10. Väljub Kuivastust iga päev kell 8.50. Saabub Virtsu iga päev kell 9.30.

Majanduslik kutseoskus.

Haridusministeerium on kutsehariduse levitamisele pöörnud viimasel ajal suurt tähelepanu. On ellukutumisel rida kutsehariduslikke õppeasutusi, nagu majanduskoolid, kodundusõpilaste koolid ja kõrgema astme majanduskoolid. Ja selleks, et neid õppeasutusi mitte jätta õhku rippuma, on kavatsusel hakata nõudma realt majandusalal tegutsevailt isikuilt vastavat majanduslikku kutseoskust. See viimane nõudmine sunnib paratamatult neid noori inimesi, kes ühel või teisel majandusalal tahavad tulevikus endale leiba teenida, astuma ka vastavatesse majanduskoolidesse, et viimaste kaudu omandada vastavat kutseoskust.

Nii ongi Haridusministeeriumis valminud „Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu,“ mille järgi tulevasilt õppinud kauplejailt (müüjailt ja müüjannadelt), vanemailt õppinud kauplejailt (praegused vanemad müüjad) ja äri- ning büroojuhtidelt kavatsetakse nõuda vastavat kutseoskust ja ainult neid isikuid, kes Majandusliku Kutseoskuse Ameti ees sellekohase eksami on sooritanud, neisse kutseisse registreerida. Kavatsitava seaduse eesmärk on ära hoida, et võhikud ja madala haridusliku tasapinnaga isikud ei pääseks äridesse, kontoreisse või büroodesse ametisse, vaid ainult sellekohase teoreetilise ning praktilise ettevalmistusega inimesed.

See eesmärk on iseenesest ilus ja raske on sellele vastu vaielda, või olgu vast siis, kui asume seisukohale, et „paber“ ei loo veel inimest. Mõnel pool avaldatakse kahtlust — ja võib-olla on neil kahtlejail ka teataval määral õigus, — et „bumaaga“-süsteem, mis meil nagu iseenesest juba kaunis kaugele kipub minema, igal alal soovitavaid tagajärgi ei anna. Kui me oma kodanikud nende „paberite“ järgi teatavatesse kutsegruppidesse jaotaksime — näiteks vastava „paberiga“ varustatud isik võib ainult juukselõikaja olla, teine jälle äriteenija, kolmas — põllusulane — kas me sellega oma kodanikke mitte käsist ja jalust ei sooks ning neilt nende majandusliku tegevuse vabadust ei riisuks? Kas ei tekiks siis keskacagne olukord, kus maainimestel oli pääs linnadesse suletud, kuna linnades lubati tegutseda vaid linnakodanikel. Või jälle näide minevikust, kus kõik käsitöösturid pidid olema koondatud oma tsunftidesse, mille tõttu tekkisid isegi sellased tsunftid nagu pakikandjate, kõrtside ja avalike majade pidajate jne. tsunftid. Ajalugu küll kordub, aga võib-olla kordub ta antud küsimustes liialt ruttu. —

Kuid pöördume majandusliku kutseoskuse küsimuse juure tagasi.

Haridusministeeriumi „Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu“ oma esimeses paragraafis püüab loetella kõiki majanduslikke alasid, mis selle seaduse alla peaksid kuuluma, s. o. need alad, kus nõutakse õppinud kauplejailt, bürooametnikelt ja -juhatajailt vastavat kutseoskust. Kuid sealjuures jätab seaduse eelnõu segaseks ühe kõige tähtsama küsimuse: kuidas jääb lugu nende alade ettevõtete omanike enestega? Kas nemad, kes nad on oma kapitali neisse ettevõteteisse investeerinud, neid juba rea aastaid heade tulemustega juhtinud ja juhatanud, peaksid seaduse kehtimahakkamisel ise ka Kutseoskuse Ameti ette ilmuma eksami sooritama või pole seda vaja? Või antakse neile õigus ettevõtet pidada ainult juhul, kui vastava „paberiga“ varustatud isik on palgatud juhatajaks? Nende ridade kirjutaja peab seda täiesti loomulikuks ja õigeks kui apteeki juhib diplomeeritud rohu-teadlane või ohtlike ainetega kauplevat käitist sellekohase eksami sooritanud isik. See on tarviline, sest siin on tegu rahva tervise ja julgeolekuga. Kui aga hakatakse vanarauakauplusepidajalt või mõnelt teiselt sääraselt kaupluseomanikult nõudma kutsetunnistust, siis oleks see vististi liig. Arvatavasti ei ole Haridusministeerium eelnõu koostamisel ka nii mõelnud ja vististi tuleb ärijuhtide all mõista neid ärijuhte, keda äriomanik oma vabal tahtel endale abiks ametisse palkab. Teisiti oleks raske seda küsimust ka puht-juriidiliselt seletada.

Kuid otstarbekohasem oleks vististi, kui seadus ei hakkaks loetlema kõiki neid alasid, millete kohta seda tuleb rakendada. Seaduse eelnõus on ette nähtud kutseoskuse nõukogu, kellele kavatsetakse anda laialdased võimupiirid: kutseoskuse ametite asutamine,ksamikavade koostamine jne. Kas ei oleks otstarbekohasem, kui ka küsimus, millised majanduslikud alad arvata kutseoskuse seaduse alla kuuluvaiks, jääks kutseoskuse nõukogu lahendada, kelle otsus neis küsimusis kuuluks haridusministri kinnitamisele? Sellega loodaks painduvam olukord. Kui aga seadusega juba ette kindlaks määrata, et näit. laevasõidu-ettevõtted kuuluvad kutseoskuse seaduse alla, siis võib tekkida olukord, et nõukogu oma tegelikus töös jõuab koguni vastupidisele arvamisele ja võib-olla teatava liigi ettevõtete kohta peab vajalikeks ellu kutsuda koguni teisuguseid institutsioone. Säärasel juhul tuleks siis seadus muuta. Seaduste muutmine pole aga alati nii lihtne, eriti siis, kui parlament tööle asub. Meil on selleks küllalt kogemusi ja näi-

teid, kus riigikogu päevil mõnerealise seaduse muutmise teinekord palju aega nõudis.

Kutseoskuse nõukogu koosseisus on kaupmeestele, keda see seadus kõige rohkem puudutab, ainult üheliikmeline esindus ette nähtud, samuti ka kutseoskuse ametis. Ei ole iseenesest meeldiv ülesanne ühele või teisele huviringkonnale suurema arvulist esindust välja kaupleva hakata, kuid antud juhul nõuab vist küll õiglust, et neis asutisid kaupmeeskond peaks olema tugevamini esindatud. Tuleb ju seal otsustamisele, missuguseid tunnistusi, mis varemalt kaupluse ametnikele on välja antud, tunnustada ja missuguseid mitte; tuleb lahendamisele terve rida kaupluseõpilastesse puutuvaid küsimusi. Neis küsimusis peaksid kõige kompetentsemad olema kaupmeeskonna esindajad. Isegi ärimaksude määramisel on maksukomisjonide liikmete enamus moodustatud kaupmeestest; kui see oli võimalik säärases äärmiselt hellas küsimuses nagu seda on maksud, siis peaks see küll olema täiesti võimalik ka säärases kaupmeestele nii ülitähtsas küsimuses kui seda on nende kutseharidus.

Seaduse eelnõu on õige pikk ja selles leidub küsimusi, mis tekitavad vaidlust ja vajavad selgitamist. On enam kui kaheldav, kas on nii pikki praktika-aegu vaja nagu seda eelnõu ette näeb (mõnel juhul koguni 15 aastat!). Neid tähtsate tuleks kahtlemata lühendada. Aga — mis peaaegu — seda seadust, kui ta kord seaduseks saab, ei tohiks mitte üleöö maksta panna, vaid tuleb pikem aeg anda enne kui ta kehtima hakkab. Ei ole mingit arusaadavat põhjust, miks peaksid näit. 1. jaanuariks 1938. a. kõik kauplusesellid, bürooametnikud ja -juhatajad olema varustatud kutseoskuse paberitega? Kauplemine ei lähe ärides selle tõttu põrmugi elavamaks, riigi sissetulekud ei tõuse, peremeeste kasud ka mitte. Küll aga tooks kiires korras ja ülepea kaela registreerimine ja eksamineerimine palju tulusid ning sekeldusi ja seadus tekitaks juba oma algpäevil laialdastes ärieringkondades, nii peremeeste kui ka teenijate seas, pahameelt ja rahulolematust.

Mercator.

Riik ja eramajandus.

Uued tuuled Saksamaal.

Saksamaa on riike, kus tugevaimal määral on eramajanduse tegevus juhitud, korraldatud ja piiratud riigi võimu — sundnormide — kaudu.

Ei ole vist liialdus, kui öeldakse, et vastavad tendentsid meil on oma alguse ja arenemise eeldused saanud peamiselt saksa teooriast ja praktikast. Praktiliselt väljendub selle tendentsi ja suuna teostamine selles, et uute ideede, korralduste ja kitsenduste läbiviimisel võetakse asjaomaste asutuste poolt eeskujuks saksa normistikud, mis tõlgitakse ja, tarviduse kohaselt veidi siludes, juune lisades ja maha võttes, maksta pannakse. Kõige tugevamalt on see süsteem esinenud meie põllumajandust reguleerivate normide maksmapanemise korral.

Seoses sellega on eriti huvitav tähele panna uusi sümptoome meie sellesuguste tendentside eramaal — Saksas. Viimastes saksa majandusajakirjades paneme tähele terveid seeriaid artikleid, mis hakkavad skeptiliselt suhtuma liigsele riiklikule aktiviteedile majandusellu tungimisel ja soovivad ühel või teisel teel praegused meeleolutegemised on silmnähtavalt dirigeeritud, on väga tõenäoline, et Saksamaal on lähemal ajal oodata põhjalikku muudatust se-

nises majanduspoliitikas, ja seda tervitatavalt liberaalsemas suunas.

Vaatleme lühidalt, missuguste argumentidega opereeritakse ja missuguste tulemusteni tahetakse jõuda.

„Der deutsche Volkswirt“ 18. juunist s. a. kirjutab:

„Ühes Lääne-Saksa valitsusringkonnas kontrolliti hiljuti, kas tekstiilkaupmehed on täitnud hinnaarvutamise eeskirju kiudainete seaduse kohaselt. Selgus, et umbes 80%-is ettevõttest oli üleastumisi. Seepärast tuli omanikke karistada.“

Sellest järeldusi tehes tullakse järgmisele. Küsitakse, kuidas kuulsas saksa korraarmastuse juures on nii palju eksimusi. Kaupmehed olvad teatanud, et eksimused on sündinud teadmatus tagajärjel. See fakt olevat seda enam tähelepanev, et need kaupmehed kuuluvad sundorganisatsiooni, kes eriti hoolitseb selle eest, et liikmed oleksid seaduste nõudeist informeeritud. „Tekib küsimusi, kas ärimehel on üldse võimalik kõiki teda puutuvaid korraldusi teada, aru saada ja tähta. Kes võtab arvesse ettekirjutuste hulka, mis puutuvad ka kõige väik-

semasse majandusharusse, ei või sellele küsimusele igal pool ja-ga vastata.“

„Schacht on seda meie majanduse bürokraatismi arvesse võttes „Uut plaani“ ükskord lühidalt ja tabavalt nimetanud „kolledaks“ (scheusslich).“

Olgugi et saksa majanduse juhtimine ei võivat lähemal ajal reguleerimisest loobuda, tulevat ettekirjutuste hulika vähendada võimalikult vahima määrami. „Muidu tekib hädahoht, et suur ettekirjutuste hulk viib ka heatahtlikke mõtlikkusele ja ükskõiksusele nii, et nad, tundes oma võimetust kõiki nõudeid täita, ei pane tähele kooni eluliselt tähtsaid eeskirju.“

„Igapäevane paberisõda, juhtnööride kuhjumine, korraldused, vallatuslik kõrgemate kohtute praktika tõendab, et on olemas lõpmata palju eeskirju, mille kohta isegi asutuste kõrgemal ametnikel ei valitse täit selgust. Kui palju maskem on kaupmehe olukord, kellele tähelepanematu üksikasi tähendab eksistentsi küsimust, selgituse viivitus aga kogu ettevõtte kahjustamist.“

„Tuleb meeles pidada, et ka seaduseandluse alal peab maksma majanduslik printsiip — saavutada suuremaid tulemusi kõige vähema kulutusega. Ei ole tarvis alati leida sajaprotsendilist lahendust, kui ühe kolmandiku kulutusega saavutatakse oluline.“ „Arusaamine, et tuleb leida alati põhimõtteline lahendus selle asemel, et sümptoomi arstida, et on küllaldane, kui leitakse poliitiline, s. o. diplomaatiline, suundanäitav lahendus, on natsionalistliku riigikunsti alus.“

On rõõmustav, et see riigikunst on kaldumas aluseile, mis ka teistes edumeelsemates ja ka majanduslikult edasijõudnumates riikides on endastmõistetavad. Näib olevat nii, et samas tsiteeritud Bismarcki sõnad „Olen alati seisnud sel-

le vastu, et minu kolleegid-ministrid rohelise laua tagant reglementeerivad“, kuna ta teadis, et „kui mitte nemad ise, siis nende nõunikud seaduste tegemisel liialdavad, ja et nii mitmed ettekandvad nõunikud oma laegastes hoiavad projekte, millega nad püüavad riigi alamaid õnnistada, niipea kui leiavad üllemuse, kes sellega nõustub“, on jällegi kohaldatavad ja tähelepanemavad.

Saksamaal õnnestunud katsed (vahest siiski ebaõnnestunud katsed) näitavad, „et mõjuvam on üksiku kasu üldsuse teenistusse tõmmata kui karistusega hirmutada“.

Kõige õigem riigi juhtimise printsiip olevat see, et valitsus „õpetagu meid endid valitsema“, ja kooskõlas Freiherr von Steini arvamistega tulevat murda kammitsad, mille kaudu bürokraatia takistab inimlikku tegevust.

Kuna aga anarhism majanduses on ettekujutamatu, siis tulevat väljapääsu otsida praktiliste kaupmeeste ja töösturite sundorganisatsioonides, kelle omategevus leiab pääsu siis, kui puuduste kõrvaldamiseks tuleks muidu käia äärmiselt üksikasjalist seaduseandlikku teed.

Sellele põhimõttelisele sissejuhatusesele lisandub terve rida artikleid saksa majandusliku omavalitsuse tegelasilt, kes ühel ja teisel viisil valgustavad neid võimalusi ja paremusi, mis on kaupmeeste ja töösturite oma algatusel võrreldes olukorraga, kus igal juhul seaduseandlik aparaat peab käima hakkama.

Loodame, et see esimene pääsuke ei jää viimseks ja et senini vastupidistel seisukohtadel seisnud riik, kelle korraldustel on palju järeleaimajaid, asub ise teele, mida diikteerivad kogemused, terve mõistuse ja lõppeks ka õigluse ja vabaduse printsiibid.

E. P.

Rootsi välisminister Sandleri külaskäik Eestisse.

11. juunil s. a. kell 16 saabus Rootsi välisminister S a n d l e r liinilennukil Riist Tallinna, kuhu minister jäi kolmeks päevaks. Ühes välisministriga saabusid Eestisse ka ministriabi de G ü n t h e r ja sekretär B e l f r a g e. Lennuväljal oli külalisi vastu võtmas välisministri asetäitja sotsiaalminister O. K a s k, välisministri abi A. R e i, Eesti saadik Stokholmis A. L a r e t e i, Rootsi csindaja Eestis parun K o s k u l l, protokollilem K i r o t a r j. t.

Eestis viibimise ajal peatusid külalised „Kuld-Lõvis“.

Sama päeva õhtul kell 8 oli välisministeeriu-

mis korraldatud välisministri kohuste täitja O. K a s k'i poolt külalise auks õhtusöök, millest võtsid osa Vabariigi Valitsuse liikmed, diplomaatkond jne., kus välisministri asetäitja O. K a s k tervitades külalisi rõhutas omas kõnes Eesti poolt elavat huvi ja soovi säilitada ja tihendada ajaloolisi sidemeid Eesti ja Rootsi vahel.

Minister R. S a n d l e r tänas armastusväärse vastuvõtu eest, avaldades rõõmu, et külaskäik võimaldab talle ühendusse astuda isikutega, kes on vastutavad Eesti praeguse poliitika ja kultuurilise elu arengu eest.

Mis puutub majanduslikesse suhetesse, tähen-

das minister R. Sandler edasi, siis võidavat rahuldustundega markida, et kaubavahetus Rootsi ja Eesti vahel on võinud säilida ja areneda vaa-

Kell 1.45 võttis riigivanem vastu välisminister Sandleri, millele järgnes eine Kadrioru lossis Vabariigi Valitsuse liikmete ja teiste osavõtul.

Minister R. Sandler ja minister O. Kask lennujaamas.

tamata takistustele ja raskustele, mille vastu on pörganud rahvusvaheline kaubandus.

12. juunil kell 11 hommikul käis minister Sandler Kaitseväe kalmistul, astades sõjaväeliste auavaldustega pärja vabadussõjas langenute hauale. Pärast seda külastas minister ülemjuhatajat kindral Laidoneri.

Samal päeval käis minister Sandler oma saatjaskonnaga raekojas, kus kirjutas oma nime külalisraamatusse.

Õhtupoolikul minister Sandler sõitis Kopolisse Kalevi rügementi, et tutvuda Eesti sõjaväega ja viibida selle väcosa paraadil.

Pühapäev — 13. juuni — oli peamiselt pühendatud minister Sandleri külaskäigule Eesti rootslaste juure Noarootsi ja Haapsallu, kus teda saatsid sotsiaalminister O. Kask ja Rootsi saadik parun Koskull, välisministri abi Rei j.t. Minister Sandler sai Eesti rootslaste poolt vaimustatud vastuvõtu osaliseks.

Esmaspäeval, 14. juunil, minister Sandler võttis „Kuld-Lõvis“ vastu ajakirjanduse esindajaid, kellega jagas oma muljeid külaskäigust Eestis.

Minister avaldas rõõmu, et tal on võimalus olnud tutvuda Eesti kauni pealinna Tallinnaga. Tallinnal olevat palju ühist Visby'ga Gotlandil, ja see on arusaadav, sest mõlemad linnad on olnud minevikus lähedas majanduslikus ja kultuurilises läbikäimises. Tallinnas on veel olemas palju ajaloolisi mälestusmärke vanemast ajast ja eriti suure huviga on minister vaadelnud Toompea vanu chitusi ja Piritu kloostri varemeid. Minister Sandler ütles oma sõidu eesmärgi olevat olnud luua isiklikku kontakti Eesti riigitegelaste ja välispoliitika juhtidega. Riigivanem K. Pätsiga kokkusaamisel on talle avanenud võimalus mõtteid vahetada mitmesuguste küsimuste üle, samuti ka kindral J. Laidoneriga, kellest rahvasteliidu ringkondades, eriti Gentis, suurt lugu peetakse. Ka on ta külastanud välisminister Akelit, kes töö juurest eemal viibides tunneb suurt huvi välispoliitiliste sündmuste vastu, ning temaga kõneldes on puudutatud päeva välispoliitilisi küsimusi, üldse Tallinnas viibides on minister Sandleril tulnud mõtteid vahetada rea Rootsi ja Eesti suhetesse puutuvate küsimuste üle. Erilist huvi on tunnud minister Sandler ka Rootsi vähemrahva elu vastu. Väljasõit Pürksi ja Haapsallu on annud talle võimaluse tutvuda koha peal Eesti rootslaste eluga. Ta on saanud sealt kõige paremad muljed. Kõneldes kohalike rootslastega on ta tähelepanu juhtinud sellele, et rootslased peavad tänulikud olema Eesti riigile. Eesti iseseisvusega on säilitanud ka rootslased oma vabaduse ja vabaks arenguks ning ülesehitavaks tööks ei ole neile mingisuguseid takistusi tehtud. Tänuks selle eest olgu ja jäägu nad riigitrudeks eesti kodanikeks.

Mis puutub üldse Eesti ja Rootsi vahetunde, siis need on juba ajalooliselt olnud alati väga head. Edaspidiseks koostööks on olemas kõik eeldused. Eriti tuleb arendada koostööd rahvasteliidu ümber, kuna siin Eesti ja Rootsi poliitika ja poliitilised huvid ühtuvad. Lõpuks minister Sandler ütles kasutatavat juhust, et avaldada eesti ajakirjanduse kaudu oma südamlitku tänu selle sooja vastuvõtu eest, mis tal Eestis osaks saanud. Eestist viivat ta kaasa parimad mälestused.

Kell 12 korraldas Kaubandus-tööstuskoda külalise auks eine Kaubandus-tööstuskoja suures saalis. Einest ühes minister Sandleriga võt-

sid osa ka ministriabi de Günther, sekretär K. A. de Belfrage, Kaubandus-tööstuskoja esimees J. Puhk, Rootsi saadik parun Koskull, välisministri kohuste täitja O. Kask, majandusministri kohuste täitja N. Talts, välisministri abi A. Reii, majandusministri abi N. Viitak, Rahvuskogu II koja esimees M. Pung, Kaubandus-tööstuskoja direktor M. Hurt, Eesti Panga president J. Jaakson, Eesti saadik Rootsis H. Laretei, protokollülem E. Kirotarj. t.

Kaubandus-tööstuskoja esimees J. Puhk tervitades külalisi ütles eestikeelses tõlkes järgmist:

„Nendes ajaloolistes ruumides, kus meie maa majandusinimesed 14. sajandist peale oma asju otsustanud, on mul täna au Eesti majandusringkondade nimel tervitada kõrget külalist Rootsist, härra minister Sandlerit.

Rootsiga seovad meie maad ajaloolised sidemed.

Geograafiliselt lainetavad meie maade randa- del ühised Balti mere vood, moodustades meie maade vahel kontakti majanduslikuks läbikäimiseks. Poliitiliselt on meie maadel ühised sihid — puüda rahu poole. Majanduslikult oleks vaid soovida kindlat sidet ja tihedat kaubavahetust Rootsi ja Eesti vahel.

Kuidas see side peab toimuma, kas Balti klausli näol kaubalepinguis või teisel kujul, ei saa meie praktilised majandajad praegu, millal on maksmas valuutakitsendused, kontingendid ja litsentsid, mitte kindlaks määrata, sec kuulub kõrge poliitika hulka.

Aga me hellitame lootust, et külaskäik, millega meid Rootsi välispoliitika määraja on austanud, aitab palju kaasa vabama kaubandusliku läbikäimise mõttes meie rahvaste vahel.

Kindla, püsiva ja vaba kaubandusliku liiklemise mõttes meie maade vahel tõstan oma klaasi Tema ekstsellentse härra minister Sandleri terviseks!“

Minister Sandler vastates tervitusele ning tänades sõbraliku vastuvõtu eest tähendas, et kõigi riikide puüded on sihitud sellele, et pchemendada kaubanduslikku läbikäimist piiravaid kitsendusi, avaldades lootust, et need pingutused, mis takistuste vältimiseks tehakse, võimaldavad ka Eestile oma väliskaubandust arendada senisest edukamalt.

Kell 4 p. l. lahkus minister Sandler oma saatjatega Tallinnast.

Eraettevõtete Ametnike Koja tegevus.

Koja valijate arv suureneb uue seadusega. Koja maksu peavad tööandjad kinni ametniku palgast. Teadete andmise kohustus.

Riigivanema dekreedina 9. juunil antud Eraettevõtete Ametnike Koja seaduse muutmise ja täiendamise seadus (R. T. 48 — 1937. a.) toob mõningaid muudatusi Eraettevõtete Ametnike Kotta puutuvais küsimusis, millede teadmine on tarviline äridele ja ettevõtetele, kes kuuluvad koja seaduse alla.

Kui koja valijateks arvati kehtinud seaduses 24 aastat vanad ja 3 aastat töötanud isikud, siis uus seadus seab koja valijate vanuse alammääraks 21 aastale ja tegutsemise staaži 2-le aastale. See-ga tulevad endisile koja valijatele veel juure kõik isikud, kes on 21 a. vanad, Eesti kodakondsuses ja on üldse tegutsenud vähimalt 2 aastat ettevõteteis, asutustes või ärides ametnikuna või äri-teenijana mendel aladel, mis on loeteldud koja seaduses § 10 (R. T. 54 — 1936). Selle juures võetakse arvesse muudugi ka aeg, mis isik on teeninud varem kas riigi- või omavalitsuse asutuses vastaval ametikohal, näiteks raamatupidaja, kalkulaatorina, kantseleiametnikuna, masinakirjutajana jne.

Andmed vanuse ja teenistusbaazi kohta annavad tööandjale tema teemistuses seisvad isikud. Tööandja võimaluse korral kontrollib neid temal olevate andmete varal.

Koja alla kuuluvate isikute, koja valijate, äramääramisega on kooskõlla viidud ka koja maksu kinnipidamine. Nimelt peavad kõik Eraettevõtete Ametnike Koja seaduses § 7 loeteldud asutused ja ettevõtted kinni nende teenistuses seisvate koja valijate hulka kuuluvate isikute (vähimalt 21 aastat vanad ja 2 a. tegutsenud) palgast koja maksu. Maks saadetakse edasi kojale — Tallinn, Kentmanni t. 5—7 — ühes nende isikute nimekirjaga, kellelt maks on kinni peetud. Nimekirjas tähendatakse isiku nimi ja perekonnanimi, sündimisaeg, amet või tegevusala, kuupalk ja möödunud aasta tasude summa. Nimekirja koostamisel võib kasutada vormi, mis on avaldatud R. T. 64 — 1936. a. lk. 1462.

Maksu suurus on koja täiskogu poolt vastu võetud ja majandusministri poolt kinnitatud 1937. a. kohta 1½ promilli valija aastapalga summast, mis arvestatakse kindlapalgalistel palga järgi juunikuuks 1937. a. ja teistel 1936. a. tasude kogusumma järgi. Maksu tasumise tähtaeg on 30. juuni 1937. a. Maksu võib tasuda koja arvele Krediid Pangas või posti jooksvale arvele nr. 700.

Asutusilt ja ettevõteteilt, kes ei ole kinni pidanud maksu või seda edasi annud kojale 15 päeva jooksul kinnipidamisest arvates, nõutakse võlgnevad summad sisse administratiivsisenõudmise kohta kehtivate normide alusel ühes sissenõudetasuga ja viivitusraha 1% kuus.

Koja maksu tasumise moodus vastavalt neile seaduse eeskirjadele on kooskõlastatud koja valijate kui ka nende tööandjate poolt avaldatud soovidega. Nimelt on mõtmed suuremad ettevõtted oma sisemise asjaajamise hõlbustamiseks teinud kojale ettepaneku toimetada koja maksu kinnipidamist ametnike palgast ja seda tasuda koja arvele ühe korraga. Ka koja valijate seisukohalt on sellekujuline maksu kinnipidamine vastuvõetav, sest ta vabastab iga üksiku valija eraldi kirjavahetuse ning maksu ülekandmise kohustusest ja juhtuvate maksuviivituste puhul kulu ning tüliga seoses olevast administratiivkorras sissenõudmisest politsei kaudu.

Seaduses ettenähtud kohustus teatada kojale andmeid koja liikmete kohta jooksvalt iga aasta 15. veebruariks langeb ühte äride ja ettevõtete kohustusega maksuasutustele anda samal tähtpäeval peaaegu samasisulisi andmeid. Nimetatud tähtpäev on määratud silmas pidades Kaubandus-tööstuskoja vastavat sooviavaldust ja on otstarbekohane nii tähtpäeva meelespidamise kui ka teadete andmise kohustuse täitmise seisukohalt.

O. H.

Koja Teataja kirjavahetus.

Aktsiaseltside tagavarakapitalidest.

K ü s i m u s : Palun lahkesti teatada, kas aktsiaseltside tagavarakapitalid, mis moodustatakse puhaskasu jaotusel ja sundusliku juurearvamise teel põhikirja nõuete alusel, peavad

täpselt olema kaetud sularahaga või muude kindlate väärtustega. Meie arvates pole seda nõudmist seaduses ette nähtud ega ole seda ka tegelikus elus praktiseeritud.

H. R.

V a s t u s : Seaduses pole eeskirju selle kohta,

et aktsiaseltside tagavarakapital peaks olema kaetud sulamahaga või mingisuguste kindlustatud väärtustega.

Tagavarakapitali, nagu teisigi bilansi passivaid, peavad kaama üldiselt kõik aktiivsummad. Krediitasutuste seaduse § 22 põhjal on majandusministril õigus Vabariigi Valitsuse otsusel

nõuda aktsiapankadelt kuni poole tagavarakapitali paigutamist riigi või riigi poolt garanteeritud väärtapabereisse. Säärast korraldust pole seni ministri poolt järgnenud. Sõltumatult eespoolõeldust võib aga aktsiaseltsi põhikiri eneses säärase korralduse sisaldada.

M. P.

Valmimas kiudainete töötlemise oskussõnastik.

Õpetajate Koda saatis Kaubandus-tööstuskolale läbivaatamiseks ja arvamise avaldamiseks kiudainete töötlemise oskussõnastiku esimese osa, mis on esimene oskussõnastiku järk tekstiiltööstuslikus oskussõnastikus.

Terminoloogia küsimuses oleks küll soovivat, et oskussõnastikku koostav toimkond peaks silmas Eesti Entsüklopeedias toodud materjale, et vältida vastuolusid ja kahekujulisi eestikeelseid vasteid, samuti tehnika ajakirjas „Tehnika kõigile“ avaldatavaid praktiliste eluvajaduste kohaselt loodud üksikuid tekstiiloskussõnu, ja otsiks lähemat kontakti ka Inseneride Koja juures loodud teadusliku toimkonna, samuti E. V. Tallinna Tehnika Instituudi tehnilise oskussõnastiku komisjoni (prof. L. Jürgenson) ja Üleriikliku

Tekstiiltöösturite Ühingu, missugune organisatsioon võib pakkuda üksikute vabrikute kauaaegseid kogemusi terminoloogia alal.

Tahaksime näha, et oskussõnastikus seniseid rahvapäraseid ja üldtarvitavaid väljendusi, nagu „kunstsiid“, ei asendataks vähemõnnestunud uute sõnadega, näit. „tehissiid“, samuti on süsteemi seisukohalt tarviline, et liitsõnade juures valitseks järjekindlus, kas nimetava või omastava liite kasuks. Välismaiste kohanimede puhul oleks soovivat jääda nende algupärase kirjutamisviisi juure. Samuti oleks tarviline, et rikkalik oskussõnastiku osa, mis puudutab tekstiilmasinaid, töötlemistehnika üksikuid nähtusi ja kitsaid eritöölasi, leiaks põhjalikuma käsitelu.

Tartu linnakoolivalitsuses ei pooldata kutseoskuse nõudmist teenijail.

Haridusministeeriumi Kutseoskuse Osakonna poolt on välja töötatud ja Tartu linnakoolivalitsusele seisukohavõtuks saadetud uus „Majandusliku kutseoskuse seaduse eelnõu“. Selle eelnõu järgi tahetakse edaspidi nõuda kõigilt äriteenijailt, söögimajade, kohvikute ja lokaalide teenijailt kutseoskust.

Tartu linnakoolivalitsus arutas seaduse eelnõu läbi ja leidis, et kuigi uue seaduse järgi kvalifitseeritud tööjõudude hulk tõuseb, pidurdab see ometi elu loomulikku arengut. Kaubandusalade

otstarbekas korraldamine nõuab painduvust ja liikuvust. Ei oleks soovivat seda kammitseda.

Uus seadus pidurdab mitmeti. Näiteks tekib raskusi väikekaupmehel, kui ta tahab oma elukutset vahetada mõne teise kaubandusliku ala vastu. Samuti ei saa väikekaupmehes oma äri edasi anda ka teisele, kui viimasel selle jaoks kutseoskustunnistus puudub. Peale selle võib teisi pidurdavaid asjaolusid tekkida uue seaduse kaudu.

„Post.“

Kaubandusettevõtete liikumine 1936. a.

(Kaubandus-tööstuskoja andmeil.)

Käesoleva ülevaate eesmärgiks on näidata Kaubandus-tööstuskoja ümber koondunud kaubanduslike ettevõtete arvu, nende äriala ja liikuvust. Välja on jäetud ühistegelised, riigi- ja omavalitsuse kaubanduslikud ettevõtted ja IV

ning V järgu äritunnistusega tegutsevad ettevõtted.

Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvate kaubanduslike ettevõtete üldarv oli 1936. a. 10.071. IV ja V järgu kaubanduslike ettevõtete osatähtsus

meie majandusel on minimaalne ja nende valjajätmine käesolevast ülevaatest ei muuda kuigi suurelt üldpilti. Ühistegelised kaubanduslikud ettevõtted koos omavalitsuste ja riigi kaubanduslike ettevõtetega moodustavad umbes 4,7% Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvate kaubandusettevõtete arvust.

Kaubandus-tööstuskoja alla kuulus kaubanduse ettevõtteid 1926.—1936. aastani.

Aasta	II sekts. III sekts. Kokku.			
	I j.	II j.	III j.	
1926	524	2436	7871	10.831
1927	488	2444	7852	10.784
1928	458	2672	7805	10.935
1929	428	2719	7699	10.846
1930	396	2728	7529	10.653
1931	376	2681	7356	10.413
1932	599	2255	7064	9.918
1933	504	2273	6725	9.502
1934	519	2335	6898	9.752
1935	543	2120	7215	9.878
1936	551	2213	7307	10.071

Suur- ja keskkaubandus.

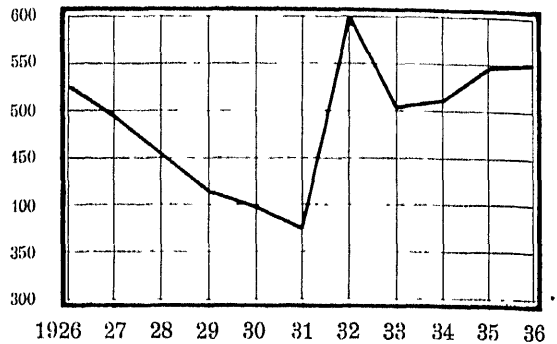
Raske on meie oludes teha vahet suur- ja keskkaubanduse ettevõtete vahel, sest suuremalt jaolt I järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtted ei piirdu oma ärialal mitte üksnes hulgi- (en gros) kaubandusega, vaid kauplevad ka jae- (en detail) viisil. Paljud neist on lunastanud I järgu äritunnistuse ainult selleks, et saada oma nimel kaupu importida, kuna oma läbikäikude järgi on nad tegelikult keskkaubanduse ettevõtted. Toodud kaalutlustel käsitlemegi suur- ja keskkaubanduse ülevaadet ühiselt, et saada üldpilti hulgi- ja hulgi-jaekaubanduse kohta.

1926. a. oli I järgu kaubanduslike ettevõteteid 524 ning siit algas langus kuni 1932. aastani. 1931. a. oli nende arv langenud 376-ni. Järgneval aastal oli järsk tõus, ja nimelt ulatus nende ettevõtete arv 599-ni. Järsk tõus 1932. a. on seletatav sellega, et sellest aastast alates pandi maksma korraldus, et välismaalt saavad kaupu importida vaid I järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtted.

1933. a. võis jälle tähele panna I järgu kaubandusliku äritunnistusega ettevõtete arvu tunduvalt langust (tõenäoliselt majanduskriisist tingitud), kuna 1934., 1935. ja 1936. a. nende arv näitas väikest, kuid järjekindlat tõusu.

(Diagramm nr. 1)

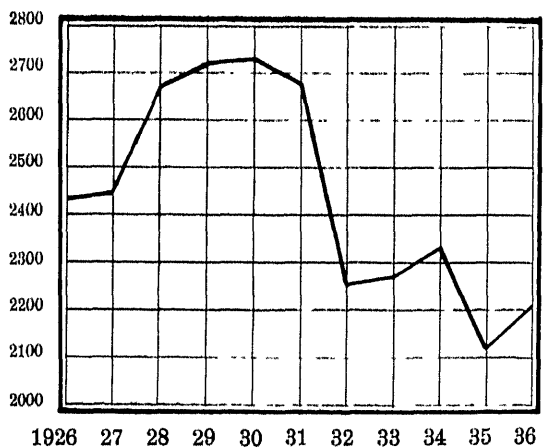
Suurkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1936. a.

II järgu kaubanduslike ettevõteteid oli 1926. aastal 2.436. Nende arv kasvas järjekindlalt ning tõusis 1930. a. 2.728-ni. Siit peale algas langus ning 1932. a. oli jäänud püsima 2.255 ettevõtet. Järgneval kahel aastal oli jälle märgata tõusu ja 1934. a. oli juba 2.335 ettevõtet. 1935. a. oli järsk langus ning ettevõtete arv langes 2.120 ni, kuid 1936. a. võib jälle märgata tõusu, kus see arv ulatus 2.213-ni.

(Diagramm nr. 2)

Keskkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1936. a.

Mis puutub II järgu kaubanduslike ettevõtete tõususse 1936. a., siis võib seda teataval määral seletada majandusolude paranemisega kaasas käiva ettevõtlikkuse suurenemisega.

Suur- ja keskkaubanduse ettevõt-
teid 1926. kuni 1936. aastani.

Aasta	I j.	II j.	Kokku.
1926	524	2436	2960
1927	488	2444	2932
1928	458	2672	3130
1929	428	2719	3147
1930	396	2728	3124
1931	376	2681	3057
1932	509	2255	2854
1933	504	2273	2777
1934	519	2335	2854
1935	543	2120	2663
1936	551	2213	2764

Suur- ja keskkaubanduslikke ettevõtteid oli 1926. a. kokku 2.960; 1933. a. langes nende arv 2.777-ni, seega vähenemine 6,2%. Kui aga vaadelda suur- ja keskkaubanduse ettevõtete arvu ajavahemikul 1926—1936 (diagramm nr. 3), siis näeme, et 1926—1929. a. nende arv, välja arvatud 1927, tõusis

(Diagramm nr. 3)

Suur- ja keskkaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1936. a.

1928. a. 3.147-ni. Siit peale algas järjekindel langus kuni 1934. aastani, kus oli väike tõus, ja 1935. a. langes ettevõtete arv 2.663-ni; 1936. a. järgnes jällegi väike tõus ning ettevõtete arv oli 2.764.

Võrreldes tõusu kõrgeimat punkti (1929. a.) ja 1936. aasta arvu näeme, et üldine langus ulatus 12,2%-ni.

Huvitav on veel märkida, et alates 1933—1936 suur- ja keskkaubanduse ettevõtete arv näitab vahelduvat langust ja tõusu, 1933. a. ja 1935. a. olid languseaastaks, kuna aga 1934. a. ja 1936. a. tõusuaastaks. Viimasel aastal tõusis ettevõtete arv võrreldes 1935. aastaga 101 võrra ehk 3,8%.

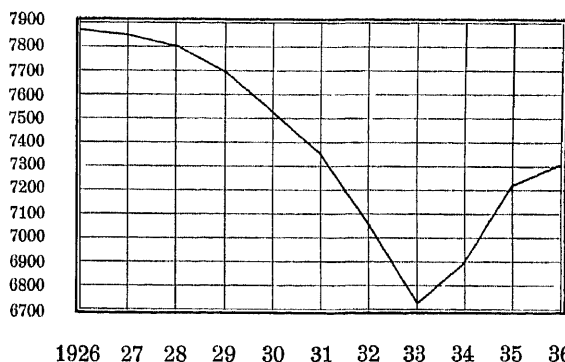
Väikekaubandus.

Väikekaubanduse hulka loeme kõik III järgu kaubandusliku äritunnistusega tegutsevad ettevõtted. Kuigi IV ja V järgu kaubandusliku äritunnistusega tegutsevad ettevõtted kuuluvad samuti väikekaubanduse alla, on need, nagu eelpool tähendatud, jäetud välja põhjusel, et sellaste ettevõtete osatähtsus on liig väike ja pealegi ei kuulu nad Kaubandus-tööstuskoja alla.

Väikekaubanduse ettevõtete arvu vaadeldes (diagramm nr. 4) näeme, et siin ajavahemikul 1926—1933 on ettevõtete arv järjekindlalt langenud.

(Diagramm nr. 4)

Väikekaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1936. a.

Nii oli 1926. a. väikekaubanduslike ettevõteteid 7.871, aastal 1933 aga 6.725 — seega on vähenemine olnud võrdlemisi suur, nimelt 14,6%. 1934. a. alates on aga väikekaubanduslike ettevõtete arv näidanud järjekindlat tõusu, tõustes 1934. a. 6.898 ettevõtelt 7.215-ni 1935. a. ja ulatuses 1936. 7.307-ni; seega tõus võrreldes 1935. a. arvuga 494 ehk 1,3%.

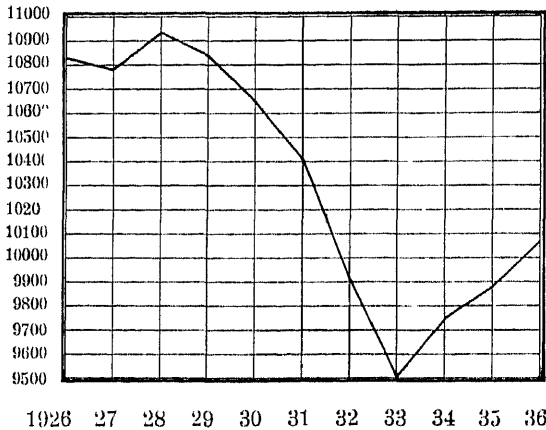
Võrreldes tõusu kõrgeimat punkti ja 1936. aasta arvu näeme, et üldine langus on 7,2%.

Lõppkokkuvõttes võib suur-, kesk- ja väikekaubanduse kohta märkida, et kaubanduslike ettevõtete arv on järjekindlalt vähenenud (diagramm nr. 5), välja arvatud 1928. a. kuni 1934. aastani, kust peale on alanud väike tõus.

Nii oli 1926. a. Kaubandus-tööstuskoja alla kuuluvaid kaubanduslikke ettevõtteid üldse 10.831, 1933. a. aga 9.502 — seega 1926.—1933. a. vahel oli üldine langus 12,3%. Võrreldes aga kolme viimase, s. o. 1934.—1936. aasta arvu näeme, et 1935. a. ettevõtete arv on suurem 1934. a. arvust 126 võrra ehk 1,3% ja 1936. a. arv suurem 1935. a. arvust 193 võrra ehk 2,0%.

(Diagramm nr. 5)

Kaubanduslike ettevõtete arv 1926.—1936. a.

Kaubanduslikud ettevõtted 1936. a. ärialade järgi.

Kõiki kaubanduslike ettevõtete ärialade järgi oli 1936. a. 10.780, neist linnades 7.698, alevi- 389 ja maakondades 2.693. Seega langes linnade peale 71,4% (1935. a. 71,9%), alevite peale 3,6% (1935. a. 4,5%) ja maakondade peale 25,0% (1935. a. 23,6%). Toodust näeme, et ärialade järgi on võrreldes eelmise aastaga ettevõtete arv 1936. a. linnades tagasi läinud 0,5% ja alevi- 0,9% võrra, kuna aga maakondades on ettevõtete arv tõusnud 1,4% võrra.

Ärialade järgi on kaubandus oma iseloomult jaotatud 76 ärialasse. Kõik kaubanduslikud ettevõtted oma ärialade järgi on jaotatud alljärgnevalt kolmeteistkümnesse gruppi:

I. Vahetalitus ja kontorid:

1. kaubakontorid, eksport- ja importärid,
2. agentuur, esindus ja komisjonärid,
3. vahetalituskontorid,
4. ehitus- ja tehnikakontorid,
5. vabrikute kontorid ja laod,
6. filmikontorid,
7. reisibürood,
8. muu vahetalitus,
9. pandimajad.

II. Speditsioon ja transport:

1. speditsioon-, transportärid ja maaklerid,
2. veoärid ja sõiduriistade üürimine,
3. transport- ja ladutööliste artellid.

III. Võõrastemajad, restoranid ja kohvikud:

1. võõrastemajad ja möbleeritud toad,
2. söögisaalid,
3. restoranid ja einelauad,
4. kohvikud.

IV. Elatisvahendite kauplused:

1. pagari- ja kondiitriärid,
2. liha-, vorsti- ja kalakauplused,
3. piima- ja piimasaadustekauplused,
4. koloniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplused,
5. koloniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplused mitmesuguste jookide müügiga,
6. viina- ja piiritusemüük,
7. õllemüük,
8. jookidekauplused,
9. tubakakauplused.

V. Mööbli-, majapidamis- ja mat- mistarvetekauplused:

1. mööblikauplused,
2. majapidamistarvetekauplused,
3. puusärgiärid.

VI. Riide-, kehakatte-, pudu-, jala- nõude- ja nahakauplused:

1. riidekauplused,
2. pudu-, pesu- ja moekauplused,
3. jalanõudekauplused,
4. naha-, karusnaha- ja sadulsepatöödekauplused,
5. valmisriietekauplused,
6. kübara- ja mütsikauplused,
7. köie- ja nõõrikauplused,
8. kalapüügiistadekauplused,
9. kaltsukauplused,
10. kootud esemete ja lõngakauplused.

VII. Metallesemetekauplused:

1. raua-, metallkaupade, masinate, autode ja nende osade kauplused,
2. laskeriistade- ja jahitarvetekauplused,
3. optika-, arstiriistade- ja fototarvetekauplused,
4. sporditarvetekauplused,
5. õmblus-, arve- ja kirjutusmasinate-, jalgrataste- ja nende osade kauplused,
6. kella- ja kullasepärid,
7. elektritarvetekauplused,
8. vanarauakauplused,
9. laevatarvetekauplused.

VIII. Apteegid, rohu-, parfüümi-, kummi- ja värvikauplused:

1. apteegid, rohu-, parfüümi-, kummi- ja värvikauplused,
2. bensiinijaamad ja mineraalõlidekauplused,
3. kummikaubad ja muude keemiliste ainete kauplused,
4. harja- ja pintlikauplused.

IX. Ehitusmaterjalid ja puuhoovid:

1. chitusmaterjalikauplused,
2. puuhoovid,
3. klaasi- ja peeglikauplused.

X. Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete ja muusikariistade kauplused ja lilleärid:

1. raamatu-, paberi-, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplused,
2. kirjastusärid ja ajalehekontorid,
3. muusikaärid,
4. aiandus- ja lillekauplused,
5. mänguesemete kauplused,
6. seemnekauplused.

XI. Sega- ja vanakraamikauplused:

1. segakauplused tarbeseemtetega,
2. vanakraamikauplused,
3. ülesostjad,
4. postmarkidekauplused,
5. muud kauplused.

XII. Kinod.

XIII. Saunad.

Kõige suurema äriala moodustasid toiduainetekauplused — 2.255 (1935. a. 2.356), sellele järgnesid segakauplused 1.768 (1.635), liha- ja vorstikauplused 478 (505), pudukauplused 444 (429), pagari-, kondiitri-, leiva- ja saiakauplused 314 (321), raamatu-, paberikauba- ja kirjutusmaterjalidekauplused 267 (281), jalanõudekauplused 254 (243) jne.

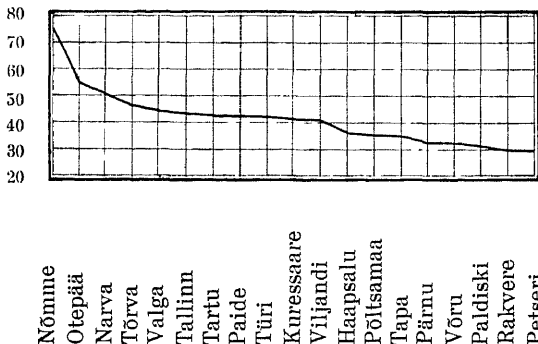
Nii moodustasid seitse suuremat äriala, s. o. toiduainete-, sega- (kauplevad samuti ka toiduainetega), liha- ja vorsti-, pudu-, pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia-, raamatu-, paberikauba- ja kirjutusmaterjali- ja jalanõudekauplused kokku 5.780 (5.770) kauplust ehk 53,6% (53,9%) üldkaubanduslikest ettevõttest. Tabel nr. 1 näitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta ärialade järgi kaubanduslike ettevõtete arvu.

Vaadeldes kaubanduslike ettevõtete tihedust linnades (diagramm nr. 6) näeme, et kõige har-

vem oli kaubanduslike ettevõtete võrk Nõmmel. Nimelt tuli seal iga 75 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte. Sellele järgnes Otepää 55 inimesega, siis Narva 51, Tõrva 46, kuna järgnevates linnades iga ettevõtte peale tuleb juba alla 45 inimese. Kõige tihedam oli aga võrk Paldiskis, Rakveres, Petseris, neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 32, 30 ja 29 inimest.

(Diagramm nr. 6)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi linnades

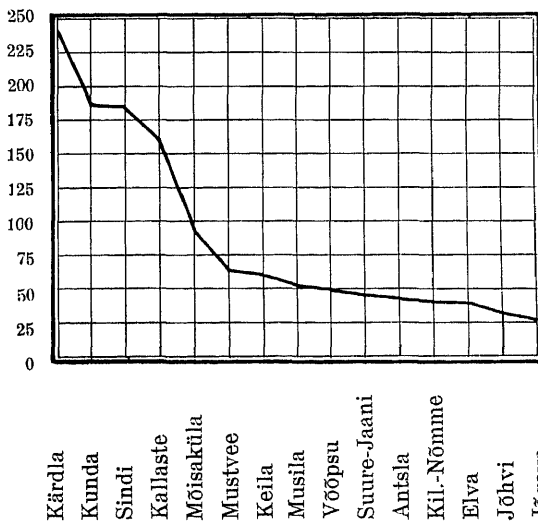

Need arvud näitavad, et meil kaubanduslike ettevõteteid on liig palju, mille tõttu igale kaubanduslikule ettevõttele langeb keskmiselt linnades ainult 42 inimest (1935. a. — 41).

Võrreldes kaubanduslike ettevõtete tihedust aleveis (diagramm nr. 7) näeme, et kõige harvemini oli ettevõtteid Kärldas, kus iga 242 inimese peale tuli üks kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Kunda 186 inimesega, siis Sindi 185, Kallaste 161, kuna järgnevais aleveis iga ettevõtte

(Diagramm nr. 7)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi aleveis

Tabel nr. 1.

Kaubandusliikud

Kaupluse liik	Harjumaa					Tartumaa						Virumaa					Pärnumaa										
	Talinn	Nõmme	Paidiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m	Kokku	
Agentuur-, esindus- ja komisjonärid	186	6	—	—	—	192	17	—	—	1	—	—	—	18	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	3
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	5	—	—	—	—	5	2	—	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—
Alkohooljookide kauplused	15	—	—	—	—	15	26	—	—	—	—	—	—	26	4	2	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	5
Antiik- ja vanaasjade kaupl.	38	—	—	—	—	38	45	—	—	—	—	—	—	45	3	4	—	—	1	8	12	—	—	—	—	—	12
Apteegid	16	1	1	1	14	33	9	1	1	1	1	1	23	37	6	—	1	1	19	27	2	—	1	1	16	20	
Ehitus- ja metsamaterjalide kontorid ja kauplused	37	4	—	—	—	41	10	—	—	—	—	—	—	10	5	1	—	—	1	7	7	—	—	—	—	—	7
Ehitus- ja tehnikakontorid	21	—	—	—	—	21	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Einelaud, tee- ja söögimajad	53	3	—	1	4	61	25	2	—	2	1	1	7	38	15	3	1	—	5	24	16	—	2	—	5	23	
Einelaud (alkohooljookidega)	30	3	—	—	—	33	12	1	—	1	—	1	1	16	3	2	1	—	4	10	6	1	1	1	—	9	
Elektritarneteärid	28	1	—	—	—	29	15	—	—	—	—	—	1	16	6	4	—	—	—	10	5	—	—	—	—	5	
Jalanõudekauplused	97	2	—	1	2	102	29	1	—	—	3	2	—	35	18	15	4	—	1	38	23	—	—	—	—	5	28
Filmikontorid	6	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Harja- ja pintslikauplused	3	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Kalakauplused	14	—	3	—	—	17	5	—	—	—	—	—	—	5	3	1	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	3
Kalapüügiriistadekauplused	7	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaltsukauplused	4	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2
Karusnahakauplused	14	—	—	—	—	14	10	—	—	—	—	—	—	10	—	—	1	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2
Kaubanduskontorid ja eksport-import-ärid	106	—	1	—	—	107	7	—	—	—	—	—	—	7	1	1	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	6
Kella- ja kullasepärid	30	1	—	—	—	31	20	2	—	—	—	—	—	22	5	5	—	—	1	11	8	—	—	—	—	—	8
Kinod	14	2	—	—	—	16	7	—	—	—	—	—	—	7	3	2	1	—	1	7	2	—	1	—	—	—	3
Kirjastusärid	29	1	—	—	—	30	12	—	—	—	—	—	—	12	2	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	—	3
Klaasi- ja peeglikauplused	9	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	—
Kootud esemete, lõnga- ja niidukauplused	18	—	—	—	—	18	6	—	—	—	1	—	—	7	3	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	6
Kohvikud	12	—	—	—	2	14	6	—	—	—	—	—	—	6	11	—	1	—	3	15	7	—	—	—	1	—	8
Koloniaalkauplused	34	2	—	—	8	44	30	2	1	1	1	—	5	40	5	4	—	—	—	9	8	—	1	—	—	—	9
Kummi-, asbesti-, linoleumi- ja vahariiddekauplused	11	1	—	—	—	12	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Käsitöökauplused	9	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	5
Kõie- ja nõõrikauplused	7	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	1
Kübara- ja mütsikauplused	45	—	—	—	—	45	25	—	—	—	—	—	—	25	16	10	1	—	—	28	11	—	—	—	—	—	13
Laevatarbeainetekauplused	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Laskeriistade- ja jahitarvete-kauplused	3	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Liha- ja vorstikauplused	221	26	3	1	12	263	46	2	—	3	—	2	4	57	14	16	4	2	15	57	7	2	2	—	6	—	17
Lillekauplused ja aiaärid	18	—	—	—	—	18	8	—	—	—	—	—	—	8	7	1	—	—	—	8	4	—	—	—	—	—	4
Manufaktuurkauplused	85	2	2	—	1	90	13	2	1	3	3	2	1	25	13	15	1	—	—	29	23	1	1	—	1	—	26
Metallkaupade ja mitmes. tööriistade kauplused	54	3	—	—	—	57	26	1	—	—	—	—	—	27	5	7	1	—	—	13	8	—	—	—	—	—	8
Masinate ja tööriistade ärid	33	2	—	—	—	35	13	—	—	—	—	—	—	13	4	8	—	—	—	12	14	—	—	—	2	16	
Moeärid	41	1	—	—	—	42	8	—	—	—	—	—	—	8	3	3	—	—	—	6	5	—	—	—	—	—	5
Muud kauplused	53	—	—	—	—	53	20	—	—	—	—	—	—	20	4	—	—	—	—	4	7	—	—	—	—	—	7
Muusikariistadekauplused	9	1	—	—	—	10	9	—	—	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	5
Mänguasjadekauplused	13	—	—	—	—	13	4	—	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	2
Mööbliärid	25	—	—	—	—	25	9	—	—	—	—	—	—	9	4	6	—	—	1	11	3	—	—	—	—	—	3
Naha- ja nahakaupadekaupl.	45	4	—	1	—	50	23	—	—	—	1	1	—	25	9	11	4	—	1	25	14	3	—	—	4	—	21
Nõude ja mitmes. majatarvete kauplused	49	1	—	—	—	50	14	—	—	—	—	—	—	14	1	3	1	—	1	6	13	—	—	—	—	—	13
Optika- ja arstiriistadekaupl.	9	—	—	—	—	9	7	—	—	—	—	—	—	7	2	1	—	—	—	3	2	—	—	—	—	—	2
Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia-kauplused	52	5	4	2	21	84	33	3	—	7	2	3	4	52	24	11	3	2	25	65	12	3	2	—	13	—	30
Pandimajad	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pesukauplused	34	—	—	—	—	34	6	—	—	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Petrooleumi-, naftasaaduste-, miner- ja määrdeõlidekaupl.	27	1	—	1	1	30	13	—	—	—	—	—	—	13	5	3	—	—	—	1	9	—	—	—	—	—	4

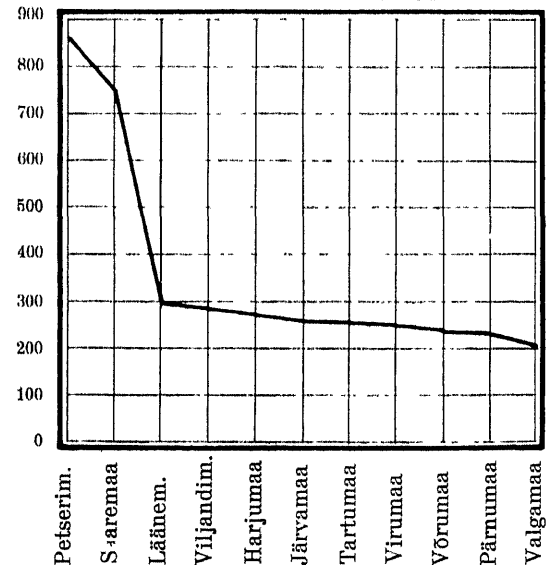
ettevõtted 1936. a.

Viljandi	Viljandimaa				Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa					Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku	
	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Kokku	Valga	Tõrva	Valga m.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Ansla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Paide	Tapa	Türi	Järva m.				Kokku
2				2	1			1																	1				1	216	2	218
1				1																										11		11
4				4	8	1	1	5	7	1		1	2	2	1	3	1	1		1	3	1		1	2		2	1	5	66	15	81
4				4	4	2	1	3	3	1		1	2																110	1	111	
3	1	1	1	10	16	2	1	6	9	1		11	12	1	5	6	1	1		11	13	1	3	4		1	1	10	12	49	140	189
2				2	2	2			2						1		1	3	1		1	5	2		2			1	1	74	4	78
6				3	13	1			7	1		5	13	3		3	6		1	1	8	8	2	10		1		4	10	160	49	209
5				5	5	5		1	6					1		1	3			4	7	2	2	4		1	1	1	2	76	20	96
4				1	6	2	3		5					1		1	3			3	1		1		2		2	2	76	2	78	
9				2	12	9	1		10	5		2	7	3		3	5	2			7	2		2	4	3	2	1	10	231	23	254
																														6		6
																														7		7
				1	1					2		1	3									1		1					32	2	34	
																														7		7
						5			5																					15		15
																														26		27
						2			2								1				1	1		1						126		126
7	2			9	6	6			6	2		2	2	2		2	7			1	8	2		2	1	1	1	3	100	4	104	
2				2	2	1			3	1		1	1	1		1	1			1	1				1	2		3	41	3	44	
1				1						1		1	1	1		1	1				1				2			2	53		53	
						2			2																					15		15
2				2						1			1	1		1														38		38
2	4			6	1				1	3		3	2	2		2	1	1			2					1	1	2	51	8	59	
7	2			1	10	2	2	4	8	1		1	2			2	1			4	7	2		2	3	1	2	8	105	34	139	
6	1			7	4	1			5	1		1	2	2		2	2	1			3	1		1	2	4	1	7	132	5	137	
1		1		2																												
9	6	1	3	2	21	14	1	3	18	4		4	3	3	3	9	4		4	17	4		4	3	5	5	10	23	398	80	478	
2				2	2	1			7	1		1																				
7	1			8	7	2			9	4	1	3	8	4	2	6	6			2	8	10		10	4	4	3	11	207	23	230	
4				4	1				1	3		1	4	3	3	5					5	5		5		1		1	125	3	128	
7	1	1		1	10	3	2		5	1		1	2	1	1	3					3	2		2	1	1		2	96	5	101	
2				1	3	3	1		4								2				2				1			1	70	1	71	
1				1	1					1			1								1	1		1				1	87	1	88	
1				1	1	1			2					1		1									1	1		2	33		33	
2				2																		1		1					28		28	
3				3	1				1													1		1		1		1	53	1	54	
8	3		1	12	7	1			8	3		2	5	4	4	4	4	2	1	1	8	9	1	10	3	2	2	3	10	153	25	178
4				4	2	1			3	3		3	3	3	3							2		2		1		1	97	2	99	
										1			1	1	1															23		23
4	5	2	3	2	16	6	3	2	11	6		4	10	5	5	4	2		4	10	6		6	1	9		15	25	193	121	314	
1	2			3						1		1	2	1	1											1	1	2	2		2	
3				3			1	1	1	3		2	5	1	1						3	1		1	1			1	2	64	8	72

Kaupluse liik	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa											
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m.	Kokku	
Piima- ja piimasaaduste kpl.	4	—	—	—	—	4	20	—	—	—	—	1	—	21	3	1	—	1	—	—	5	4	—	—	—	—	4
Postmarkide ja vanarahade kauplused	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Puuhoovid	78	12	1	—	1	92	18	—	—	—	—	—	—	18	8	7	—	—	1	16	2	—	—	—	—	2	
Puusärgikauplused	4	—	—	—	1	5	7	—	—	—	—	—	—	7	2	2	2	—	—	6	—	—	—	—	—	—	
Puuvilja- ja maiusainetekpl.	30	4	—	—	—	34	14	—	—	—	1	—	—	15	4	3	—	—	—	7	6	—	—	—	—	6	
Pudukauplused	190	10	—	1	3	204	57	—	—	4	2	1	3	67	23	21	3	—	3	50	33	1	1	—	—	6	
Päevapilditarvetekauplused	11	—	—	—	—	11	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	41	
Põllu- ja karjasaaduste ost- müük	36	1	—	—	2	39	35	5	—	4	2	1	15	62	3	12	1	—	9	25	17	3	—	—	—	5	
Raamatu-, paberikauba ja kirjutusmaterjalide kpl.	112	4	—	—	2	118	53	—	—	1	—	2	—	56	14	9	4	—	2	29	13	1	1	—	—	18	
Reisibürood	3	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Reklaambürood	11	—	—	—	—	11	5	—	—	—	—	—	—	5	1	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	1	
Restoranid	35	5	1	1	10	52	24	2	1	2	1	—	3	33	12	8	1	1	2	24	18	—	1	—	—	4	
Riigiviina- ja piiritusekpl.	—	1	—	—	10	11	4	1	1	—	1	1	10	18	1	4	1	—	16	22	3	1	1	1	—	9	
Rohu- ja värvikauplused	52	3	—	1	6	62	28	1	—	2	1	2	3	37	15	5	1	—	6	27	10	1	—	—	—	20	
Sadulasepatöödekauplused	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	
Saunad	19	—	1	—	—	20	9	—	—	—	—	—	—	9	4	2	1	—	—	7	3	—	—	—	—	1	
Seemnekauplused	4	—	—	—	—	4	4	—	—	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	2	4	1	—	—	—	6	
Segakauplused	21	1	6	1	66	95	27	7	4	5	11	10	221	285	8	21	17	3	233	282	17	8	5	2	159	191	
Speditsoon ja transportärid	29	—	—	—	—	29	3	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2	
Sportitarveteärid	4	—	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	—	2	1	—	—	—	—	2	
Toiduainetekauplused	671	84	2	3	139	899	364	6	1	5	13	4	126	519	130	76	4	—	52	262	163	5	4	5	23	200	
Tubakakauplused	12	—	—	—	—	12	4	—	—	—	—	—	—	4	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	1	
Vabrikute kontorid ja laod	45	—	—	—	2	47	6	1	—	1	—	—	—	8	2	4	1	—	—	7	2	1	—	—	—	3	
Vahetalituskontorid	19	—	—	—	—	19	6	—	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Valmisriieteärid	52	1	1	—	1	55	19	—	—	—	1	1	—	21	8	9	1	—	—	18	11	1	—	—	—	12	
Veoärid ja sõiduriistade üüri- mise ettevõtted	21	2	—	—	1	24	7	—	—	—	—	—	—	7	6	—	—	—	2	8	7	2	—	—	—	6	
Yõdrastemajad	18	—	1	—	5	24	22	—	—	1	—	—	2	25	21	2	1	—	6	30	17	—	—	—	—	2	
Õllekauplused	13	1	—	1	9	24	25	1	—	—	—	—	15	41	3	2	1	—	17	23	8	—	—	—	—	5	
Kokku	3170	202	27	16	323	3738	1362	47	10	44	44	37	445	1983	447	385	64	10	430	1336	613	35	24	10	289	971	

(Diagramm nr. 8)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi maakondades

peale langes juba alla 100 inimese. Kõige tihedam oli aga võrk Elva, Jõhvi ja Jõgeva aleveis, neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 40, 32 ja 30 inimest.

Keskmiselt langes aleveis iga kaubandusliku ettevõtte peale 60 inimest (1935. a. — 50). See arv näitab, et aleveis iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi rohkem kui linnades (linnades 42 inimest igale ettevõttele).

Vaadeldes kaubanduslike ettevõtete tihedust maakondades, välja arvatud linnad ja alevid (diagramm nr. 8), näeme, et kõige harvemini oli ettevõtteid Petserimaal, kus oli iga 863 inimese peale üks kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Saaremaa 745 inimesega, Läänemaa 293, Viljandimaa 285, Harjumaa 274, kuna järgnevatel maakondades iga ettevõtte peale langes alla 270 inimese. Kõige tihedam oli maakondades ettevõtete võrk Pärnu- ja Valgamaal — neis tuli iga kaubandusliku ettevõtte peale vastavalt 238 ja 203 inimest. Keskmiselt aga langes maakonda-

Viljandimaa						Valgamaa				Läänemaa			Saaremaa			Võrumaa					Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku		
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Kokku	Valga	Tõrva	Valga m.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Ansla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Paide	Tapa	Turi	Järva m.				Kokku	
1					1																	1	1			1				1	36	1	37
						4			4														2	2							3		3
					3	3		1	4								1					1								132	2	134	
						1			1					1		1	1					1				1		1		22	4	26	
11	3			10	24	9	1	1	11	8		2	10	4	1	5	7			4	11	7	2	9	1	6	3	2	12	395	49	444	
					2												1				1	1		1					20		20		
11	2	2		5	20	6	3	4	13			5	5	2	1	3	7	1		7	15	9	2	11	6		3	6	154	79	233		
8	2	1	1	1	13	4	2		6	2		2	4	4		4	4	1		1	6	3		3	2	4	2	2	10	244	23	267	
																														5		5	
																														19		19	
6	2	1	2		11	10	2	2	14	6	1	1	8	4	1	5	5	2		3	10	3	2	5	3	2	4	1	10	150	45	195	
1	1		1	8	17	2		4	6	2		10	12	1	1	2			1	10	11	1	3	4	2	1		6	9	25	96	121	
6	2	1	1	1	11	3	1		4	2		4	6	3		3	4	2		4	10	4		4		2	1	3	6	143	47	190	
																														9		9	
4	1				5	3	1		4	3			3				3			3	1		1		1	1		2	56	1	57		
1					7					1			7	1		7	1			1	2	2		2					20	3	23		
9	8	5	2	11	135	8	15	76	99	20	3	154	177	5	53	58	13	11	5	225	254	22	50	72	10	5	15	90	120	241	1527	1768	
						2			2																					36		36	
1					7																								10		10		
80	15	1	3	30	129	75	6	10	91	5		11	16	12		12	29	1	2	5	37	13	3	16	11	29	15	19	74	1784	471	2255	
3					3					1			7				1				7								24		24		
3					3	1			7			1	7	1	2	3	3				3				2	2		4	71	9	80		
																													25		25		
3	1				4	2			2	1		1	2	9		9	2				2	2		2	1	3		4	126	5	131		
1					7	1			7			2	2	1	1	2	1			2	3	2		2		1		2	3	50	18	68	
3	1			1	5	7			7	16		4	20	9		9	3			1	4	3		3	2	1		1	4	126	24	150	
4	3	1		13	27	1	2	6	9	3		3	6	3		3	3	1		14	18	3		3	1	1	1	5	77	92	169		
287	73	22	18	206	606	243	56	127	426	129	6	235	370	108	69	177	162	36	9	312	519	145	70	215	77	107	68	187	439	7698	3082	10780	

des iga kaubandusliku ettevõtte peale 285 inimest (1935. a. 303).

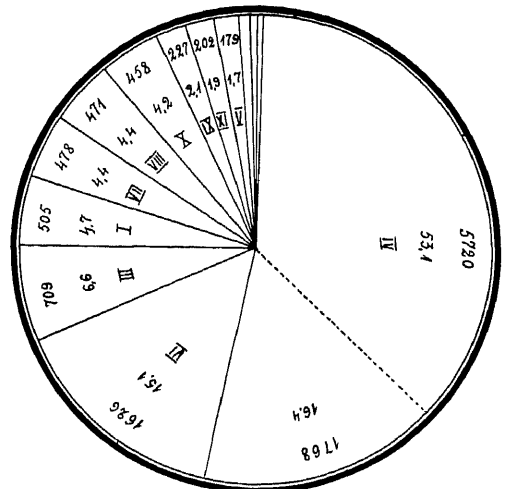
See arv näitab, et maakondades iga kaubandusliku ettevõtte peale langes inimesi palju rohkem kui linnades ja aleveis (linnades 42, aleveis 60), mis on seletatav sellega, et maal puuduvad spetsiaalartiklite kauplused, enamus kauplusid on toiduainete- ja segakauplused.

Kaubanduslikud ettevõtted gruppide järgi.

Kõik kaubanduslikud ettevõtted on jaotatud kolmeteistkümnesse gruppi, oma ärialade iseloomule vastavalt (vaata eelpool gruppide jaotus).

Kõige suurema grupi moodustasid elatisvahendite kaubanduslikud ettevõtted ja segakauplused, kus müüakse ka toiduaineid. Sellesse gruppi kuulus üldse 5720 ettevõtet ehk 53,1% kaubanduslike ettevõtete üldarvust (puht-elatisvahendite kauplusi oli 3952 ehk 36,7% ja segakauplusi ühes toiduainetemüügiga 1768 ehk 16,4%); siis järg-

(Diagramm nr. 9)

nes riide-, kehakatte-, pudu- ja jalanõudekaupluste grupp 1626 ettevõttega ehk 15,1%, sellele

Tabel nr. 2.

1935. ja 1936. a.

	Harjumaa			Tartumaa			Virumaa			Pärnumaa			Viljandimaa			Valgamaa		
	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±
Agentuur-, esindus- ja komisjoni-ärid	158	192	+34	13	18	+5	2	1	-1	2	3	+1	2	2	-	1	1	-
Ajakirjanduse-kontorid ja agentuurid	6	5	-1	2	2	-	3	3	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
Alkoholjookide kauplused	14	15	+1	26	26	-	6	6	-	4	5	+1	8	8	-	8	7	-1
Antiik- ja vanaasjade kauplused	28	38	+10	43	45	+2	6	8	+2	10	12	+2	4	4	-	-	3	+3
Apteegid	35	33	-2	37	37	-	25	27	+2	19	20	+1	17	16	-1	9	9	-
Ehitus- ja metsamaterjalide kontorid ja kauplused	37	41	+4	13	10	-3	7	7	-	7	7	-	3	2	-1	3	2	-1
Ehitus- ja tehnikakontorid	22	21	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
Einelaud, tee- ja söögimajad	57	61	+4	34	38	+4	23	24	+1	22	23	+1	10	13	+3	5	6	+1
Einelaud (alkoholjookidega)	31	33	+2	13	16	-	12	10	-2	8	9	+1	7	5	-2	7	6	-1
Elektritarveteärid	25	29	+4	13	16	+3	6	10	+4	5	5	-	4	6	+2	3	5	+2
Jalanõudekauplused	95	102	+7	41	35	-6	35	38	+3	21	28	+7	13	12	-1	9	10	+1
Filmikontorid	6	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Harja- ja pintlikauplused	3	3	-	3	3	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kalakauplused	19	17	-2	4	5	+1	5	4	-1	3	3	-	1	1	-	-	-	-
Kalapüügiriistadekauplused	6	7	+1	1	-	-1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kaltsukauplused	1	4	+3	3	3	-	1	1	-	2	2	-	-	-	-	2	5	+3
Karusnahakauplused	12	14	+2	6	10	+4	1	1	-	1	2	+1	-	-	-	-	-	-
Kaubanduskontorid ja ekspordimportärid	98	107	+9	5	7	+2	2	2	-	5	6	+1	-	-	-	2	2	-
Kella- ja kullasepärid	31	31	-	23	22	-1	12	11	-1	7	8	+1	8	9	+1	6	6	-
Kinod	17	16	-1	9	7	-2	6	7	+1	3	3	-	4	2	-2	2	3	+1
Kirjastuseärid	25	30	+5	12	12	-	5	2	-3	1	3	+2	2	1	-1	-	-	-
Klaasi- ja peeglikauplused	8	9	+1	2	3	+1	2	1	-1	-	-	-	-	-	-	2	2	-
Kootud esemete, lõnga- ja niidikauplused	22	18	-4	6	7	+1	2	3	+1	7	6	-1	3	2	-1	-	-	-
Kohvikud	15	14	-1	5	6	+1	13	15	+2	10	8	-2	5	6	+1	1	1	-
Koloniaalkauplused	52	44	-8	39	40	+1	9	9	-	7	9	+2	10	10	-	8	8	-
Kummi-, asbesti-, linoleumi- ja vahariide-kauplused	15	12	-3	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Käsitöökauplused	10	9	-1	3	3	-	-	1	+1	5	5	-	-	-	-	-	-	-
Kõie- ja nõõrikauplused	6	7	+1	1	1	-	3	3	-	1	1	-	-	-	-	1	1	-
Kübara- ja mütsikauplused	49	45	-4	25	25	-	23	28	+5	14	13	-1	7	7	-	6	5	-1
Laevatarbeainetekauplused	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Laskeriistade- ja jahitarvete-kauplused	3	3	-	6	5	-1	1	1	-	1	1	-	1	2	+1	-	-	-
Liha- ja vorstikauplused	284	263	-21	57	57	-	56	51	-5	19	17	-2	20	21	+1	18	18	-
Lillekauplused ja aiapärid	17	18	+1	8	8	-	8	8	-	4	4	-	3	2	-1	1	1	-
Manufaktuurkauplused	91	90	-1	24	25	+1	26	29	+3	24	26	+2	10	8	-2	9	9	-
Metallkaupade ja mitmesuguste tööriistade kauplused	51	57	+6	27	27	-	10	13	+3	7	8	+1	4	4	-	-	-	-
Masinate ja sõiduriistade ärid	36	35	-1	11	13	+2	13	12	-1	14	16	+2	8	10	+2	4	5	+1
Moeärid	40	42	+2	7	8	+1	6	6	-	5	5	-	4	3	-1	4	4	-
Muud kauplused	54	53	-1	21	20	-1	4	4	-	4	7	+3	-	1	+1	-	-	-
Muusikariistade ärid	14	10	-4	10	9	-1	2	3	+1	6	5	-1	1	1	-	1	2	+1
Mänguasjade kauplused	12	13	+1	4	4	-	6	6	-	2	2	-	2	2	-	-	-	-
Mööbliärid	23	25	+2	7	9	+2	11	11	-	2	3	+1	3	3	-	-	1	+1
Naha- ja nahakaupade kauplused	47	50	+3	28	25	-3	24	25	+1	20	21	+1	13	12	-1	8	8	-
Nõude ja mitmesuguste majatarvete kauplused	55	50	-5	14	14	-	5	6	+1	13	13	-	4	4	-	2	3	+1
Optika- ja arstiriistade kauplused	10	9	-1	7	7	-	2	3	+1	2	2	-	-	-	-	-	-	-
Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia-kaupl.	81	84	+3	53	52	-1	61	65	+4	32	30	-2	20	16	-4	14	11	-3
Pandimajad	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pesukauplused	35	34	-1	5	6	+1	1	2	+1	3	3	-	2	3	+1	-	-	-
Petrooleumi-, naftasaaduste, mineral- ja määrdeõlide kauplused	33	30	-3	8	13	+5	7	9	+2	4	4	-	3	3	-	1	1	-
Piima- ja piimasaaduste-kauplused	7	4	-3	26	21	-5	8	5	-3	3	4	+1	1	1	-	-	-	-
Postmarkide ja vanarahade kauplused	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Puuhoovid	101	92	-9	16	18	+2	13	16	+3	2	2	-	1	-	-1	4	4	-

	Harjumaa			Tartumaa			Virumaa			Pärnumaa			Viljandimaa			Valgamaa		
	1935	1936		1935	1936		1935	1936		1935	1936		1935	1936	±	1935	1936	±
Puüsärgikauplused	6	5	-1	7	7	—	4	6	+2	—	—	—	3	3	—	—	—	—
Puuvilja- ja maiusainete kpl-d. . .	32	34	+2	8	15	+7	6	7	+1	3	6	+3	1	—	-1	4	4	—
Pudukauplused	194	204	+10	59	67	+8	52	50	-2	36	41	+5	28	24	-4	10	11	+1
Päevapilditarvete kauplused . . .	7	11	+4	2	2	—	4	2	-2	1	1	—	2	2	—	—	—	—
Põllu- ja karjasaaduste ost ja müük	48	39	-9	55	62	+7	25	25	—	16	25	+9	22	20	-2	12	13	+1
Raamatu-, paberikauba- ja kirju-																		
tusmat.-kpl.-d	125	118	-7	57	56	-1	30	29	-1	20	18	-2	13	13	—	6	6	—
Reisibürood	3	3	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—
Reklaambürood	9	11	+2	5	5	—	2	2	—	—	1	+1	—	—	—	—	—	—
Restoranid	47	52	+5	30	33	+3	25	24	-1	22	23	+1	12	11	-1	13	14	+1
Riigiviina- ja piiritusekauplused .	11	11	—	16	18	+2	23	22	-1	17	15	-2	8	11	+3	6	6	—
Rohu- ja värvikauplused	64	62	-2	37	37	—	25	27	+1	20	20	—	10	11	+1	3	4	+1
Sadulsepatööde kauplused	2	2	—	6	6	—	—	—	—	—	1	+1	—	—	—	—	—	—
Saunad	21	20	-1	9	9	—	8	7	-1	3	3	—	6	5	-1	4	4	—
Seemnekauplused	5	4	-1	5	4	-1	2	2	—	7	6	-1	2	1	-1	—	—	—
Segakauplused	87	95	+8	242	285	+43	259	282	+23	186	191	+5	115	135	+20	90	99	+9
Speditsoon ja transportärid . . .	26	29	+3	3	3	—	—	—	—	3	2	-1	—	—	—	2	2	—
Sportitarvete ärid	3	4	+1	2	2	—	2	2	—	—	1	+1	1	1	—	—	—	—
Toiduainete kauplused	872	899	+27	556	519	-37	283	262	-21	214	200	-14	132	129	-3	85	91	+6
Tubakakauplused	12	12	—	4	4	—	3	3	—	—	—	—	3	3	—	—	—	—
Vabrikute kontorid ja laod	54	47	-7	44	8	-36	14	7	-7	3	3	—	10	3	-7	8	1	-7
Vahetalituskontorid	17	19	+2	10	6	-4	2	—	-2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Valmisriiete ärid	52	55	+3	18	21	+3	14	18	+4	12	12	—	4	4	—	1	2	+1
Veoärid ja sõiduriistade välja-																		
üürimise ettevõtted	24	24	—	7	7	—	10	8	-2	10	15	+5	2	1	-1	—	1	+1
Võõrastemajad	21	24	+3	26	25	-1	29	30	+1	10	19	+9	5	5	—	8	7	-1
Õllekauplused	29	24	-5	49	41	-8	21	23	+2	14	13	-1	20	21	+1	8	9	+1
	3673	3738	+65	1984	1933	-51	1318	1336	+18	929	971	+42	608	606	-2	403	426	+23

võõrastemajade, restoranide ja kohvikute grupp 709 ettevõttega ehk 6,6%. Need grupid kokku andsid 8055 ettevõtet (1935. a. 8121) ehk 74,7% (75,8%) kõigi kaubanduslike ettevõtete arvust.

Diagramm nr. 9 näitab üksikasjaliselt, kui palju igasse gruppi kuulus kaubanduslikke ettevõtteid ja kui suure % üldarvust nad moodustasid. Missugused ärialad igasse gruppi kuulusid, selle kohta on toodud andmed eespool.

Kui võrrelda üksikasjaliselt kaubanduslike ettevõtete arvu 1935. ja 1936. a. vahel, siis näeme, et 1935. a. oli kaubanduslikke ettevõtteid 10.711, kuna aastal 1936 oli neid 10.780 — seega oli tulnud juure 69 ettevõtet ehk 0,6%. Seega ärialade järgi osutus üldine kaubanduslike ettevõtete juurekasv 1936. a. õige tähtsusetuks. Kõige rohkem tuli juure segakauplusi, nimelt 133, siis agentuur-, esindus- ja komisjoniärisid — 40, einelaudu, tee- ja söögimaju — 19, antiik- ja vanarauakauplusi — 19, elektritarveteärisid — 18, võõrastemaju — 17, valmisriieteärisid — 16.

Järgnevatel aladel tuli juure 15 ja alla selle kaubandusliku ettevõtte. Vähenes ettevõtteid kõige rohkem toiduainetekauplusi, nimelt 101 (tabelis nr. 2 toodud vabrikute kontorite ja ladude vähenemise arv — 149 — on käesolevast ülevaatest jäetud välja põhjusel, et 1936. aastal ei võetud tabelitesse ladutunnistusega tegutsevaid

ettevõtteid, kuna nemad ei oma iseseisva kaupluse iseloomu), siis liha- ja vorstikauplusi — 27, kuna teistel aladel oli vähenemine alla 20 kaubandusliku ettevõtte.

Maakondade järgi (kaasa arvatud linnad ja alevid) tuli kaubanduslikke ettevõtteid juure Harjumaal 65, Pärnumaal 42, Valgamaal 23, teistes maakondades alla 20 ettevõtte. Ettevõtete arv vähenes Petserimaal 40 võrra, Saaremaal 24, teistes maakondades oli vähenemine alla 20 ettevõtte. Linnades 1936. a. ettevõtete arv vähenes 4 võrra, kuna aga maakondades ettevõtete arv suurenes 73 võrra. 1935. a. selle vastu suurenes ettevõtete arv nii linnades kui ka maal, ja nimelt esimestes 378 ja viimastes 141 võrra. Üldine ettevõtete juurekasv 1936. a. oli 69 ehk 0,6%. Tabel nr. 2 selgitab üksikasjaliselt iga ärialala ja maakonna kohta juuretunud ja väljalangenud ettevõtete arvu.

Kui celpool märkisime, et 1936. a. võrreldes 1935. a. tuli juure 69 kaubanduslikku ettevõtet, siis ei tähenda see veel, et ainult need 69 ettevõtet on hakanud tegutsema 1936. a. peale. Iga aasta langeb rida ettevõtteid välja, kas äritegevuse lõpetamise või äriettevõtte üleandmise teel, nende asemele tulevad uued, osalt täiesti uuesti avatavad, osalt aga teistelt ülevõetud ärid. Nii näeme, et 1935. aasta tegutses 10.711 kaubandus-

Läänemaa			Saaremaa			Võrumaa			Petserimaa			Järvamaa			Linn			Maa			K o k k u			
1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	1935	1936	±	%
—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	23	22	-1	2	4	+2	25	26	+1	4,0
10	10	—	1	1	—	1	1	—	—	—	—	2	+2	—	53	66	+13	—	1	+1	53	67	+14	26,4
4	5	+1	5	5	—	12	11	-1	10	9	-1	13	12	-1	376	395	+19	53	49	-4	429	444	+15	3,5
—	—	—	—	—	—	—	1	+1	1	1	—	—	—	—	17	20	+3	—	—	—	17	20	+3	17,6
—	—	—	4	3	-1	14	15	+1	11	11	—	11	15	+4	156	154	-2	66	79	+13	222	233	+11	5,0
5	4	-1	4	4	—	7	6	-1	4	3	-1	10	10	—	256	244	-12	25	23	-2	281	267	-14	5,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	5	—	—	—	—	5	5	—	0,0
7	8	+1	5	5	—	9	10	+1	5	5	—	8	10	+2	16	19	+3	—	—	—	16	19	+3	18,8
13	12	-1	3	2	-1	11	11	—	4	4	—	7	9	+2	142	150	+8	41	45	+4	183	195	+12	6,6
7	6	-1	3	3	—	11	10	-1	4	4	—	6	6	—	32	25	-7	87	96	+9	119	121	+2	1,7
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	144	143	-1	47	47	—	191	190	-1	0,5
3	3	—	—	—	—	3	3	—	1	+1	—	2	2	—	8	9	+1	—	—	—	8	9	+1	12,5
1	1	—	1	1	—	1	2	+1	1	2	+1	1	—	-1	58	56	-2	1	1	—	59	57	-2	3,3
157	177	+20	75	58	-17	222	254	+32	84	72	-12	118	120	+2	23	20	-3	3	3	—	26	23	-3	11,5
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	259	241	-18	376	1527	+151	1635	1768	+133	8,1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34	36	+2	—	—	—	34	36	+2	5,9
43	16	-27	19	12	-7	58	37	-21	13	16	+3	81	74	-7	8	10	+2	—	—	—	8	10	+2	25,0
1	1	—	—	—	—	2	1	-1	—	—	—	—	—	—	106	1784	-22	550	471	-79	2356	2255	-101	4,3
7	1	-6	7	3	-4	30	3	-27	35	—	-35	17	4	-13	25	24	-1	—	—	—	25	24	-1	4,0
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	166	71	-95	63	9	-54	229	80	-149	65,1
1	2	+1	7	9	+2	1	2	+1	1	2	+1	4	4	—	29	25	-4	—	—	—	29	25	-4	13,8
3	2	-1	2	2	—	2	3	+1	2	2	—	3	+3	—	112	126	+14	3	5	+2	115	131	+16	13,9
18	20	+2	6	9	+3	4	4	—	2	3	+1	4	4	—	49	50	+1	13	18	+5	62	68	+6	9,7
7	6	-1	2	3	+1	18	18	—	4	3	-1	6	8	+2	114	126	+12	19	24	+5	133	150	+17	12,3
384	370	-14	201	177	-24	526	519	-7	255	215	-40	437	439	+2	7702	7698	-4	3009	3082	+73	10711	10780	+69	0,6

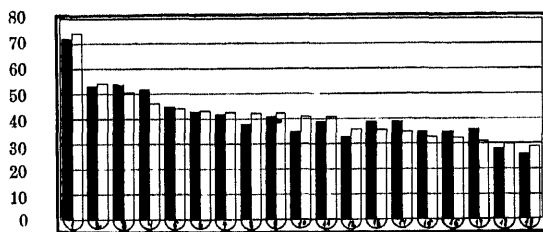
likku ettevõtet; lõpetas tegevuse (kas füüsiliselt või läks üle teisele) 1. jaanuariks 1936. a. 2148 (1935. a. 1973), juure tuli aga 1936. aastal 2217 (1935. a. 2492) ettevõtet — seega oli juurekasv 69 ettevõtet ehk 0,6%.

Tabel nr. 3 selgitab üksikasjaliselt, kuipalju 1936. aasta alguseks langes iga äriala kohta ettevõtteid välja ja kuipalju tuli juure 1936. a.

Alljärgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid, kuipalju oli 1935. ja 1936. a. iga kaubandus-

(Diagramm nr. 10)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

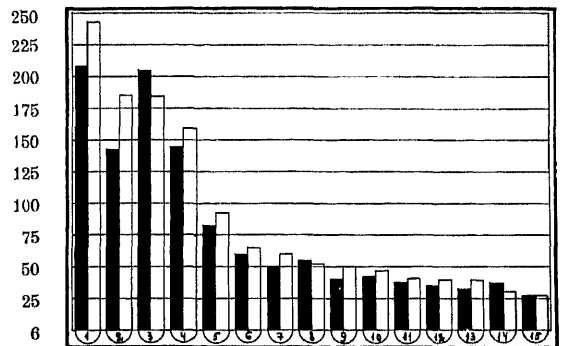

liku ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad näitavad 1935. a., valged aga 1936. a. arve.

Diagramm nr. 10 näitab, kuipalju tuli inimesi iga kaubandusliku ettevõtte peale linnades aastail 1935 ja 1936. Arvudest näeme, et enamikus linnades on kaubanduslike ettevõtetete peale tulev

(Diagramm nr. 11)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi alevites aastail 1935 ja 1936

Tabel nr. 3.

1935. a. tegevuse lõpetanud ja 1936. a. juure tulnud ettevõtted.

Äriala nimetus	Tegutses	Lõpetas	Algas tege-	±	o/o	Äriala nimetus	Tegutses	Lõpetas	Algas tege-	±	o/o
	1935. a.	1. I. 1936. a.	vust 1935. a.				1935. a.	1. I. 1936. a.	vust 1936. a.		
Agentuur-, esindus- ja komisjonärid	178	13	53	+ 40	22,5	Muusikariistadeärid	37	6	2	- 4	10,8
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	12	1	-	- 1	8,3	Mänguasjadekauplused	27	3	4	+ 1	3,7
Alkoholjookide kauplused	79	7	9	+ 2	2,5	Mööbliärid	47	4	11	+ 7	14,9
Antik- ja vanaasjade kauplused	92	13	32	+ 19	2,1	Naha- ja nahakaupadekpl.	172	19	25	+ 6	3,5
Apteegid	187	16	18	+ 2	1,1	Nõude ja mitmesuguste majatarvete kauplused	104	21	16	- 5	4,8
Ehitus- ja metsamaterjalide kontorid ja kauplused	81	20	17	- 3	3,7	Optika- ja arstiriistadekpl.	23	1	1	-	0,0
Ehituse- ja tehnikakontorid	24	4	4	-	0,0	Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saiakauplused	321	65	58	- 7	2,2
Einelaud, tee- ja söögi- majad	190	66	85	+ 19	10,0	Pandimajad	2	-	-	-	0,0
Einelaud (alkoholjookidega)	99	17	14	- 3	3,0	Pesukauplused	49	12	16	+ 4	8,2
Elektritarveteärid	60	8	26	+ 18	3,0	Petrooleumi- naftasaad-, miner. ja määrdeõlide- kauplused	67	3	8	+ 5	7,5
Jalanõudekauplused	243	37	48	+ 11	4,5	Piima- ja piimasaaduste kauplused	48	20	9	- 11	22,9
Filmikontorid	6	3	3	-	0,0	Postmarkide ja vanarahade kauplused	3	1	1	-	0,0
Harja- ja pintlikauplused	7	1	1	-	0,0	Puulhoovid	137	35	32	- 3	2,2
Kalakauplused	36	11	9	- 2	5,6	Puusärgikauplused	25	2	3	+ 1	4,0
Kalapüügiiriistade kpl-d	7	-	-	-	0,0	Puuvilja- ja maiusainete kauplused	53	12	26	+ 14	26,4
Kaltsukauplused	9	1	7	+ 6	66,7	Pudukauplused	429	79	94	+ 15	3,5
Karusanahakauplused	20	2	9	+ 7	35,0	Päevapilditarvete kaupl.	17	3	6	+ 3	17,6
Kaubanduskontorid ja eksport-importärid	113	10	23	+ 13	11,5	Põllu- ja karjasaaduste ost-müük	222	44	55	+ 11	5,0
Kella- ja kullasepaärid	100	4	8	+ 4	4,0	Raamatu-, paberikauba- ja kirjutusmat. kauplused	281	45	31	- 14	5,0
Kinod	46	10	8	- 2	4,3	Reisibürood	5	-	-	-	0,0
Kirjastusärid	51	13	15	+ 2	3,9	Reklaambürood	16	6	9	+ 3	13,8
Klaasi- ja peeglikaupl-d	14	1	2	+ 1	7,1	Restoranid	183	26	38	+ 12	6,6
Kootud esemete, lõnga- ja niidikauplused	41	11	8	- 3	7,3	Riigiviina- ja piiritusekpl.	119	8	10	+ 2	1,7
Kohvikud	56	19	22	+ 3	5,4	Rohu- ja värvikauplused	191	32	31	- 1	0,5
Koloniaalkauplused	145	17	11	- 6	4,1	Sadulsepatöödekaupl.	8	-	1	+ 1	12,5
Kummi-, asbesti-, lino- leumi- ja vahariidekpl.	16	3	-	- 3	18,8	Saunad	59	10	8	- 2	3,3
Käsitöökauplused	18	1	1	-	0,0	Seemnekauplused	26	7	4	- 3	11,5
Kõie- ja nõõrikauplused	12	-	2	+ 2	16,7	Segakauplused	1635	181	314	+ 133	8,1
Kübara- ja mütsikaupl-d	136	27	28	+ 1	0,7	Speditšioon- ja transport- ärid	34	1	3	+ 2	5,9
Laevatarbeainetekaupl.	1	-	-	-	0,0	Sportitarveteärid	8	-	2	+ 2	25,0
Laskeriistade- ja jahitarvete kauplused	13	1	1	-	0,0	Toiduainetekauplused	2356	628	527	- 101	4,3
Liha- ja vorstikauplused	505	171	144	- 27	5,3	Tubakakauplused	25	1	-	- 1	4,0
Lillekauplused ja aiad	43	7	7	-	0,0	Vabrikute kontorid ja laod	229	175	26	- 149	65,1
Manufaktuurkauplused	231	28	27	- 1	0,4	Vahetalituskontorid	29	11	7	- 4	13,8
Metallkaupade ja mitmesuguste tööriistade kpl.	116	11	23	+ 12	10,3	Valmsriieteärid	115	19	35	+ 16	13,9
Masinate- ja sõiduriistade ärid	96	7	12	+ 5	5,2	Veoärid ja sõiduriistade väljatuim. ettevõtted	62	15	21	+ 6	9,7
Moeärid	69	9	11	+ 2	2,9	Võõrastemajad	133	25	42	+ 17	12,8
Muud kauplused	84	20	24	+ 4	4,8	Õllekauplused	178	38	29	- 9	5,1
						Kokku	10711	2148	2217	+ 69	0,6

inimeste arv kas jäänud peaaegu endiseks või veidi suurenenud, välja arvatud Narva, Tõrva, Põltsamaa, Tapa ja Paldiski, kus ettevõtete arv on suurenenud — seega vähenes neis linnades iga ettevõtte peale tulev inimeste arv.

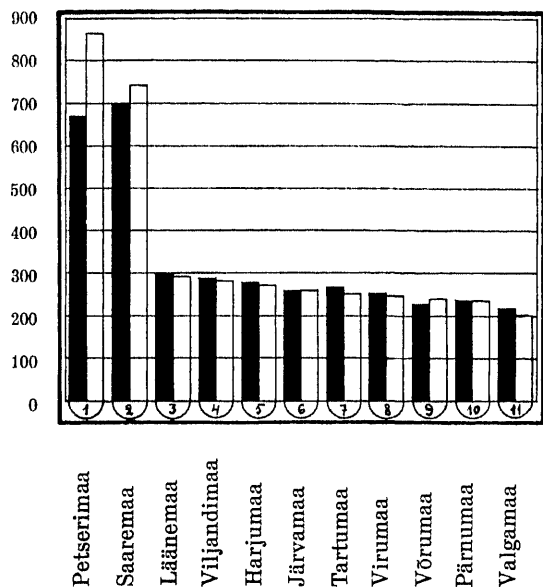
Diagramm nr. 11 käsitleb arve, mis näitavad, kuipalju tuli inimesi iga kaubandusliku ettevõtte peale alevs aastal 1935 ja 1936. Neist arvest nähtub, et rõhuvas enamikus alevs iga kaubandusliku ettevõtte peale tulev inimeste

arv on suurenenud; endiseks on jäänud Jõgeval ja vähenenud Sindis, Mustlas ja Jõhvis — seega kolmes viimases alevis ettevõtete arv on suurenenud.

Diagramm nr. 12 käsitleb iga kaubandusliku ettevõtte peale tulnud inimeste arvu maakondades (välja arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest näeme, et suuremas osas maakondades on iga kaubandusliku ettevõtte peale tulev inimeste arv vähe kahenenud või jäänud endiseks, välja arvatud Petseri-, Saare-, Tartu- ja Võrumaa, kus iga ettevõtte peale tulev inimeste arv on suurenenud — seega ettevõtete arv neis maakondades on vähenenud.

(Diagramm nr. 12)

Iga kaubandusliku ettevõtte peale tuli inimesi maakondades aastail 1935 ja 1936

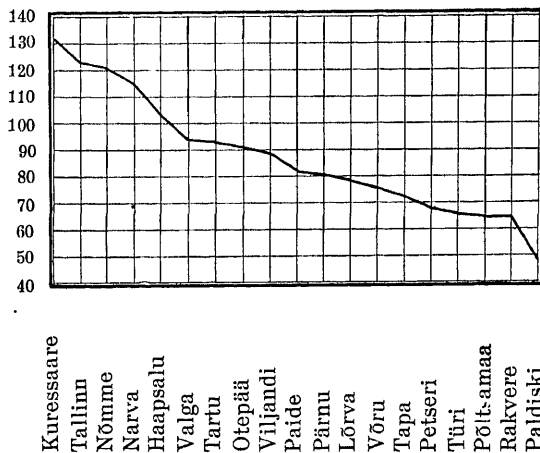
Elatisvahenditekauplused.

Elatisvahenditekauplusi (mille all mõistame pagari- ja kondiitriärisid, liha-, vorsti- ja kala-kauplusi; piima- ja piimasaadustekauplusi, koloniaal-, toiduainete- ja puuviljakauplusi mitmesuguste jookide müügiga; viina- ja piiritusekauplusi, õllekauplusi; jookidekauplusi, tubakakauplusi) oli 1936. a. 5720 (tabel nr. 4) ehk 53,1% kaubanduslike ettevõtete üldarvust. 1935. a. olid arvud vastavalt 5722 ehk 53,4%. Linnades oli neist ettevõttest 3201 ehk 56% ja maakondades 2519 ehk 44%.

Vaadeldes elatisvahenditekaupluste tihedust linnades (diagramm nr. 13) näeme, et kõige harvemini oli kauplusi Kuressaares, nimelt tuli seal iga 132 inimese peale üks elatisvahenditekaup-

(Diagramm nr. 13)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi linnades

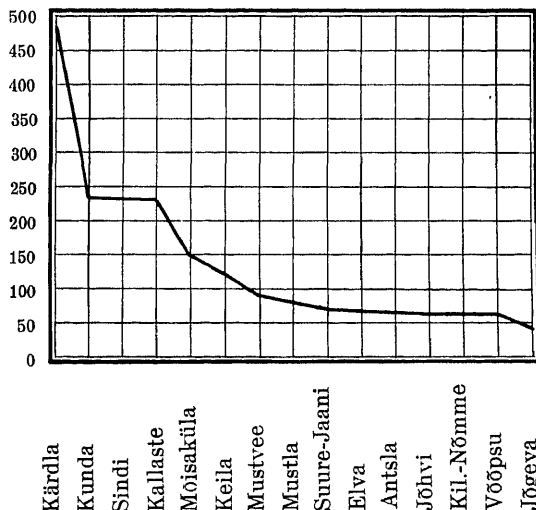
lus, sellele järgnes Tallinn 123 inimesega, siis Nõmme 121, Narva 115, Haapsalu 103, kuna järgnevais linnades tuli iga kaupluse peale alla 100 inimese.

Tihedaim oli elatisvahenditekaupluste võrk Põltsamaal, Rakveres ja Paldiskis, neis tuli iga elatisvahenditekaupluse peale vastavalt 66, 65 ja 47 inimest. Keskmiselt langes linnades iga elatisvahenditekaupluse peale 102,0 inimest (1935. a. 97).

Need arvud rõhutavad tuntud tõsiasi, et meil on elatisvahenditekaupluste võrk linnades liiga tihe, pealegi kaubeldakse igasuguste elatisvahenditega ka kioskeis, turgudel ja laatadel. Samuti langeb sellest ärialast võrdlemisi suur osa

(Diagramm nr. 14)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi alevides

Tabel nr. 4.

Elatisvahendite

Kaupluste liik	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Vium	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisak	Sindi	Pärnu m	Kokku
Kalakauplused	14	—	3	—	—	17	5	—	—	—	—	—	5	3	1	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	5
Liha- ja vorstikauplused . .	221	26	3	1	12	263	46	2	—	3	—	2	4	57	14	16	4	2	15	51	7	2	2	—	6	17
Pagari-, kondiitri-, leiva- ja saia- kauplused	52	5	4	2	21	84	33	3	—	7	2	3	4	52	24	11	3	2	25	65	12	3	2	—	13	30
Piima- ja piimasaaduste- kauplused	4	—	—	—	—	4	20	—	—	—	—	1	—	21	3	1	—	1	—	5	4	—	—	—	—	4
Segakauplused ühes toidu- ainetega	21	1	6	1	66	95	27	7	4	5	11	10	221	285	8	21	17	3	233	282	17	8	5	2	159	191
Toiduainetekauplused	671	84	2	3	130	899	364	6	1	5	13	4	126	519	130	76	4	—	52	262	163	5	4	5	23	200
Tubakakauplused	12	—	—	—	—	12	4	—	—	—	—	—	—	4	2	1	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Koloniaalkauplused	34	2	—	—	8	44	30	2	1	1	1	—	5	40	5	4	—	—	—	9	8	—	1	—	—	9
Puuvilja- ja maisainete- kauplused	30	4	—	—	—	34	14	—	—	—	—	—	—	15	1	3	—	—	—	7	6	—	—	—	—	6
Alkoholsete jookide kpl-d	15	—	—	—	—	15	26	—	—	—	—	—	—	26	4	2	—	—	—	6	4	—	—	—	—	5
Põllu-, karjasaaduste ja karja ost-müük	36	1	—	—	2	39	35	5	—	4	2	1	15	62	3	12	1	—	9	25	17	3	—	—	5	25
Riigiviina- ja piiritusekpl-d	—	1	—	—	10	11	4	1	—	1	1	10	18	1	4	1	—	—	16	22	3	1	1	1	9	15
Õllekauplused	13	1	—	1	9	24	25	1	—	—	—	—	15	41	3	2	1	—	17	23	8	—	—	—	5	13
Kokku	1123	125	18	8	267	1541	633	27	7	25	31	22	400	1145	204	154	31	8	367	764	252	22	15	8	221	518

uhistegelisele ettevõttele, kes teatavasti linnades eriti arendavad vastavat jackaubandust.

Võrreldes elatisvahenditekaupluste tihedust aleveis (diagramm nr. 14) näeme, et kõige harvem on kauplusi Kardlas, kus iga 485 inimese peale tuli üks elatisvahenditekauplus. Sellele järgnes Kunda 233 inimesega, siis Sindi 232, Kallaste 289, Mõisakula 148, Keila 121, kuna järgnevais aleveis langes igale kauplusele alla 100 inimese.

Tihedam oli aga kaupluste võrk Kilingi-Nõmmel, Võõpsus ja Jõgeva alevis. Neis tuli iga kaupluse peale vastavalt 65, 64 ja 42 inimest.

Keskmiselt langes aleveis iga elatisvahenditekaupluse peale 96 inimest (1935. a. 93).

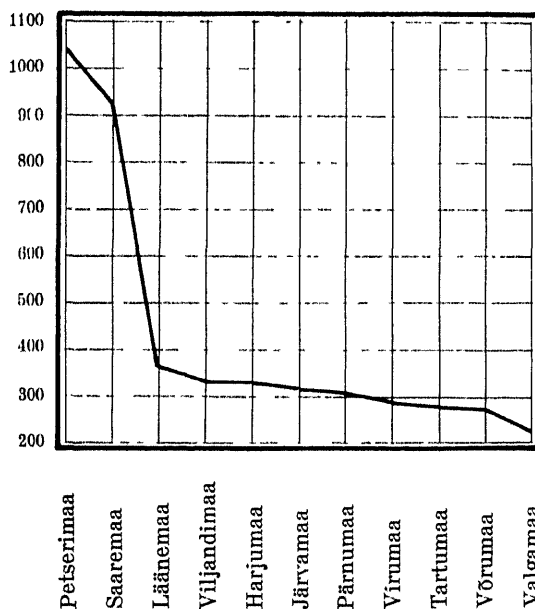
Vaadeldes elatisvahenditekaupluste tihedust maakondades, välja arvatud linnad ja alevid (diagramm nr. 15), näeme, et kõige harvemini oli kauplusi Põlva maakonnas, kus iga 1042 inimese peale tuli üks elatisvahenditekauplus. Sellele järgnes Saaremaa 917 inimesega, siis Läänemaa 363, kuna järgnevais maakondades langes igale elatisvahenditekauplusele juba alla 350 inimese.

Tihedam oli maakondades kaupluste võrk Võru- ja Valgamaal. Neis tuli iga elatisvahenditekaupluse peale vastavalt 277 ja 227 inimest.

Peab aga tähendada, et maakondades puhtoiduainetekauplusi nende maakondade kaupluste üldarvust on umbes 20%, kuna ülejäänud 60% on segakauplused ühes toiduainetemüügiga ja 20% kauplustest on liha-, pagari-, koloniaalne kauplused.

(Diagramm nr. 15)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi maakondades

Keskmiselt aga langes maakondades iga elatisvahenditekaupluse peale 305 inimest (1935. a. 356). See arv näitab, et maakondades oli elatisvahenditekaupluste võrk palju harvem kui linnades ja aleveis (linnades 102 ja aleveis 96 inimest igale kauplusele), mis on seletatav sellega, et maal põllumees produtseerib ise väga palju

kauplused.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa				Kokku		Kokku					
Viljandi	Põltsamaa	S-Jaani	Musila	Viljandi maakond	Valga	Tõrva	Valga maakond	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne maakond	Kokku	Kuressaare	Saare maakond	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu maakond	Kokku	Petseri	Petseri maakond	Kokku	Paide	Tapa	Türi	Järva maakond	Kokku	Linn		Maa				
—	—	—	—	1	7	—	—	—	2	—	1	3	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	32	2	34				
9	6	1	3	2	21	14	1	3	18	4	—	4	3	—	3	9	4	—	4	17	4	—	4	3	5	5	10	23	398	80	478			
4	5	2	3	2	16	6	3	2	11	6	—	4	10	5	—	5	4	2	—	4	10	6	—	6	1	9	—	15	25	123	121	344		
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	36	1	37			
9	8	5	2	111	135	8	15	76	99	20	3	154	177	5	53	58	13	11	5	225	254	22	50	72	10	5	15	90	120	241	1527	1768		
80	15	1	3	30	129	75	6	10	91	5	—	11	16	12	—	12	29	1	2	5	37	13	3	16	11	29	15	19	74	1784	471	2255		
3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24	—	24
7	—	2	—	1	10	2	2	4	8	1	—	1	2	—	—	2	1	—	4	7	2	—	2	3	1	2	2	8	105	34	139			
—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	1	—	2	66	1	67			
4	—	—	—	4	8	1	1	5	7	1	—	1	2	2	1	3	1	1	—	1	3	1	—	1	2	—	2	1	5	66	15	81		
11	2	2	—	5	20	6	3	4	13	—	—	5	5	2	1	3	7	1	—	7	15	9	2	11	6	—	3	6	15	154	79	233		
1	1	—	1	8	11	2	—	4	6	2	—	10	12	1	1	2	—	1	—	10	11	1	3	4	2	1	—	9	25	96	121			
4	3	1	—	13	21	1	2	6	9	3	—	3	6	3	—	3	3	1	—	14	18	3	—	3	1	1	5	8	77	92	169			
133	40	14	12	177	376	116	33	114	263	45	3	190	238	34	56	96	70	23	7	274	374	63	58	121	40	52	44	154	290	3201	2519	5720		

elatisvahendeid enda tarbeks ja ostab ainult koloniaalkaupu maakauplustest, sagedasti isegi alevist ja linnast, kus valik on suurem.

1936. a. tegutses 5720 elatisvahenditekauplust, 1935. a. aga 5722 — seega vähenes nende kaupluste üldarv ainult 2 võrra. Linnades vähenes kaupluste arv 108 võrra ehk 3,3%, kuna maal tuli neid juure 106 ehk 4,4%.

Tabel nr. 5 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ja kus 1936. a. elatisvahenditekauplusi tuli juure või lõpetas tegevuse.

Alljärgnevad diagrammid annavad ülevaate sellest, kuipalju tuli 1935. ja 1936. a. iga elatisvahenditekaupluse peale inimesi. Mustad tulbad on 1935. a., valged aga 1936. a. omad.

Diagramm nr. 16 näitab iga elatisvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest näeme, et Kuressaares, Tallinnas, Nõmmel, Haapsalus, Tartus ja Rakveres iga elatisvahenditekaupluse peale tulev inimeste arv suurenes, eriti Kuressaares ja Haapsalus — seega nendes linnades vähenes elatisvahenditekaupluste arv. Narvas, Valgas, Otepääl, Tõrvas, Tapal, Petseris, Põltsamaal ja Paldiskis inimeste arv vähenes — seega nendes linnades elatisvahenditekaupluste arv suurenes. Teistes linnades jäi nende arv, võrreldes 1935. a., peaaegu endiseks või näitas väikest langust või tõusu.

(Diagramm nr. 16)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

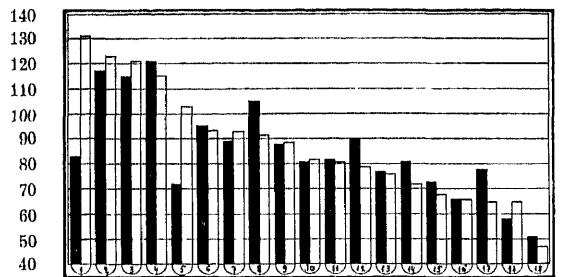

Diagramm nr. 17 näitab iga elatisvahenditekaupluse peale tulevat inimeste arvu alevites aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest nähtub, et Kärdlas, Mõisakülas, Keilas, Suure-Jaanis, Elvas, Võõpsus iga elatisvahenditekaupluse peale tulev inimeste arv tõusis (kus seega kaupluste arv vähenes), kuna aga Kundas, Sindis, Mustvees, Mustlas ja Jõhvis vähenes. Teistes alevites iga elatisvahenditekaupluse peale tulev inimeste arv jäi kas endiseks või muutus oli tähtsusetu.

Tabel nr. 5.

Elatisvahendite kauplused.

Mkn-d	1935. a.	1936. a.	±	0/0	Mnk-d	1935. a.	1936. a.	±	0/0		
Harjumaa	Tallinn	1148	1123	-25	2,2	Valgamaa	Valga	112	116	+4	3,6
	Nõmme	131	125	-6	4,6		Tõrva	28	33	+5	17,9
	Paldiski	17	18	+1	5,9		Maakond	110	114	+4	3,6
	Keila	12	8	-4	33,3		Kokku	250	263	+13	5,2
	Maakond	240	267	+27	11,3	Lääne-maa	Haapsalu	64	45	-19	29,7
Kokku	1548	1541	-7	0,5	Kärdla		6	3	-3	50,0	
					Maakond		182	190	+8	4,4	
Tartumaa	Tartu	655	633	-22	3,4	Kokku	252	238	-14	5,6	
	Jõgeva	24	27	+3	12,5	Saare-maa	Kuressaare	54	34	-20	37,0
	Kallaste	7	7	-	0		Maakond	62	56	-6	9,7
	Elva	30	25	-5	16,7	Kokku	116	90	-26	22,4	
	Mustvee	27	31	+4	14,8	Võrumaa	Võru	70	70	-	-
	Otepää	19	22	+3	15,8		Antsla	22	23	+1	4,5
Maakond	373	400	+27	7,2	Võõpsu		8	7	-1	12,5	
Kokku	1135	1145	+10	0,9	Maakond		266	274	+8	3,0	
Virumaa	Narva	219	204	-15	6,8	Kokku	366	374	+8	2,2	
	Rakvere	169	154	-15	8,9	Petseri-maa	Petseri	57	63	+6	10,5
	Jõhvi	25	31	+6	24,0		Maakond	72	58	-14	19,4
	Kunda	6	8	+2	33,3	Kokku	129	121	-8	6,2	
	Maakond	346	367	+21	6,1	Järvamaa	Paide	40	40	-	-
Kokku	765	764	-1	1,3	Tapa		45	52	+7	15,6	
Pärnumaa	Pärnu	246	252	+6	2,4		Türi	43	44	+1	2,3
	Kil.-Nõmme	23	22	-1	4,3		Maakond	154	154	-	-
	Mõisaküla	17	15	-2	11,8	Kokku	282	290	+8	2,8	
	Sindi	6	8	+2	33,3	Kokku	Linn	3309	3201	-82	2,5
	Maakond	226	221	-5	2,2		Maa	2413	2519	+80	3,3
Kokku	518	518	0	0	Kokku		5722	5720	-2	0,0	
Viljandimaa	Viljandi	133	133	-	0						
	Põltsamaa	33	40	+7	21,2						
	S.-Jaani	16	14	-2	12,5						
	Mustla	10	12	+2	20,0						
	Maakond	169	177	+8	4,7						
Kokku	361	376	+15	4,2							

(Diagramm nr. 17)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi alevites aastail 1935 ja 1936

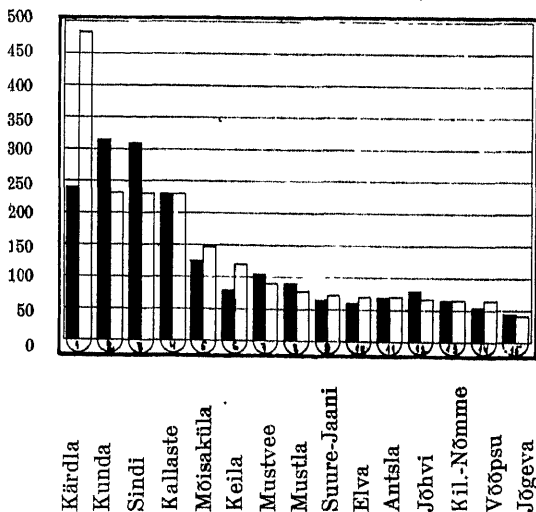

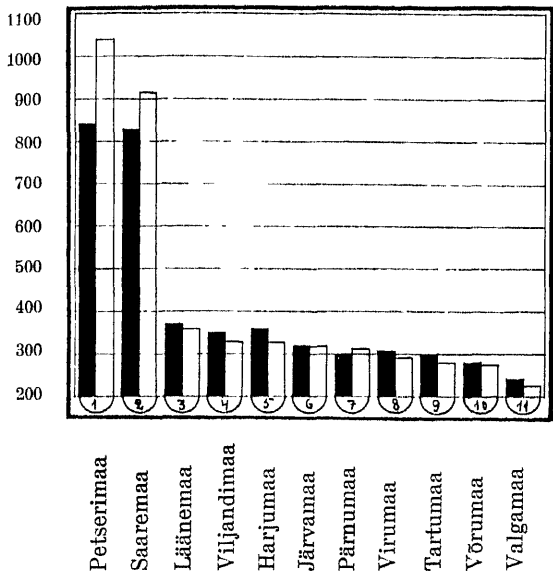
Diagramm nr. 18 käsitleb iga elatisvahenditekaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (välja arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest näeme, et suuremas osas maakondades iga elatisvahenditekaupluse peale tulev arv kahanes, välja arvatud Petseri-, Saare- ja Pärnumaa, kus iga kaupluse peale tulev inimeste arv suurenes, seega neis kaupluste arv vähenes.

Riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused.

Teise suurema grupi kaubanduslikest ettevõttest moodustavad riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused. Sellesse gruppi kuuluvad riidekauplused, pudu-, pesu- ja mockauplused; jalanõudekauplused, naha-, karusnaha- ja sadulsepatöödekauplused; valmisriietekauplused; kübara- ja mütsikauplused, köie- ja nõõrikaup-

(Diagramm nr. 18)

Iga elatisvahenditekaupluse peale tuli inimesi maakondades aastail 1935 ja 1936

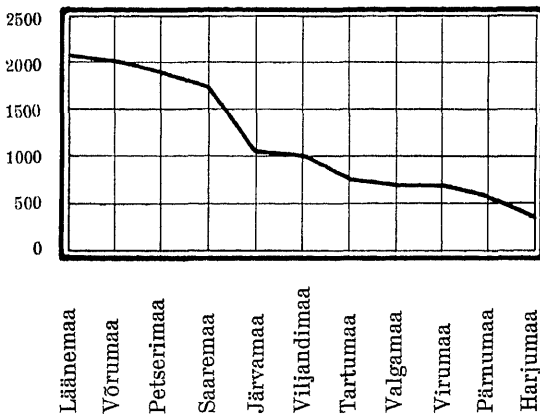

252, kuna järgnevais linnades iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli juba alla 250 inimese. Tihedaim oli aga ettevõtete-võrk Pärnus, Petseris ja Rakveres, nois tuli iga ettevõtte peale vastavalt 145, 138 ja 114 inimest. Keskmiselt langes linnades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 218,8 inimest (1935. a. 227).

Kõige harvemini (diagramm nr. 20) oli maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõteteid Läänemaal, seal tuli iga 2084 inimese kohta üks säärane ettevõtte, sellele järgnes Võrumaa 2028 inimesega, siis Petserimaa 1903, Saaremaa 1745, Järvamaa 1034, kuna järgnevates maakondades tuli juba alla 1000 inimese ühe ettevõtte kohta. Tihedaim oli aga ettevõtete-võrk Pärnu- ja Harjumaal — neis tuli ettevõtte peale vastavalt 570 ja 356 inimest. Keskmiselt tuli maakondades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 5771 (1935. a. 5677) inimest. Üle maa langes keskmiselt ühe ettevõtte peale 687 inimest (745).

(Diagramm nr. 20)

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

Need arvud näitavad, et riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse võrk on küllaldaselt tihe, et rahuldada neidki ostjaskonna nõudeid. Pealegi kaubeldakse nende cemetega osaliselt turgudel ja laatadel. Aastas peetakse ligi 1000 laata. 1935. a. tegutses selles grupis 1559 ettevõtet, 1936. a. aga 1626 — seega tuli juure 67 ettevõtet ehk 4,3%. Linnades tuli juure 73 kauplust ehk 5,1%, kuna maal vähenes nende arv 6 ettevõtte võrra.

Tabel nr. 7 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kui palju ja kus 1936. aastal tuli juure või lõpetas tegevuse riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplusi.

Alljärgnevad diagrammid nr. 21 ja 22 käsitlevad ülevaateid sellest, kui palju oli 1935. a. ja

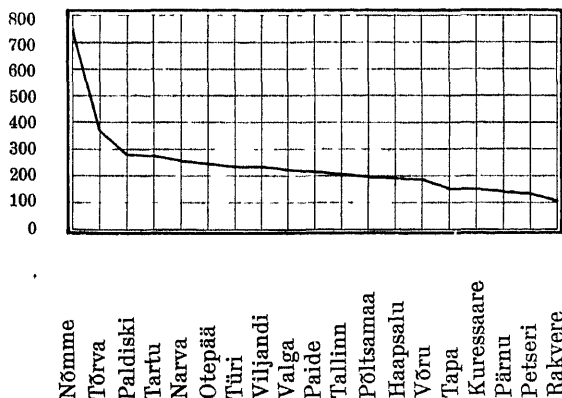
lused, kalapüügiiristadekauplused, kaltsukauplused ning kootud esemete ja lõngakauplused. Sellesse gruppi kuulus 1626 (1935. a. 1559) ettevõtet ehk 15,1% (14,5%) kaubanduslike ettevõtete üldarvust. (Tabel nr. 6.) Neist asus linnades 1493 ehk 92,0% ja maal 133 ehk 8,0%.

Selle grupi ettevõtteid vaatame linnade kui ka maakondade seisukohast, sest need ettevõtteid ei teeni üksnes oma linna, vaid kogu maakonna ostjaskonda.

Kõige harvemini (diagramm nr. 19) oli linnades ettevõtteid Nõmmel, nimelt tuli seal iga 755 inimese kohta üks sellane kaubanduslik ettevõtte, selle järgnes Tõrva 371 inimesega, siis Paldiski 284, Tartu 282, Narva 262, Otepää

(Diagramm nr. 19)

Iga riide-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi linnades

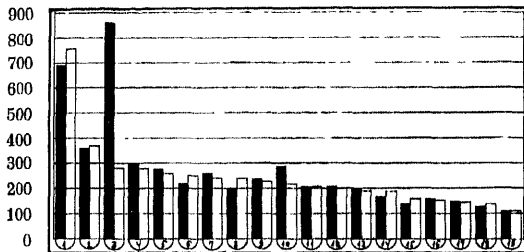
Tabel nr. 6.

Riide-, kehakatte-, pudu-,

Kaupluste liik	Harjumaa					Tartumaa						Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Kella	Maakond	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Maakond	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Maakond	Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Maakond	Kokku	
Jalanõudekauplused	97	2	—	1	2	102	29	1	—	3	2	—	35	18	15	4	—	1	—	38	23	—	—	—	—	5	28
Kalapüügiriistadekauplused	7	—	—	—	—	7	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kaltsukauplused	4	—	—	—	—	4	3	—	—	—	—	—	3	—	1	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2
Karusnahakauplused	14	—	—	—	—	14	10	—	—	—	—	—	10	—	—	1	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	2
Kootud esemete, lõnga- ja niidi- kauplused	18	—	—	—	—	18	6	—	—	—	1	—	7	3	—	—	—	—	—	3	6	—	—	—	—	—	6
Käsitöökauplused	9	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	1	5	—	—	—	—	—	5
Köie- ja nõõrikauplused	7	—	—	—	—	7	1	—	—	—	—	—	1	1	2	—	—	—	—	3	1	—	—	—	—	—	1
Kübara- ja mütsikauplused	45	—	—	—	—	45	25	—	—	—	—	—	25	16	10	1	—	1	—	28	11	—	—	—	2	13	
Manufaktuurkauplused	85	2	2	—	1	90	13	2	1	3	3	2	1	25	13	15	1	—	—	29	23	1	1	—	1	26	
Moeärid	41	1	—	—	—	42	8	—	—	—	—	—	8	3	3	—	—	—	—	6	5	—	—	—	—	5	
Naha- ja nahakaupadekaupl.	45	4	—	1	—	50	23	—	—	—	1	1	25	9	11	4	—	1	—	25	14	3	—	—	4	21	
Pesukauplused	34	—	—	—	—	34	6	—	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	3	
Pudukauplused	190	10	—	1	3	204	57	—	4	2	1	3	67	23	21	3	—	3	—	50	33	1	1	—	6	41	
Sadulsepatöödekauplused	2	—	—	—	—	2	6	—	—	—	—	—	6	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	
Valmisriieteärid	52	1	1	—	1	55	19	—	—	1	1	—	21	8	9	1	—	—	—	18	11	1	—	—	—	12	
Kokku	650	20	3	3	7	683	209	3	1	7	9	8	5	242	96	88	15	—	6	205	140	6	2	—	18	166	

(Diagramm nr. 21)

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

1936. a. iga sellase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad on 1935. a. ja valged 1936. a. arvud.

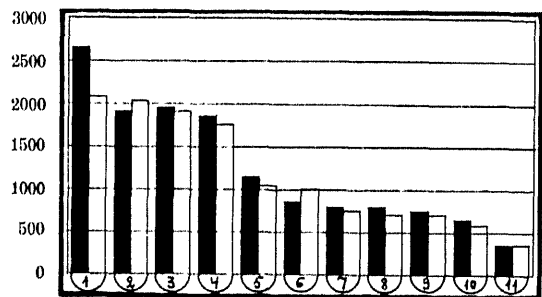
Diagramm nr. 21 näitab iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1935 ja 1936.

Neist arvudest näeme, et enamikus linnades oli iga kaupluse peale tulev inimeste arv kahanenud või jäänud peaaegu samaks, välja arvatud Nõmme, Otepää, Viljandi ja Võru, kus iga kaupluse peale tulev inimeste arv oli suurenenud — seega seal kaupluste arv vähenenud.

Diagramm nr. 22 näitab iga sellase kaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa

(Diagramm nr. 22)

Iga riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936

arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest näeme, et enamuses maakondades iga kaupluse peale tulev inimeste arv kahanes, välja arvatud Võru- ja Viljandimaa, kus iga kaupluse peale tulev inimeste arv suurenes, seega neis maakondades kaupluste arv vähenes.

Metallesemetekauplused.

Metallesemetekaupluste gruppi kuuluvad raua-, metallkaupade, masinate, autode ja nende

jalanõude- ja nahakauplused.

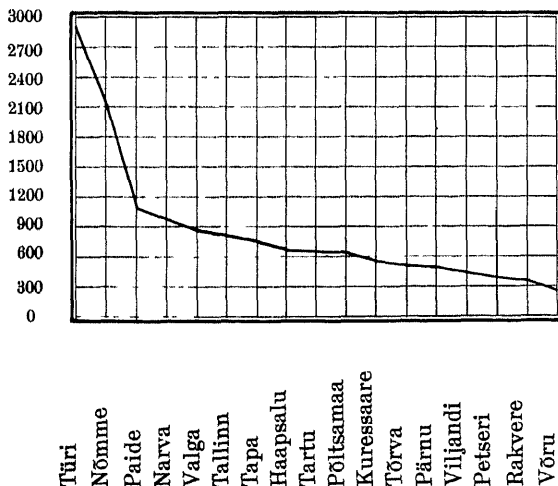
Viljandi	Viljandimaa				Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa					Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku	
	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Maakond	Kokku	Valga	Tõrva	Maakond	Kokku	Haapsalu	Kardla	Maakond	Kokku	Kuressaare	Maakond	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Maakond	Kokku	Petseri	Maakond	Kokku	Paide	Tapa	Turi	Maakond				Kokku
9	2	1	—	12	9	1	—	10	5	—	2	7	3	—	3	5	2	—	7	2	—	2	4	3	2	1	10	231	23	254		
—	—	—	—	—	5	—	—	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	7		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15	—	15		
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	1	27		
—	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	38	—	38		
—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18	—	18			
—	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	14	—	14			
6	1	—	—	7	4	1	—	5	1	—	1	2	2	—	2	2	1	—	3	1	—	1	2	4	1	—	7	132	5	137		
7	1	—	—	8	7	2	—	9	4	1	3	8	4	2	6	6	—	—	2	8	10	—	10	4	4	3	—	11	207	23	230	
2	—	—	—	3	3	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	70	1	71
8	3	—	1	12	7	1	—	8	3	—	2	5	4	—	4	4	2	1	1	8	9	1	10	3	2	2	3	10	153	25	178	
1	—	—	—	3	—	—	—	—	1	—	1	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	52	1	53
11	3	—	—	10	9	1	1	11	8	—	2	10	4	1	5	7	—	—	4	11	7	2	9	1	6	3	2	12	395	49	444	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	—	9
3	1	—	—	4	2	—	—	2	1	—	1	2	9	—	9	—	—	—	—	2	2	—	2	1	3	—	—	4	126	5	131	
49	13	1	1	11	75	47	7	1	55	24	1	11	36	29	3	32	28	5	1	7	41	31	3	34	15	24	12	6	57	1493	133	1626

osade kauplused; laskeriistade-, jahitarvete-kauplused; õmblus-, arve- ja kirjutusmasinate-, jalgrataste- ja nende osade kauplused; kella- ja kullasepaarid, elektritarvete-kauplused ja vanarauakauplused. Sellesse gruppi kuulus 478 ettevõtet ehk 4,4% kaubanduslike ettevõtete üldarvust. Neist asus linnades 462 (1935. a. 424) ja maal 15 (9).

Sellesse gruppi kuuluvad kauplused asusid linnades 96,9% ja maal 3,1% (tabel nr. 8). Selle grupi ettevõtteid vaatleme linnade kui ka maakondade seisukohast, kuna need ettevõtted ei

(Diagramm nr. 23)

Iga metallesemetekaupluse peale tuli inimesi linnades

teeni üksnes oma linna, vaid kogu maakonna ostjaskonda.

Kõige harvemalt (diagramm nr. 23) oli linnadest ettevõtteid Turil, nimelt tuli seal iga ettevõtte peale 2903 inimest. Sellele järgnes Nõmme 2158 inimesega, Paide 1095, kuna teistes linnades tuli iga ettevõtte peale alla 1000 inimese. Tiheidaim oli ettevõtete võrk Petseris, Rakveres ja Võrus, kus tuli iga ettevõtte peale vastavalt 389, 358 ja 280 inimest. Otepääl ja Paldiskis polnud ühtki säärast ettevõtet puhtal kujul. Keskmiselt langes linnades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 707 inimest (1935. a. 762).

Kõige harvemini (diagramm nr. 24) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Läänemaal, kus tuli iga 8338 inimese kohta üks säärane ettevõtte, sellele järgnes Saaremaa 6981 inimesega, siis Järvamaa 6550, Petserimaa 5883, kuna järgnevates maakondades tuli juba alla 5000 inimese ühe ettevõtte kohta. Tiheidaim oli ettevõtete võrk Tartu- ja Harjumaal, kus vastavad arvud olid 1926 ja 1358. Keskmiselt tuli maakondades iga sellase kaubandusliku ettevõtte peale 2342 inimest (1935. a. 2601).

Need arvud näitavad jällegi, et metallesemetekaupluste võrk oli üle maa külladaselt tihe, et rahuldada iga maanurka metallasjadega. 1935. aastal tegutses 433 ettevõtet, 1936. a. aga 478 — seega tuli juure 45 ettevõtet ehk 10,2%. Linnades tuli juure 39, maal 6 ettevõtet.

Tabel nr. 9 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ning kus 1936.

Tabel nr. 7.

Riide-, kehakatte-, pudu-, jalanõude- ja nahakauplused.

Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0,0%	Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0,0%
Harjumaa	Tallinn	629	650	+21	3,3	Valgamaa	Valga	43	47	+4	9,3
	Nõmme	22	20	-2	9,1		Tõrva	7	7	-	0,0
	Paldiski	1	3	+2	200,0		Maakond	—	1	+1	100,0
	Keila	3	3	—	0,0		Kokku	50	55	+5	10,0
	Maakond	7	7	—	0,0		Lääne-maa	Haapsalu	22	24	+2
Kokku	662	683	+21	31,7	Kärdla	—		1	+1	100,0	
Tartumaa	Tartu	193	209	+16	8,3	Maakond		10	11	+1	10,0
	Jõgeva	6	3	-3	50,0	Kokku		32	36	+4	12,5
	Kallaste	1	1	—	0,0	Saare-maa	Kuressaare	27	29	+2	7,4
	Elva	7	7	—	0,0		Saaremaa	3	3	—	0,0
	Mustvee	13	9	-4	30,8		Kokku	30	32	+2	6,7
	Otepää	9	8	-1	11,1		Võrumaa	Võru	29	28	-1
Maakond	4	5	+1	25,0	Antsla	5		5	—	0,0	
Kokku	233	242	+9	3,9	Võõpsu	2		1	-1	50,0	
Virumaa	Narva	86	96	+10	11,6	Maakond		7	7	—	0,0
	Rakvere	84	88	+4	4,8	Kokku	43	41	-2	4,7	
	Jõhvi	14	15	+1	7,2	Petseri-maa	Petseri	30	31	+1	3,3
	Kunda	—	—	—	0,0		Maakond	3	3	—	0,0
	Maakond	4	6	+2	50,0	Kokku	33	34	+1	3,0	
Kokku	188	205	+17	9,0	Järvamaa	Paide	11	15	+4	36,4	
Pärnumaa	Pärnu	124	140	+16		12,9	Tapa	24	24	—	0,0
	Kilingi-Nõmme	8	6	-2		25,0	Türi	11	12	+1	9,1
	Mõisaküla	1	2	+1		100,0	Maakond	7	6	-1	14,3
	Sindi	—	—	—	0,0	Kokku	53	57	+4	7,5	
Maakond	18	18	—	0,0	Kokku	Linn	1420	1493	+73	5,1	
Kokku	151	166	+15	9,9		Ma	139	133	-6	4,3	
Viljandimaa	Viljandi	56	49	-7		12,5	Kokku	1559	1626	+67	4,3
	Põltsamaa	12	13	+1	8,3						
	Suure-Jaani	1	1	—	0,0						
	Mustla	1	1	—	0,0						
	Maakond	14	11	-3	21,4						
Kokku	84	75	-9	22,6							

Tabel nr. 8.

Metallesemete

Kaupluste liik	Harjumaa				Tartumaa					Virumaa				Pärnumaa									
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harjumaa	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartumaa	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Virumaa	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnumaa	
Elektritarveteärid	28	1	—	—	29	15	—	—	—	—	—	1	16	6	4	—	—	10	5	—	—	—	5
Kella- ja kullasepaärid	30	1	—	—	31	20	2	—	—	—	—	—	22	5	5	—	—	11	8	—	—	—	8
Laskeriistade- ja jahitarvete kauplused	3	—	—	—	3	5	—	—	—	—	—	—	5	—	1	—	—	7	1	—	—	—	1
Metallkaupade ja mitmesuguste tööriistade kauplused	54	3	—	—	57	26	1	—	—	—	—	—	27	5	7	1	—	13	8	—	—	—	8
Masinate ja sõiduriistade ärid	33	2	—	—	35	13	—	—	—	—	—	—	13	4	8	—	—	12	14	—	—	—	2
Optika- ja arstiriistade kauplused	9	—	—	—	9	7	—	—	—	—	—	—	7	2	1	—	—	3	2	—	—	—	16
Päevapilditarvete kauplused	11	—	—	—	11	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	2	1	—	—	—	1
Sporditarveteärid	4	—	—	—	4	2	—	—	—	—	—	—	2	1	1	—	—	2	1	—	—	—	1
Kokku	172	7	—	—	179	90	3	—	—	—	—	1	94	21	28	1	—	54	40	—	—	—	242

Tabel nr. 9.

Metallesemete kauplused.

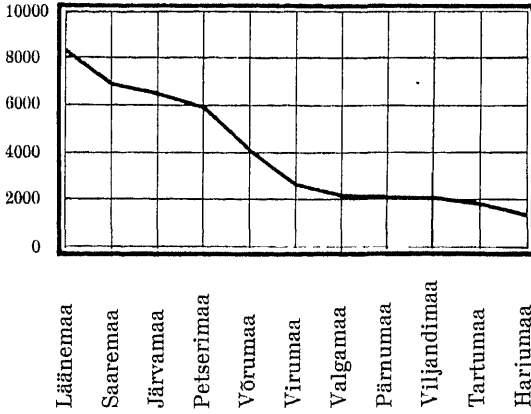
Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0/0	Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0/0
Harjumaa	Tallinn	161	172	+11	6,8	Valgamaa	Valga	9	12	+ 3	33,3
	Nõmme	5	7	+ 2	40,0		Tõrva	4	5	+ 1	25,0
	Paldiski	—	—	—	—		Maakond	—	—	—	—
	Keila	—	—	—	—		Kokku	13	17	+ 4	30,8
	Maakond	—	1	+ 1	100,0						
	Kokku	166	179	+13	7,8						
Tartumaa	Tartu	89	90	+ 1	1,1	Läänemaa	Haapsalu	7	7	—	—
	Jõgeva	2	3	+ 1	50,0		Kärdla	1	—	— 1	100,0
	Kallaste	—	—	—	—		Maakond	1	2	+ 1	100,0
	Elva	—	—	—	—		Kokku	9	9	—	—
	Mustvee	—	—	—	—						
Otepää	—	—	—	—	Saaremaa	Kuressaare	8	8	—	—	
Maakond	—	1	+ 1	100,0		Maakond	—	—	—	—	
	Kokku	91	94	+ 3		3,3	Kokku	8	8	—	—
Virumaa	Narva	22	24	+ 2	9,1	Võrumaa	Võru	12	19	+ 7	58,3
	Rakvere	27	28	+ 1	3,7		Antsla	—	—	—	—
	Jõhvi	—	1	+ 1	100,0		Võõpsu	—	—	—	—
	Kunda	—	—	—	—		Maakond	—	1	+ 1	100,0
	Maakond	1	1	—	—		Kokku	12	20	+ 8	66,7
	Kokku	50	54	+ 4	8,0						
Pärnumaa	Pärnu	35	40	+ 5	14,3	Petserim.	Petseri	11	11	—	—
	Kil.-Nõmme	1	—	— 1	100,0		Maakond	—	—	—	—
	Mõisaküla	—	—	—	—		Kokku	11	11	—	—
	Sindi	—	—	—	—						
	Maakond	1	2	+ 1	100,0		Järvamaa	Paide	3	3	—
	Kokku	37	42	+ 5	13,5	Tapa		4	5	+ 1	25,0
						Türi		1	1	—	—
						Maakond		—	—	—	—
						Kokku		8	9	+ 1	12,5
Viljandimaa	Viljandi	23	26	+ 3	13,0	Kokku	Linn	424	462	+38	9,0
	Põltsamaa	3	4	+ 1	33,3		Maa	9	15	+ 6	66,7
	S.-Jaani	2	2	—	—		Kokku	433	477	+44	10,2
	Mustla	—	—	—	—						
	Maakond	—	2	+ 2	100,0						
	Kokku	28	34	+ 6	21,4						

kauplused 1936. a.

Viljandimaa					Valgamaa			Läänemaa			Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa				Linn	Maa	Kokku			
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandim.	Valga	Tõrva	Valgamaa	Haapsalu	Kärdla	Läänemaa	Kokku	Kuressaare	Saaremaa	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võrumaa	Kokku	Petseri	Petserim.	Kokku	Paide	Tapa				Türi	Järvamaa	Kokku
4	1	—	—	1	6	2	3	—	5	—	—	1	—	1	3	—	—	—	3	1	—	1	—	2	—	—	2	76	2	78
7	2	—	—	2	9	6	—	—	6	—	—	2	—	2	4	—	—	1	8	2	—	2	1	1	—	—	3	100	4	104
1	—	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	12	1	13
4	—	—	—	—	4	1	—	1	3	—	1	4	3	3	5	—	—	—	5	5	—	5	—	1	—	—	1	125	3	128
7	1	1	—	1	10	3	2	—	5	1	1	2	1	1	3	—	—	—	3	2	—	2	1	1	—	—	2	96	5	101
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23	—	23
2	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	—	20	—	20
1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	10
26	4	2	—	2	34	12	5	—	17	7	—	2	9	8	—	8	19	—	1	20	11	—	11	3	5	1	9	462	15	477

(Diagramm nr. 24)

Iga metallesemetekaupluse peale tuleb inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

aastal tuli juure või lõpetas tegevuse metallesemetekauplusi. Alljärgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid sellest, kuipalju tuli 1935. a. ja 1936. a. iga metallesemetekaupluse peale inimesi. Mustad tulbad on 1935. ja valged 1936. a. arvud.

(Diagramm nr. 25)

Iga metallesemetekaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

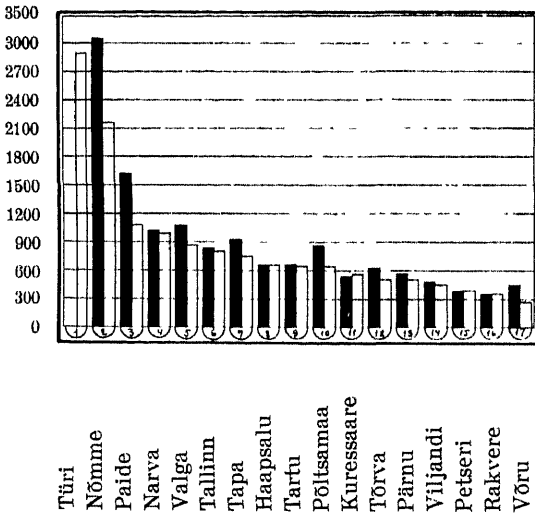

Diagramm nr. 25 käsitleb metallesemetekaupluse peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest näeme, et suuremas osas linnades on iga kaupluse peale tulev inimeste arv kahanenud või jäänud samaks, välja arvatud Kuressaare, kus iga kaupluse peale tulev inimeste arv näitab väikest tõusu — seega seal kaupluste arv vähenes. Diagrammis nr. 25 puudub Türi võrdlus 1935. aastaga, kuna 1935. aastal oli Türi ainult 1 vastav ettevõtte.

(Diagramm nr. 26)

Iga metallesemetekaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936

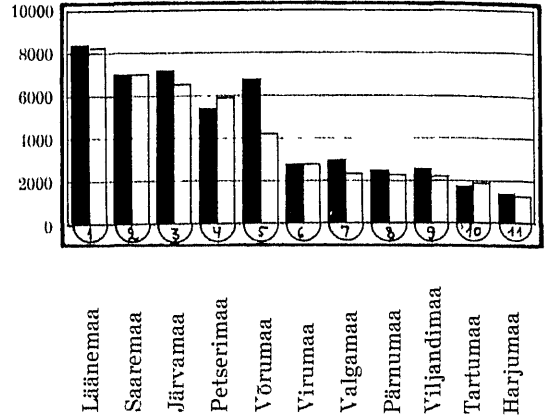

Diagramm nr. 26 käsitleb iga metallesemetekaupluse peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest nähtub, et rõhuvas enamusel maakondades iga kaupluse peale tulev inimeste arv kahanes või jäi samaks, välja arvatud Põltsamaa ja Tartumaa, kus inimeste arv suurenes — seega nendes maakondades kaupluste arv vähenes.

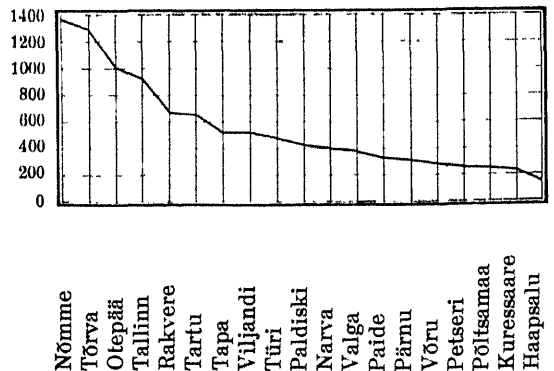
Võõrastemajad, restoranid ja kohvikud.

Võõrastemajade, restoranide ja kohvikute gruppi kuuluvad võõrastemajad, einelauad, tee- ja söögimajad, restoranid, einelauad alkoholiliste jookidega ja kohvikud.

Sellesse gruppi kuulus 709 ettevõtet, neist linnades 563 (1935. a. 524) ja maal 146 (137). Sellesse gruppi kuuluvad ettevõtted asuvad linnades 80,0% (79,3%) ja maal 20,0% (20,7%).

(Diagramm nr. 27)

Iga võõrastemaja, restorani ja kohviku peale tuli inimesi linnades

Neid ettevõtteid vaatleme linnade kui ka maakondade seisukohast, kuna need ettevõtted ei teeni üksnes oma linna, vaid kogu maakonna tarvitajaskonda (tabel nr. 10).

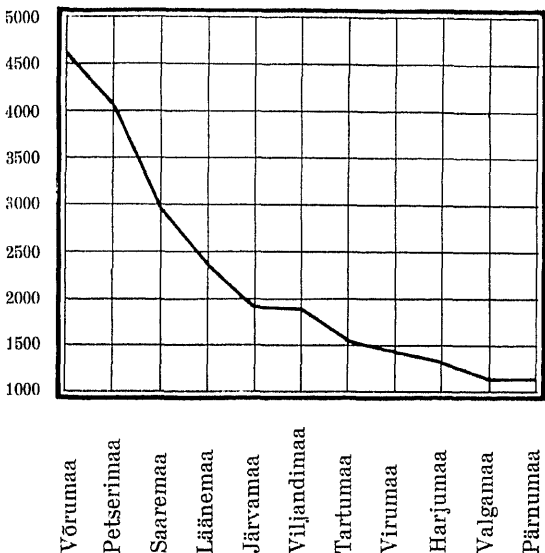
Kõige harvemini (diagramm nr. 27) oli linnadest ettevõtteid Nõmmel, seal tuli iga 1373 inimese peale üks säärane ettevõtte, sellele järgnes Tõrva 1300 inimesega, siis Otepää 1008, kuna teistes linnades tuli iga sellase ettevõtte peale juba alla 1000 inimese.

Tihedaim oli aga ettevõtete võrk Põltsamaa, Kuressaare ja Haapsalu linnades, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 261, 236 ja 145 inimest.

Keskmiselt langes linnades iga sellase ettevõtte peale 580 inimest (1935. a. 616).

(Diagramm nr. 28)

Iga võõrastemaja, restoraani ja kohviku peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

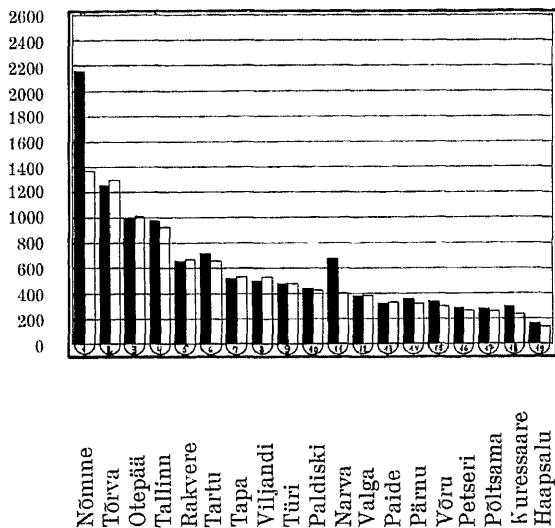

Kõige harvemini (diagramm nr. 28) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Võrumaal, nimelt tuli seal iga 4619 inimese peale üks ettevõtte, sellele järgnes Petserimaa 4045 inimesega, siis Saaremaa 2340, Läänemaa 2345, kuna järgnevates maakondades tuli juba alla 200 inimese ühe sellase ettevõtte peale. Tihedaim oli ettevõtete võrk Valga- ja Pärnumaal, kus vastavad arvud olid 1155 ja 1154.

Keskmiselt tuli maakondades iga sellase ettevõtte peale 1083 inimest (1935. a. 1704). 1935. a. tegutses 661 ettevõtet, 1936. a. aga 709 — seega tuli juure 48 ettevõtet ehk 7,3%. Linnades tuli juure 39, maal 9. Tabel nr. 11 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju

(Diagramm nr. 29)

Iga võõrastemaja, restoraani ja kohviku peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

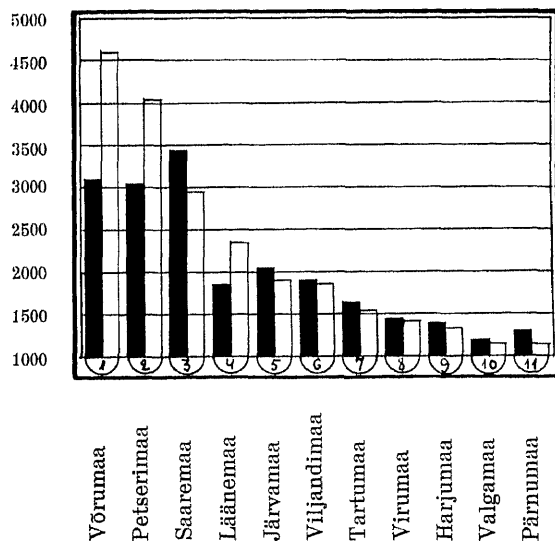

ning kus 1936. a. tuli juure või lõpetas tegevuse võõrastemaja, restorane, cinelaudu, söögimaju ja kohvikuid. Alljärgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid sellest, kuipalju tuli 1935. ja 1936. a. iga säärase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulpad on 1935. a. ja valged 1936. a. arvud.

Diagramm nr. 29 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu linnades aastail 1935 ja

(Diagramm nr. 30)

Iga võõrastemaja restoraani ja kohviku peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) **aastail 1935 ja 1936**

Tabel nr. 10.

Võõrastemajad

	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	K o k k u	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m.	K o k k u
Võõrastemajad	18	—	1	—	5	24	22	—	1	—	—	2	25	21	2	1	—	6	30	17	—	—	—	—	2	19
Einelaudad, tee- ja söögitajad	53	3	—	1	4	61	25	2	2	1	1	7	38	15	3	1	5	24	18	—	2	—	—	5	23	
Restoranid	35	5	1	1	10	52	24	2	1	2	—	3	33	12	8	1	1	2	24	16	—	1	—	4	23	
Einelaudad (alkoholsete jookidega)	30	3	—	—	—	33	12	1	—	1	1	—	16	3	2	1	—	4	10	6	1	1	—	1	9	
Kohvikud	12	—	—	—	2	14	6	—	—	—	—	—	6	11	—	1	—	3	15	7	—	—	—	1	8	
Kokku	148	11	2	2	21	184	89	5	1	6	2	2	13	118	62	15	5	1	20	103	64	1	4	1	12	82

Tabel nr. 11.

Võõrastemajad, restoranid ja kohvikud.

Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0,0	Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	0/0
Harjumaa	Tallinn	138	148	+10	7,2	Valgamaa	Valga	28	28	—	0,0
	Nõmme	7	11	+4	57,1		Tõrva	2	2	—	0,0
	Paldiski	2	2	—	0,0		Maakond	4	4	—	0,0
	Keila	—	2	+2	100,0		Kokku	34	34	—	0,0
	Maakond	24	21	-3	12,5		Läänemaa	Haapsalu	28	32	+4
Kokku	171	184	+13	7,6	Kärdla	—		2	+2	100,0	
Tartumaa	Tartu	82	89	+7	8,5	Maakond		11	10	-1	9,1
	Jõgeva	2	5	+3	150,0	Kokku		39	44	+5	12,8
	Kallaste	2	1	-1	50,0	Saaremaa		Kuressaare	15	19	+4
	Elva	11	6	-5	45,5		Maakond	1	1	—	0,0
	Mustvee	3	2	-1	33,3		Kokku	16	20	+4	25,0
	Otepää	2	2	—	0,0		Võrumaa	Võru	15	18	+3
Maakond	9	13	+4	44,4	Antsla			3	3	—	0,0
Virumaa	Narva	66	62	-4	6,1	Võõpsu		—	1	+1	100,0
	Rakvere	15	15	—	0,0	Maakond		9	9	—	0,0
	Jõhvi	5	5	—	0,0	Kokku		27	31	+4	14,8
	Kunda	1	1	—	0,0	Petersi- maa	Petseri	14	16	+2	14,3
	Maakond	15	20	+5	33,3		Maakond	7	6	-1	14,3
Kokku	102	103	+1	1,0	Kokku		21	22	+1	4,8	
Pärnumaa	Pärnu	55	64	+9	16,4	Järvamaa	Paide	10	10	—	0,0
	Kilingi-Nõmme	1	1	—	0,0		Tapa	7	7	—	0,0
	Mõisaküla	4	4	—	0,0		Türi	6	6	—	0,0
	Sindi	2	1	-1	50,0		Maakond	6	8	+2	33,3
	Maakond	10	12	+2	20,0	Kokku	29	31	+2	6,9	
Kokku	72	82	+10	1,4	Kokku	Linn	524	563	+39	7,4	
Viljandimaa	Viljandi	23	22	-1		4,3	Maa	137	146	+9	6,6
	Põltsamaa	9	10	+1		11,1	Kokku	661	709	+48	7,3
	Suure-Jaani	1	2	+1		100,0					
	Mustla	3	2	-1	33,3						
	Maakond	3	4	+1	33,3						
Kokku	39	40	+1	2,6							

1936. Neist arvudest nähtub, et enamuses linnades iga ettevõtte peale tulev inimeste arv kahanes või jäi peaaegu samaks, välja arvatud Tõrva, Tapa ja Viljandi, kus iga ettevõtte peale tulev

inimeste arv näitas väikest tõusu, sellega neis linnades ettevõtete arv vähenes.

Diagramm nr. 30 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa ar-

restoranid ja kohvikud.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa				Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa					Linn	Maa	Kokku	
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Valga	Tõrva	Valga m.	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saare m.	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Paide	Tapa	Türi	Järva m.	Kokku				
3	1	—	—	1	5	7	—	7	16	—	4	20	9	—	9	3	—	1	4	—	3	—	3	2	1	—	1	4	126	24	150	
6	2	—	—	2	13	5	—	6	7	1	5	13	3	—	3	6	—	1	1	8	8	2	10	4	2	—	4	10	160	49	209	
6	2	1	2	—	11	10	2	2	14	6	1	8	4	1	5	5	2	—	3	10	3	2	5	3	2	4	1	10	150	45	195	
5	—	—	—	—	5	—	—	—	6	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	7	2	2	—	1	1	1	2	5	76	20	96	
2	4	—	—	—	6	1	—	1	3	—	—	3	2	—	2	1	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	2	51	8	59	
22	10	2	2	4	40	28	2	4	34	32	2	10	44	19	1	20	18	3	1	9	31	16	6	22	10	7	6	8	31	563	146	709

Tabel nr. 13.

Raamatu-, paberi-, kunstiesemete- ja muusikariistadekauplused ja lilleärid.

Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	%	Mkn-d		1935. a.	1936. a.	±	%
Harjumaa	Tallinn	191	186	- 5	2,6	Valgamaa	Valga	6	6	—	0,0
	Nõmme	6	6	—	0,0		Tõrva	2	3	+ 1	50,0
	Paldiski	—	—	—	—		Maakond	—	—	—	—
	Keila	—	—	—	—		Kokku	8	9	+ 1	12,5
	Maakond	2	2	—	0,0		Läänemaa	Haapsalu	4	4	—
Kokku	199	194	- 5	2,5	Kärdla	—		—	—	—	
Tartumaa	Tartu	89	88	- 1	1,1	Maakond		3	2	- 1	33,3
	Jõgeva	—	—	—	—	Kokku		7	6	- 1	14,3
	Kallaste	—	—	—	—	Saaremaa	Kuressaare	6	6	—	0,0
	Elva	2	1	- 1	50,0		Maakond	—	—	—	—
	Mustvee	—	—	—	—		Kokku	6	6	—	0,0
	Otepää	2	2	—	0,0	Võrumaa	Võru	6	5	- 1	16,7
Maakond	—	—	—	—	Antsla		1	1	—	0,0	
Kokku	93	91	- 2	2,2	Võõpsu		1	—	- 1	100,0	
Võrumaa	Narva	37	34	- 3	8,1		Maakond	1	1	—	0,0
	Rakvere	12	11	- 1	8,3	Kokku	9	7	- 2	22,2	
	Jõhvi	4	4	—	0,0	Petserimaa	Petseri	5	4	- 1	20,0
	Kunda	—	—	—	—		Maakond	—	—	—	—
	Maakond	1	2	+ 1	100,0		Kokku	5	4	- 1	20,0
Kokku	54	51	- 3	5,6	Järvamaa	Paide	4	5	+ 1	25,0	
Pärnumaa	Pärnu	26	27	+ 1		3,7	Tapa	6	6	—	0,0
	K.-Nõmme	2	1	- 1		50,0	Türi	3	2	- 1	33,3
	Mõisaküla	2	1	- 1		50,0	Maakond	2	2	—	0,0
	Sindi	—	—	—		—	Kokku	15	15	—	0,0
	Maakond	3	3	—	0,0	Kokku	Linn	424	412	- 12	2,8
Kokku	33	32	- 1	3,0	Maa		27	23	- 4	14,8	
Viljandimaa	Viljandi	17	15	- 2	11,8		Kokku	451	435	- 16	3,5
	Põltsamaa	2	2	—	0,0						
	S.-Jaani	1	1	—	0,0						
	Mustla	1	1	—	0,0						
	Maakond	1	1	—	0,0						
Kokku	22	20	- 2	9,1							

vatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest nähtub, et suuremas osas maakondades iga ettevõtte peale tulev inimeste arv kahanes,

välja arvatud Võru-, Petseri- ja Läänemaa, kus iga ettevõtte peale tulev inimeste arv suurenes, seega seal ettevõtete arv vähenes.

Tabel nr. 12.

Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete

	Harjumaa					Tartumaa					Virumaa					Pärnumaa										
	Tallinn	Nõmme	Paldiski	Keila	Harju m.	Kokku	Tartu	Jõgeva	Kallaste	Elva	Mustvee	Otepää	Tartu m.	Kokku	Narva	Rakvere	Jõhvi	Kunda	Viru m.	Kokku	Pärnu	K.-Nõmme	Mõisaküla	Sindi	Pärnu m.	Kokku
Raamatu- paberikauba- ja kirjutusmaterjalikauplused	112	4	—	—	2	118	53	—	1	—	2	—	56	14	9	4	—	2	29	13	1	1	—	—	3	18
Kirjastusärid	29	1	—	—	—	30	12	—	—	—	—	—	12	2	—	—	—	—	2	2	3	—	—	—	—	5
Ajakirjanduse kontorid ja agentuurid	5	—	—	—	—	5	2	—	—	—	—	—	2	2	1	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—
Muusikariistadeärid	9	1	—	—	—	10	9	—	—	—	—	—	9	3	—	—	—	—	—	3	5	—	—	—	—	8
Lillekauplused ja aiaärid	18	—	—	—	—	18	8	—	—	—	—	—	8	7	1	—	—	—	—	8	4	—	—	—	—	12
Mänguesemetekauplused	13	—	—	—	—	13	4	—	—	—	—	—	4	6	—	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	8
Kokku	186	6	—	—	2	194	88	—	1	—	2	—	97	34	11	4	—	2	57	27	1	1	—	—	3	92

Raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete- ja muusikariistadekauplused ja lilleärid.

1162, Petseri 1069, Võru 1066, Otepää 1008, kuna järgnevates linnades see arv langes alla 1000 inimese.

Sellesse gruppi kuuluvad raamatu-, paberi-, tapeedi- ja kirjutusmaterjalikauplused, kirjastusärid ja ajalehekantorid; muusikaärid; aiandus- ja lillekauplused; seemnekauplused; mänguesemete-kauplused. Gruppi kuulus 435 ettevõtet (tabel nr. 12), neist linnades 412 (1935. a. 451) ja maal 23 (27). Linnades asus 94,7% (94%) ja maakondades 5,3% (6%).

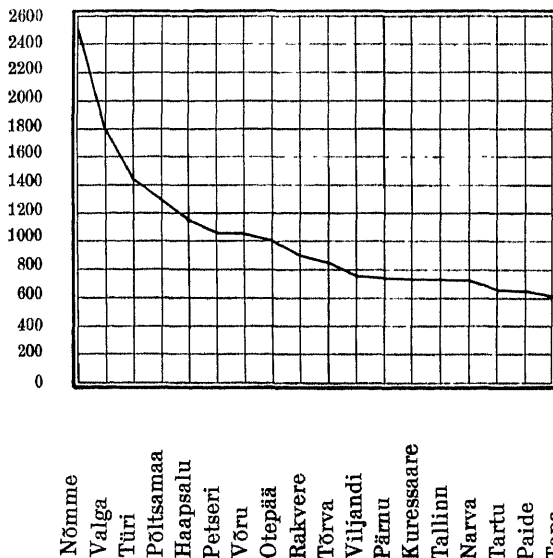
Tihedaim oli ettevõtete võrk Tapal ja Valgas, kus arvud olid vastavalt 625 ja 181, kuna Paldiski polnud ühtki selle grupi äri. Keskmiselt langes linnades igale ettevõttele 793 inimest (1935. a. 762).

Kõige harvemalt (diagramm nr. 31) oli linnadest sellaseid ettevõtteid Nõmmel, kus iga ettevõtte peale tuli 2518 inimest, sellele järgnes Türi 1452 inimesega, siis Põltsamaa 1305, Haapsalu

Kõige harvemalt (diagramm nr. 32) oli maakondadest (kaasa arvatud linnad ja alevid) ettevõtteid Petserimaal, nimelt tuli seal iga 16.178 inimese peale üks sellane kaubanduslik ettevõtte, sellele järgnes Läänemaa 12.507, Võrumaa 11.878, teistes maakondades oli arv juba alla 10.000. Tihedaim oli võrk Tartu- ja Harjumaa, kus iga ettevõtte peale tuli vastavalt 1992 ja 1253 inimest. Keskmiselt tuli maakondades igale ettevõttele 2569 inimest (1935. a. 2497).

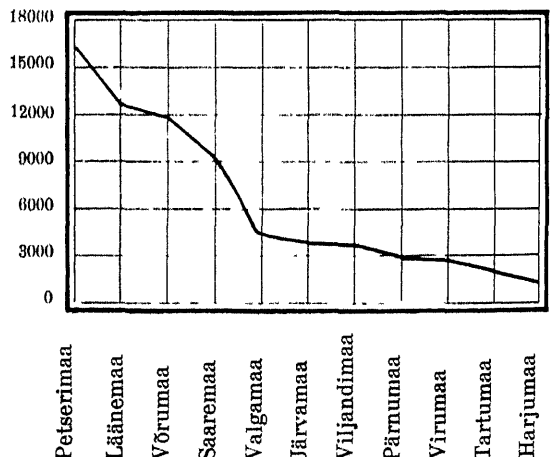
(Diagramm nr. 31)

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi linnades

(Diagramm nr. 32)

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid)

ja muusikariistadekauplused ja lilleärid.

Viljandimaa					Valgamaa				Läänemaa				Saaremaa			Võrumaa				Petserimaa			Järvamaa				Linn	Maa	Kokku		
Viljandi	Põltsamaa	S.-Jaani	Mustla	Viljandi m.	Valga	Tõrva	Valgamaa	Kokku	Haapsalu	Kärdla	Lääne m.	Kokku	Kuressaare	Saaremaa	Kokku	Võru	Antsla	Võõpsu	Võru m.	Kokku	Petseri	Petseri m.	Kokku	Paide	Tapa	Türi				Järva m.	Kokku
8	2	1	1	13	4	2	—	6	2	—	2	4	4	—	4	4	1	—	1	6	3	—	3	2	4	2	2	10	244	23	267
1	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	1	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	2	53	—	53
1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	—	11	
1	—	—	—	1	1	1	—	2	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	33	—	33	
2	—	—	—	2	1	—	—	1	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	43	—	43	
2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	28	—	28	
15	2	1	1	120	6	3	—	9	4	—	2	6	6	—	6	5	1	—	1	7	4	—	4	5	6	2	2	15	412	23	435

1935. a. tegutses 451 ettevõtet, 1936. a. aga 435 — seega vähenemine 16 ettevõtte võrra ehk 3,5%. Linnades kahanes ettevõtete arv 12 ja maal 4 ettevõtte võrra.

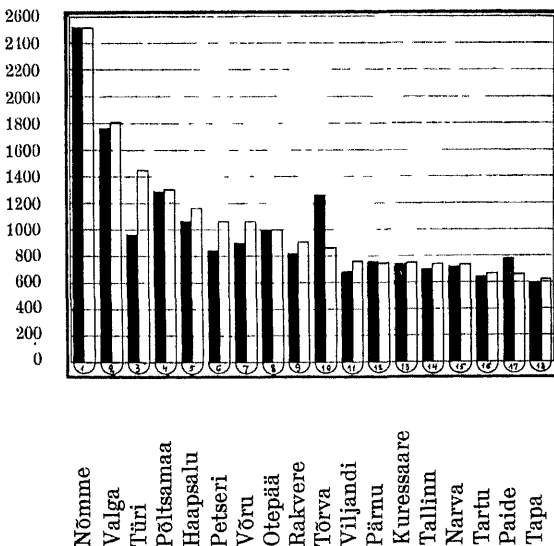
Tabel nr. 13 selgitab üksikasjaliselt iga linna, alevi ja maakonna kohta, kuipalju ning kus 1936. a. tuli juure või lõpetas tegevuse raamatu-, paberi-, noodi-, kunstiesemete ja muusikariistadekauplusi ja lilleärisid. Järgnevad diagrammid käsitlevad ülevaateid sellest, kuipalju oli 1935 a. ja 1936. a. iga säärase ettevõtte peale inimesi. Mustad tulbad on 1935. a. ja valged 1936. a. arvud. Diagramm nr. 33 käsitleb iga ettevõtte peale

le tulevate inimeste arvu linnades aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest nähtub, et suuremas osas linnadest iga ettevõtte peale tulev inimeste arv suurenes või jäi samaks, välja arvatud Tõrva, Pärnu ja Paide, kus iga ettevõtte peale tulev inimeste arv suurenes — seega neis linnades ettevõtteid vähenes.

Diagramm nr. 34 käsitleb iga ettevõtte peale tulevate inimeste arvu maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936. Neist arvudest selgub, et enamuses maakondades iga ettevõtte peale tulev inimeste arv suurenes, välja arvatud Valga- ja Harjumaa, kus iga ettevõtte peale tulev inimeste arv vähenes, seega neis maakondades ettevõtete arv suurenes.

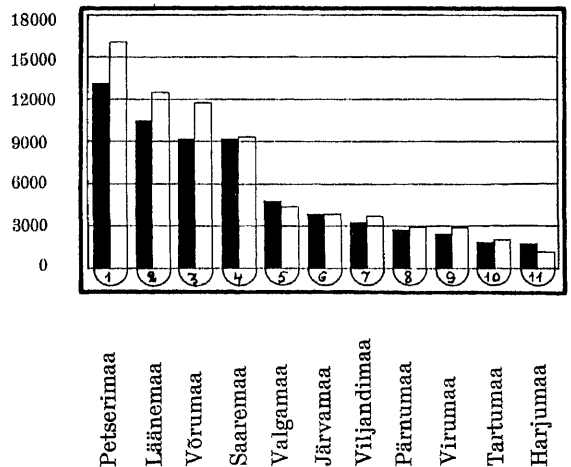
(Diagramm nr. 33)

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi linnades aastail 1935 ja 1936

(Diagramm nr. 34)

Iga raamatu-, paberi-, noodi- ja muusikariistadekaupluse peale tuli inimesi maakondades (kaasa arvatud linnad ja alevid) aastail 1935 ja 1936

Aride register juunikuu esimesel poolel.

Registreeritud uued firmad:

1. Kaubanduskontor „Uudis“ S. Baron, Narva, Peetriplats 8/3, äripidaja Seine Baron.
2. Hermine Einberg, Tallinn, S.-Ameerika 30, toiduainetekauplus.
3. H. Epler, Tartu, Narva 24, talurahvatarvete- ja koloniaalkauplus, äripidaja Hugo Epler.
4. H. Estental, reklaam- ja teadetebüroo „Vahemees“, Rakvere, Lai 16, ärip. Helmut Estental.
5. Kaubanduse aktsiaselts Eveka, Tallinn, Tatari 28, metallide import; juhatuse liikmed Juhan Nihtig, Johannes Lehtmann, Karl Rütman, Evald Kimberg ja Villiam Salomon; põhikapital Kr. 100.000.—; asjaajaja-direktor Villiam Salomon.
6. M. Gotter, Elva, Ujula, einelaud, ärip. Melanie Gotter.
7. E. Heinla, Kastre-Võnnu v., segakauplus, ärip. Ella Heinla.
8. Ida Hiidell, toiduainetekauplus, „Tarbela“, Kuressaare, Kohtu 1.
9. P. Juurik, kohvik „Ateen“, Tartu, Gustav-Adolfi 10, ärip. Peeter Juurik.
10. Raamatu- ja kirjutusmat.-kauplus „Kultuur“, Elmar Jürvetson, Pärnu, Kalevi 35.
11. Elvine Kaasik, Pärnu, Kalvi 41, optika-, foto- ja kelladekauplus ja optikatööstus.
12. Alexandra Kouchliou, Tallinn, Narva mnt. 10, seebiladu.
13. Arnold Kuhi, Antsla, Veski 30, riidevärvimine, vanutamine ja pressimine.
14. Minna Kõrts, Tallinn, Pärnu mnt. 86, toiduainetekauplus.
15. Maria Lemke, Tallinn, Veeteede ladu pl. 5, toiduainetekauplus.
16. Savitööstus J. Lepik, Tallinn, Kadaka tee 20, ärip. Julius Lepik.
17. Lille & Voolmaa, Rakvere, Lai 17, elektri-, sporditarvete- jne. kauplus, täisühing, täisosanikud Hugo Lille, Arnold Voolmaa ja Bernhard Lille, osakapital Kr. 2250.—.
18. H. Lilles, kirjastus „Sõnastus“, Tartu, Kuperjanovi 70, ärip. Herbert Lilles.
19. Aug. Limbak, Rikholdi v., segakauplus, ärip. August Limbak.
20. L. Loomus, Tallinn, Gärngensoni 9, toiduainetekauplus, ärip. Lidia Loomus.
21. Liisa Lorens, Pärnu, Supeluse 12, söögisaal.
22. Konservitööstus „Kalaeksport“ E. Maasing, J. Saarem ja Ko., Tallinn, Kalda 10, täisühing, täisosanikud Jaan Grünberg, August Ots, Eduard Ruubel, Edgar Maasing ja Jüri Saarem; osakap. Kr. 5000.—.
23. Segakauplus „Väronia“ A. & M. Mendelev, Erra v., Kiviõli, täisühing, täisosanikud Aleksander Mendelev ja Marcelle Mendelev, osakap. Kr. 1000.—.
24. Ingeborg Miller, Tallinn, Vabriku 39, toiduainete- ja piimakauplus.
25. Keemiline maalritarbetööstus „Rubol“ M. Märten ja Ko., Tallinn, Narva mnt. 12, laki-, lakkvärvi- ja teiste maalritarvetetööstus, usaldusühing, täisosanikud Miina Märten ja Uno Robal, osakap. Kr. 10.000.—.
26. Joh. Nahkur, Türi, Paide 14, toiduainetekauplus, ärip. Johannes Nahkur.
27. E. Nuth, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 42, pruugitud riiete- ja asjade kauplus ja pesukoda, ärip. Erna Nuth.
28. M. Obolsen, Tallinn, Kopli 57, toiduainetekauplus, ärip. Marie Obolsen.
29. E. Ojaveer, Tartu, Narva 40, koloniaalkauplus, ärip. Eliise-Johanna Ojaveer.
30. E. Paabo, kino „Apollo“, Tartu, Aleksandri 17, ärip. Elmar Paabo.
31. Rudolf Pass, Pärnu, Kalevi 14, moe- ja pudukauplus.
32. H. Plaks, lillööri „Iris“, Tallinn, Narva mnt. 42-a, ärip. Harald Plaks.
33. B. ja L. Prikk, Kohtla-Järve, koloniaal- ja segakaupl., täisühing, täisosanikud Bernhard-August Prikk ja Ludmilla-Alice Prikk, osakapital Kr. 2000.—.
34. Villem Puppert, restoran „Kuld-Ankur“, Kuressaare, Kitsas 1.
35. Fotolaboratorium „Fotokeskla“ Al. Roop, Tallinn, Nunne 9—1, ärip. Aleksander Roop.
36. A. Saal, Paadremaa v., Tõusi lk., segakauplus, ärip. Amanda-Leontine Saal.
37. B. Schugol, ja I. Prenskey, Viljandi, Lossi 25, valmisriiete-, mütside- ja pudukaubaäri, täisühing, täisosanikud Betty Schugol ja Israel Prenskey, osakapital Kr. 5000.—.
38. A.-s. Tallinna Metalltorude Tehas, Tallinn, Soo 22, metalltorude ja nende osade valmistamine, juhatuse liikmed Konstantin Kõrge, Julius Brinkmann ja Hendrik Tallmeister, põhikap. Kr. 50.000.—.
39. Heino Tammet, Tallinn, Uus 5—4-a, kirjastus.
40. Agentuur ja Stevedoorikontor „Viking“ A. Teetsov, P. Feldman, J. Grünberg, J. Vendelin ja A. Ots, Tallinn, Väike-Karja 3, täisühing, täisosanikud Anton Teetsov, Paul Feldman, Jaan Grünberg, Johannes Vendelin ja August Ots, osakap. Kr. 3000.—.
41. A. Unt, Pühajärve v., laualõikus, äripidaja August Unt.
42. Läänemaa Telliskivi Tehased Gerh. Veinberg, Kilti-Paralepa, Asuküla v., telliskivi- ja savitööstus, äripidaja Gerhard Veinberg.
43. Karl Vihm, Elva, restoran.
44. E. Zettur, Tartu, Uus 41, toiduainete- ja piimakauplus, ärip. Emma Zettur.

Registreeritud muudatused:

1. Reinhold Alberg lõpetanud Tori v. rohu- ja värvikaupluse; avanud samasuguse kaupluse Tartus, Võru 118, firma all „R. Alberg“.
2. Johannes Annert lõpetanud toiduainete- ja piimakaupluse pidamise Tallinnas, Koidu 92; avanud samasuguse kaupluse Nõmmal, Mustamäe 14-a.

3. Ernst Bergmann avanud Tallinn, Vabadusväljak 7, laeva-vahetalituskontori; peab edasi samas metsaostu- ja eksporditari ja Kuressaares, Pikk 48, metsamaterjalide ostu- ja eksporditari.
4. Nahakauplus B. Dobruschkes, Tartu, Kaubahoov 28, ettevõtte ühes firma tarvitamise õigusega üle läinud Hirsch Dobruschkes'ile.
(Mindshi Dshan lõpetanud koloniaalkauplused Petseri v. ja Petseris, Turuplats 12) avanud auto- ja majapidamistarveteäri Petseris, Poska 4.)
5. Eduard Eer'ä, kes peab Kuressaares, Lossi 9, juuksetööstust, uueks perekonnanimeks on „Kaselaid“.
6. Aktiaselts Eesti Laenu Pank, Tallinn, Suur-Karja 18, põhikiri muudetud, panga esimehe asetäitjaks valitud Karl Martin; juhatuse liikme asetäitjaks Johannes Reintalu. Panga esimehe Hans Heinrichson'i uueks nimeks on „Heinsoo“.
7. Paul Efimoff'i kullasepatööstus asub Tallinn, Harju 35—7 (enne Rataskaevu 5).
8. Eduard Epner avanud restorani Paides, Tallinna 10, firma all „Restoran Estika E. Epner“; restorani Paides, Pärnu 27, lõpetanud.
9. Eestimaa Põllumajanduse ja Tööstuse Aktiaselts Estakland, Tallinn, V.-Sadama 11; avatud osakond Viljandis, Tartu 1-a, kus osakonna nimel prokuura antud Johannes Silbermann'ile.
10. Õhuliikluse U.-ü. Eesti Avio G. Gahlbäck & Co., Tallinn, Vana-Viru 11, William Laanekõrb astunud ühingusse täisosanikuna. Firmaks jääb Eesti Avio V. Laanekõrb & Co.
11. Elchanon Gendeli kaubanduskontor asub Tallinn, Uus 14 (enne Uus 4).
12. Sophie Hamburg avanud toiduainete- ja piimakaupluse Tallinnas, Lennuki 29-a; toiduainetekaupluse Tallinnas, Heeringa 12-a lõpetanud.
13. Alfred Holst lõpetanud talurahvatarvete- ja kaupluse Kavastu v., Kõnnu k.; samasuguse kaupluse avanud Peipsiäärne v., firma all „A. Holst“.
14. Averjan Iljin lõpetanud metsatööstuse Kastre-Võnnu v.; toiduainetekauplust Piirissaares peab edasi.
15. Jakobson & Ko., Pärnu, Aia 11—2, merekaubanduslikud tehingud, nagu laevade prahtimine, laevade rendileandmine ja -võtmine jne.; piiratud prokuura antud Aleksander Jakobsonile.
16. „Tehno“ U.-ü. N. Jantson & Ko., Tallinn, Pärnu mnt. 30, tööstustarvete- ja täisosanik Nikolai Jantson ühingust lahkunud, tema asemele astunud Paul Reitel. Firmaks on „Tehno“ U.-ü. P. Reitel & Ko.
17. August Jeenas'e segakauplus asub Vastse-Kuuste v. (enne Urvaste v.).
18. Hugo Jüriado jätkab äritegevust, avades Roela v. savitööstuse firma all „H. Jüriado“.
19. Aleksander Jürvetson, kelle uueks perekonnanimeks on „Jürimäe“, lõpetanud raamatu- ja kirjutusmaterjalikaupluse Pärnus, Kalevi 35; peab edasi trükkikoda Pärnus, Brackmanni 1 (enne Martna 14).
20. Karusnahatööstus ja -äri M. A. Kamenovskiy ja Pojad, Tartu, Lai 39; osakapital suurendatud Kr. 6000-ni.
21. Richard Kangur avanud Tallinnas, Toom-Kuninga 32, puu- ja turbamüügi; peab edasi ka saapakauplust Tallinn, Laadaplats 213.
22. Johannes Kasch lõpetanud piimatalituse Kabala v., Ollepa as., samas peab edasi jahu- ja saeveskit.
23. A.-s. Vennad Kimberg, Tallinn, Nunnene 16, Leopold Kimberg lahkunud juhatusest ja asjaajaja-direktori kohalt; juhatuse liikmeks valitud Amandus Adler.
24. Sirgev Koobastu (end. Sergei Kobelev) jätkab äritegevust, avades Nõmmel, Kevade 20-a, toiduainetekaupluse firma all „S. Koobastu“.
25. Elsy Krabi toiduainetekauplus asub Kuressaares, Pikk 15, (enne Turuplats).
26. Anna Kree avanud puuviljakaupluse Tallinnas, Roosikrantsi 4; peab edasi Tallinnas, Saiakang 5, lilleäri- ja koloniaalkauplust.
27. Johannes Kristelstein'i, kes peab Varangu v. segakauplust, uueks perekonnanimeks on „Laansoo“.
28. Aleksander Kõrv'i karusnahatöökoda asub Tallinn, Viru 7 (enne Hobuse 12).
29. Endla Lepik jätkab äritegevust, avades Tartus, Kuperjanovi 56, toiduainete-

Rootsi rohuhiidumasin

„AKTIV T. 3“

teras põlluratatega, vänt kaherealisel S. K. F. kuul-laagril, kahe käiguga, kolmas vaba käik, hammas-rattad õlivannis, on kohasem ja praktilisem meie oludes Rehepeksumasinad „NEW GLORIA“, mootorid „T. T. B.“, loorehad jne. Osad, rihmaid, jalgrattad

Nõudke katalooge

K-m. Anton Villberg,

Tallinn, Paldiski mnt. 5. Telefon 452-51
Osakonnad: Rakveres, Vaksali 5, Tartus, Raekoja 7

- kaupluse ühes õlle- ja peenviinamüügiga, firma all „E. Lepik“.
30. Katusepapitehas „Asfalt papp“ J. Lepik, Tallinn, Jaama 3, firma muudetud „Katusepapitehas J. Lepik“.
 31. S. & A. Lillioja, Piirsalu v., Risti, apteek, karastavate jookide tehas ja õlitööstus, täisosaniku Johannes Lillioja uueks esnimeks on „Ivo“.
 32. Nikolai Lorenz, Tallinn, Vana-Posti 6, välismaa kaupade esindus ja ladu, äripidaja surma järgi ettevõtte tegevust jätkab püüdnud Alfred Lorenz.
 33. Salmén Meerovitchi, kes peab agentuurari Tallinnas, Viru 5, uueks ees- ja perekonnanimeks on „Saardo Meriste“.
 34. Dr. pharm. Hans Metsapa apteek, Tartu, Raekoja 69/71, ettevõtte püüdnud üle läinud Nelly Metsapale.
 35. Kaubanduskontor M. G. Miller asub Tallinn, Suur-Tartu mnt. 45 (enne Pikk 3).
 36. Jakob Morein jätkab äritegevust, avades kunstnaha- ja vahariidetööstuse Tartus, Vaksali 21, firma all „J. Morein, Tartu Kunstnaha- ja vahariidetööstus“.
 37. Aktsiaselts Hy Moser & Ko, Tallinn, Pikk 19, lahkunud juhatuse liikmed Henri Pfister ja Voldemar Tenson; juhatusse valitud Johannes Kauba ja Otto Laks.
 38. Elfriede Muikmann Mehaaniline mööbli- ja puutööstus KIIR, asub Tartu, Kaluri 12-a, (enne Ülikooli 48).
 39. Oskar Männi pruugitud asjade kauplus asub Pärnus, Vilmsi 7 (enne Riia 60).
 40. Jaan Nurk lõpetanud Pru v., Linnamäel asuva saeveski ja linapuhastamistööstuse; peab edasi samas jahuveskit.
 41. Eesti Omavalitsuste ja Ühistegeliste Asutuste Kindlustus-aktsiaselts Oma, Tartu, Riia 41, juhatuse liikmeks valiti Jaan Konze, juhatuse liikme Ernst Habicht'i uueks perekonnanimeks on „Haabpiht“. Prokuura antud William Grossthal'ile.
 42. Villem Ots lõpetanud kirjutustarvete, tubaka- ja maiusainetekaupluse Rakveres, Tallinna 7; peab edasi kirjutustarvete- ja piltpostkaartide-kauplust Tallinnas, Harju 44.
 43. Eduard Otti jätkab äritegevust, avades Tartus, Raekoja 67, toiduainetekaupluse firma all „Ed. Otti“.
 44. „C. Petenberg“, Tallinn, Pikk 17, kodu- ja välismaa liikõõride, veinide ja napside müük, leping muudetud, püüdnud prokuura antud Kurt Wupperfeld'ile.
 45. P. Peterson Esimene masinate- ja viljakuivatuse plekksõelte tööstus, Tartu, Kaluri 17, ettevõtte ühes firma tarvitamise õigusega üle läinud Johannes Peterson'ile.
 46. Axel Pisa jätkab äritegevust, avades toiduainetekaupluse Tallinnas, Graniidi 25.
 47. August Roomanni, kes peab toiduainetekauplust ja pagaritööstust Tallinnas, Liivalaia 7, uueks perekonnanimeks on „Rooneem“.
 48. Rudolf Roos lõpetanud piimakaupluse Tartus, Lai 40, samas avanud juustutööstuse.
 49. Kaubanduskontor „Estak“ H. Rõivas & Ko., Tallinn, Estonia pst. 11, usaldusühingu leping muudetud.
 50. Agnes Savik avanud moeäri Tallinnas, Suur-Tartu mnt. 70-a; peab edasi ka kübaratööstust Tallinnas, Paldiski mnt. 10.
 51. Hans Saar lõpetanud jahuveski pidamise Voka v., Voka as.; peab edasi jahuveskit Voka v., Voka k.
 52. Nikita Saare riidevärvimistööstus asub Petseris, Poska 8 (enne Pihkva 29).
 53. Kivimäe Kudumise Manufaktuuri-ühisus Schimansky ja Ko., Nõmme, Mesila 26, täisosanik Grigori Losovsky ühingust lahkunud, tema asemele astunud Vaclav Szymanski.
 54. Maria Seppeli toiduainetekauplus asub Tallinn, Viljandi 24 (enne Roopa 8).
 55. Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus, end. Vöhrmann ja Poeg, Tallinn, Suur-Karja 15, lahkunud juhatuse liige Leo Sepp, kelle asemele valitud Konstantin Vachmann.
 56. Kudumistööstus A. Soos ja Ko., Tallinn, Lai 31, leping muudetud, osakapital suurendatud Kr. 2000-ni.
 57. A.-s. Tallinna Aktsia Pank, Tallinn, Merepuiestee 15, Carl Schilling juhatuses lahkunud, juhatuse liikmeks valitud Arnulf Mühlendahl.
 58. Tekstiiltööstuse aktsiaselts Tekla, Tallinn, Suur-Karja 15, põhikapital suurendatud Kr. 450.000-ni.
 59. Maali Uulberg'i uueks perekonnanimeks on „Lahe“ ja tema Esna v., Peetri kiriku juures asuva koloniaalkaupluse firmaks on „M. Lahe“.
 60. Leida Vedleri koloniaal-, veini- ja õllekauplus asub Tallinn, Kauna 3 (enne Liiva 9).
 61. Olga Vool, Tallinn, Aia 5, kübaraäri, ettevõtte üle läinud täisühingule „Vool ja Kreele“, kus täisosanikkudeks on Olga Vool ja Minna Kreele, osakap. Kr. 800.—. Äriala jääb moe- ja pudukauplus.

Tegevuse lõpetamine registreeritud:

1. „V. Ahlmann“, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 27, rohu-, värvi-, kosmeetika- ja majapidamistarvete-kauplus.
2. Elisaveta Buravtsov, Elva, Käo tee 1, pension.
3. L. Gerschánovitsch, Tallinn, Suur-Tartu mnt. 3, saapakaupluse.
4. Minna Gutmann, Tallinn, Suur-Ameerika 30, toiduainetekauplus.
5. Julius Juurik, Rägavere v., Rahkla k., jahuveski.
6. Eduard Jäämees, Tallinn, Villardi 15, toiduainetekauplus.
7. Paul Kaasik, Pärnu, Rütli 41, optikatööstus ja -kauplus.

- 8 Kabala Muusika Kirjanduse Selts, Pada v, Kabala k, aritegevus lõpetatud
- 9 C Kaljo & Ko, Tallinn, Kaupmehe 5—10, ehitusmaalaritööstus
- 10 S Klein, Parnu, Kalevi 32, kubarakauplus
- 11 G Kopeikin, Tallinn, Kuninga 9, eksportimportkontor ja karusnahkadekauplus
- 12 J Kool, Uderna v, Kalme, koloniaalkauplus, uhesõlle- ja veinimuugiga
- 13 Alfred Kukk, Tartu, Lootuse 8, toiduainetekauplus
- 14 Davet Leppik, Tartu, Kuperjanovi 56, toiduainetekauplus
- 15 Hugo Lille ja Ko, Rakveres, Lai 17, elektri- ja sporditarvetekauplus
- 16 Aleksander Mendeleev, Erra v, Kiviõli, segakauplus
- 17 U-u Tartu Kunstnahaabrik J Morein ja Ko, Tartu, Vaksali 21, kunstnaha- ja vaharüdetööstus
- 18 Anna Otti, Tartu, Tallinna 16, toiduainetekauplus
- 19 Kohvik „Athena“ Joh Paabo, Tartu, Gustav-Adolphi 10, kohvik ja soogisaal
- 20 Anna Peterson, Tallinn, Suur-Laagri 9, toiduainetekauplus
- 21 Karl Pisa, Tallinn, Granudi 25, toiduainetekauplus
- 22 Lilleari „Iris“ M Plaks, Tallinn, Narva mnt 42
- 23 Karl Poots, Parnu, Raama 80, toiduainetekauplus
- 24 K Puijat, Tartu, Fortuna 26, toiduainete- ja puumakauplus
- 25 Jaan Reinla, Parnu, Rna 66, segakauplus
- 26 Ed Roosipuu, Tartu, Narva 24, talurahvatarvete- ja koloniaalkauplus
- 27 Johannes Ruusa, Tartu, Võru 118, rohu- ja varvikauplus
- 28 G Ruutli, Tartu, Valhikraavi 3, toiduainetekauplus
- 29 Restoran „Kuld Ankur“ A Saabas, Kuresaare, Kitsas 1
- 30 J Saal, Paadremaa v, Tõnisk, segakauplus
- 31 Kino „Mars“ A Salks, Tapa, Pikk 22
- 32 Salman Schugol, Viljandi, Lossi 25, mutsi- ja valmisrõivete kauplus
- 33 Tarbeainetekauplus Georg Stahl, Rikholdi v, segakauplus
- 34 Marie Suitso, Parnu, Kalevi 14, moe- ja pudukauplus
- 35 Erich Tammur, Peipsaarne v, talurahvatarvetekauplus
- 36 Johanna Urmi, Tallinn, Vabriku 39, toiduainetekauplus
- 37 O Ussaar, Tallinn, Tsemendi 9, toiduainetekauplus
- 38 Liisa Valk, Tallinn, Girgensoni 9, toiduainetekauplus
- 39 Alide Ventsel, Tallinn, Veeteede ladu plats 5, toiduainetekauplus
- 40 Juuksetööstus „Ambra“ P Vinberg, Tallinn, Muurivahe 16

See on pikk tee
kust pole

tagasi pööramist,
aga...

kosutust ja kaastust annavad

S A K U

südrunhappejoogid

RAHVAJOOK
LAUAJOOK

Saku õlletehas A-s.

Abieluvaranduse lahutamise lepinguid.

Varanduse lahutajate nimed	Mis ajast	R. T. lisade nr.	Elukoht
Klaamann, Aleksander ja Peton, Helmi	7. IV 37	R. T. lisa nr. 38 4. V 37	Tallinnas, Klaasingi 13—18
Ollon, Johannes ja Märtnann, Elsa	9. IV 37	"	Rae vallas
Kuhlberg, Johannes ja abikaasa Anna	14. IV 37	"	Tallinnas, Koidu 72—2
Grün, Friedrich ja Schilling, Adele	16. IV 37	"	" Sakala 28-a
Mathiesen, Hugo ja Kangur, Lemmi	16. IV 37	"	" Kana 6—4
Kreek, Lisette ja Nurme, August	15. III 37	"	Puka alevis
Kraut, Hans ja Naaris, Linda	15. IV 37	R. T. lisa nr. 39 7. V 37	Tartus, Kastani tn. 32
Seliaru, Oskar-Leenart ja Tui, Loreida	3. IV 37	"	Taevere v. Uue-Vändra v.
Lutterus, Daniel ja Krüün, Linda-Helene	14. IV 37	"	Rakveres, Rohuaia 30
Põllu, Otto ja Sirge, Magdalena	20. III 37	"	Tallinn, Kentmanni Põik 3
Tõru, Aleksander ja abik. Marta-Susanna	24. IV 37	"	Virumaal, Paasvere v. Narvas, 3. Uusküla tn. 14
Sepel, August ja abikaasa Marie	7. V 37	R. T. lisa nr. 42 18. V 37	Tallinn, Karu t. 20
Lekk, Jaan ja Holm, Anette-Pauline	27. IV 37	R. T. lisa nr. 46 1. VI 37	" Vabriku 31—23
Frenner, Francesco ja abikaasa Maria-Alma	23. IV 37	"	Märjamaa v.
Heeringson, Oskar ja abikaasa Marie	29. IV 37	"	Tallinnas, V. Kompassi 19
Aasmann, Jaan ja abikaasa Anna	27. IV 37	"	" Oksa t. 10—8
Palmet, Atso ja abikaasa Amalie-Elfriede	8./17. IV	"	Märjamaa v.
Patsmann, Karl ja abikaasa Pauline	15. IV 37	"	Peri vallas
Kesselmann, Silvester ja abik. Johanna	28. IV 37	"	Tartus, Elva tn. 34
Sinilaid, Nikolai ja abik. Elisabel	20. IV 37	"	Tartus, Aleksandri 84
Ossipov, Aleksander ja abik. Marie	17. VI 37	R. T. lisa nr. 49 8. VI 37	Narvas, Posti tn. 67
Anikejev, Igor ja abik. Pauline	20. V 37	R. T. lisa nr. 50 11. VI 37.	Narvas, Torni pl. 1
Parts, Martin ja abikaasa Renate	1. XII 1932	"	Tallinnas, Reimanni 31
Palm, Hans ja abik. Helmi	20. V 37	"	" Gonsiori 18—4
		"	Tallinn, Toomkuninga 30
		"	" Karu t. 4

Toiduainete turg.

London.

Bacon, kaal 112 Ingl. naela

liri	sh. 88/- — 93/-
Daani	" 91/-
Hollandi	" 89/-
Eesti	" 84/-
Rootsi	" 89/-
Poola	" 84/-

Nisu, kaal — 496 Ingl. naela = 225 kg

Northern Manitoba	sh. 46/4½
Rosario Santa Fe	sh. —

Jahu, kaal — 140 Ingl. naela = 63,5 kg

Good Canadian	sh. 20/3
-------------------------	----------

Odrad, kaal — 112 Ingl. naela = 50 kg sh. 9/-

Kaerad, kaal — 112 Ingl. n. = 50 kg. sh. 9/9

Linad, cif per tn.

Livonian, Basis Risten	£ 90/-
Tows Soviet	sh. 86/-

Manchester. 26. VI 37.

Või,

Eesti	sh. 109/- — 111/-
Läti	" 109/- — 111/-
Soome	" 111/- — 114/-
Rootsi	" 111/- — 114/-
Daani	" 116/- — 119/-
Uus Meremaa, finest	" 114/-
" " first	" 111/-

Hamburg.

Nisu.

Sisemaa, 50 kg eest	
Manitoba, cif 100 kg eest term. \$	5.31
Hard Atlantic, cif 100 kg eest term. "	5.37

Rukis 1000 kg eest

La Plata, Hamburgis	sh. 205/-
" " Amsterdamis	" 203/-

Suhkur, cwt. (50 kg)		Riis, Burmah II	Rmk.	15.20
toores	sh. 6/7-7/-	Või, Berliinis,		
Belgia	" —	Deutsche Markenbutter	Rmk.	—
Tšehhi	" 7/3	Feine Molkereibutter	"	—
Poola	" 7/4 ¹ / ₂	Molkereibutter	"	—
Holland	" 7/6	Landbutter	"	—
		Kochbutter	"	—

Välisbörsid.

	L O N D O N										
	14. VI	15. VI	16. VI	17. VI	18. VI	19. VI	21. VI	22. VI	23. VI	24. VI	25. VI
Frank	110.90	110.91	110.86	110.89	110.89	110.89	110.88	110.89	110.88	110.89	110.89
Dollar	4.9365	4.9395	4.9367	4.9382	4.9377	4.9392	4.9412	4.9470	4.9447	4.9415	4.9387
Rootsi kroon	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395	19.395
Daani kroon	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400	22.400
Norra kroon	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902	19.902
Saksa mark.	12.312	12.317	12.312	12.315	12.317	12.317	12.325	12.327	12.332	12.330	12.313
Soome mark	226.12	226.15	226.15	226.15	226.15	226.15	226.15	226.15	226.18	226.18	226.18
Floriin	8.9768	8.9825	8.9781	8.98	8.98	8.9818	8.9856		8.9931	8.9890	8.98
Liira	93.75	93.85	93.80	93.82	93.82	93.82		94.—	93.98	93.900	93.85
Helveetsia fr.	21.548	21.555	21.552	21.547	21.547	21.538		21.577	21.570	21.558	21.555
Tšehhosl. kr.	141.87	141.81	141.71	141.75	141.68	141.75	141.75	141.87	141.87	141.87	141.81
Belga	29.243	29.258	29.253	29.247	29.247	29.250		29.287	29.282	29.268	29.237
Peseeta	48.700	48.700	48.700	48.700	48.700	48.700	48.700	48.700	48.700	48.750	48.750
Šilling	26.46	26.46	26.31	26.31	26.46	26.31	26.31	26.31	26.37	26.37	26.37
Slott	26.05	26.06	26.06	26.06	26.06	26.06	26.06	26.09	26.09	26.09	26.09
Pengo	24.95	25.95	24.95	25.—	25.—	25.—	25.—	25.12	25.—	25.—	25.—
Latt	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25	25.25
Eesti kroon.	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25	18.25
Litt	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25	29.25
Tšerv	26.09	26.09	26.09	26.09	26.09	26.09					
Höbe p/unts	20	19 ⁷ / ₈	19 ¹³ / ₁₆	19 ¹³ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹⁵ / ₁₆	19 ¹³ / ₁₆	19 ³ / ₄	19 ¹³ / ₁₆	19 ⁷ / ₈	19 ¹³ / ₁₆
Kuld p/unts	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.	140 sh.
Plaat. p/unts	6 ¹ / ₂ d.	5 ¹ / ₂ d.	5 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.	4 d.	5 d.	4 ¹ / ₂ d.	6 ¹ / ₂ d.

	B E R L I N										
	14. VI	15. VI	16. VI	17. VI	18. VI	19. VI	21. VI	22. VI	23. VI	24. VI	25. VI
Naelsterling.	12.335	12.345	12.345	12.335	12.335	12.335	12.335	12.35	12.345	12.345	12.335
Frank	11.12	11.125	11.125	11.125	11.12	11.12	11.12	11.13	11.135	11.13	11.12
Dollar	2.500	2.50	2.50	2.499	2.499	2.498	2.498	2.498	2.498	2.498	2.498
Rootsi kroon	63.500	63.63	63.63	63.59	63.59	63.59	63.59	63.66	63.64	63.64	63.58
Daani kroon	55.06	55.11	55.11	55.07	55.07	55.07	55.07	55.13	55.11	55.11	55.06
Norra kroon	61.97	62.02	62.02	61.96	61.96	61.96	61.98	62.05	62.02	62.02	61.98
Soome mark	5.455	5.46	5.46	5.455	5.455	5.455	5.455	5.46	5.46	5.46	5.455
Floriin	137.43	137.40	137.40	137.37	137.34	137.32	137.28	137.30	137.26	137.32	137.32
Liira	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10	13.10
Helveetsia fr	57.22	57.24	57.23	57.23	57.23	57.26	57.23	57.23	57.23	57.24	57.21
Belga	42.17	42.18	42.18	42.17	42.17	42.17	42.17	42.18	42.16	42.17	42.17
Latt	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95	48.95
Eesti kr.	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—	68.—
Litt	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98	41.98

Tallinna börsikomitee juures asuva kaupade ja prahtide komisjoni poolt koteeritavate kaupade nimekiri ja hinnad (en gros).

J. Puhk ja Pojad suurveski saadused:		Kroonid.		„Granular“	100 kg.	39.—
Nisupütül (hinnad on arvatud ühes valge puuvillase kotiga):				Poolõre	"	44.—
„Sampo“	100 kg.	28.—		Sõre	"	45.—
„Kungla“	"	34.—		Manna	"	45.—
„Kalev“	"	37.—		Leivajahu	100kg.	16.00—18.50
„Eesti parem“	"	43.—		Rukkipütül	"	26.—
				nisu pehme — sõre	"	28.00—45.00
				Kaerahelbed	"	35.—

	Kroonid.	Kroonid
A/S. Rotermanni teh.		
Jahud: leivajahu 100 kg.	16.—	Kivisüsi, sepa, fr. Tallinn 1000 kg. 35.—
" rukkipeetüül "	22.—23.—	Kivisüsi, auru, Newcastle, fr. Tall. " 30.—
" nisu, pehme — sõre "	27.00—45.—	Seemned: ristikeina, punane, " " "
Nisu "	24.00—25.—	hiline 100 kg. 150.00
Rukis "	16.50	timuti " 60.00—70.00
Kaerad, toidu "	17.50	Koks, gaasi, Tallinna gaasivabr. 1000 kg. 50.—
Odrad, õlle "	—	Kütteturvas (riigi turbat.) " 9.—
" toidu "	19.50—24.—	Põlevkivi, netto " 8.—
Herned, toidu, rohelist "	28.00—30.—	Kütteõli vaadiviisi, netto 100 kg. 5.10
Riis, Burma II "	46.30—47.—	Raskeõli A. B. C. " 7.25
Kartulid, piirituse "	—	Estobituumen A. B. C (gudrong) 100 kg. " " "
" vabrik "	—	tünnid br. " " "
" söögi "	—	" A. B. C. D. E. F. " " " 8.75
Kartulitärklis Supérieur "	23.—	Katuselakk, " " " 9.25
Siirup, kartuli, 42% "	24.00—26.—	Fenolaat, tünnides, netto " " " 4.75
Glükoos "	24.—	Karbolineum „Estokarbolineum“ " " " "
Margariin, kodumaa "	77.50—87.50	A. B. C. netto " 7.75—10.95
Kakao, Hollandi 1 kg.	1.80—2.40	„Estokarbolineum“ B, netto " —
" Eesti "	1.00—2.30	C " —
Kohv, Rio, Santos jne. "	2.65—3.30	Raualak, tünnides, netto " 16.75
" Kesk-Ameerika sordid "	4.75—5.75	Imbutusõli D, C, netto, tünnides 5.75—6.75
Tee, laht., oranž Pekoe, Tseilon "	5.50—6.—	Maanteeõli 100 kg. 5.50
Tee, laht., oranž Pekoe, Java "	5.00—5.50	Asfaltmastiks " 5.25
Suhkur, peenike, Inglise 100 kg. 45.25—45.50	44.—44.25	" emulsioon " 9.25
" " Vene " " "	—	Viljapuu-karbolineum, netto ltr. 0.30
" " Poola " " "	—	Autobensiin " 0.26
Sool, lahtine, Vene, fr. vagun "	2.50	Diiselnaftha " 1 kg. 0.10
Irboska ja Narva "	—	Mootorpetrooleum, " 0.11
" lahtine, Saksa, fr. Tallinn "	2.30	" -naftha " 0.10
" " vene " " "	2.10—2.30	Putukamürk „Puttox“ " 1.50
" " hispaania meresool "	2.10	Raud, sordl 100 kg. 21.00—22.00
Heeringad,		" latt " 21.00—22.00
Šoti „Matties“, I sort, tünn "	48.—49.—	" vits " 26.00—31.—
sama koormaviisi "	—	" plekk " 33.00—37.—
Šoti „Matfulls“ I sort "	52.—53.—	" plekk, tsingitud " 43.00—48.—
" „Matfulls“ II s. "	—	" talad " 24.00—26.00
A-s. Kalandus, „K“ vag. viisi "	40.—	Teras, talle, ree " 19.00
" „Matties“ "	42.—	" vedru " 23.00—25.—
" „Matfulls“ "	—	" valu " 80.00—90.—
Liha, sea, I sort 1 kg. 00.78—00.83		Inglistina " 540.—570.—
Liha, looma, I sort "	00.35—00.53	Seatina " 65.—70.—
Õlikoogid, linaseemne 100 kg. 12.00—13.—		Vaskplekk, punane " 210.—260.—
Sojatangud "	15.75	" valge " 180.—210.—
Nisukliid "	10.—	Tsinkplekk " 75.—80.—
Puuvillane riie, Bias, netto mtr. 0.56.5—0.65.5		Masinaõli, " 21.—23.50
" " Mitkal " " " 0.41.5—0.55.—		" poola " —
		" ameerika " —
21. 05. 37. a. Linahindade noteerimise komis-		Mootoriõli, ameerika " 35.00—60.—
jon noteeris järgmised lina kokkuostuhinnad		Autoõli, ameerika ja daani " 42.00—105.—
sentides ühe kg eest franko kokkuostja ladu		A/Ü. Eesti Kiviõli põlevkivi küt-
riiklike standardsortide alusel (s. o. sortide eest,		teõli, tsistern. 1000 kg. 50.00—52.—
mis vastavad Põllutöministeeriumi lina väljaveo		Linaseemneõli 100 " 63.00—65.—
kontrolli nõuetele nii omaduste kui ka harimise		Värnits " 64.00—66.—
ja sidumise poolest):		Taillindriõli, Ameerika " 30.00—48.—
Tendants: püsiv.	Petseri- ja Mujal	Naftha, Vene " 14.—
Lina, ristna R	Võrumaal, Eestis	" Ameerika " 14.—
hoffsdreiband HD	144 141	" Poola " —
dreiband D	135 132	Petrooleum, Vene, tsist. ja vaadid " 15—16.—
ordinäärdreiband OD	126 123	" Ameerika " " 15.50—16.50
liivi ordinäärdreiband LOD	117 114	Bensiin, Eesti, riigi põlevkivi-
takupraak H	108 105	tööstuse segabensiin, fr. Tallinn, pr. I. —.28
	99 96	Auto-bensiin " —.26
Takud Codilla I 1 kg. 101		A/Ü. Eesti Kiviõli bensin „Estolin“,
" " II " 91		tsistern. fr. Tall., üheteedemaks. " —.29
" " III " 81		Bensiin, I s. välisbensin " —.31
" ehituse " 17		Piirit., puh., eksp. (ekskl. v.) fob. Tall. h/alk 33.00—35.—
Õliinaseemned, baas 100 kg. —		Pesuosoda, kodumaa 100 kg. 8.50—9.00
Linaseemned, külvi, baas " 28.—		Seebikivi " 26.50—28.00

		Kroonid				
			I sort	II sort	III sort	IV sort ;
Värvid, nigros., vees sulav, välism. 1 kg.		6.50				
„ tsinkvalge, välism.		0.60—0.62	60—72 kg	0.93	0.88	0.82
„ tinavalge, „		0.90—0.92	55,5—59 „ }	0.88	0.84	0.78
„ ooker, „		0.16—0.29	72,5—75 „ }			
Väetisained: Superfosf. ingl. 18/20% kott		5.40	75,5—80 „	0.84	0.80	0.77
Superfosfaat holl.		5.15	Kanamunad. Tendents:			
„ vene		4.85	I kg eksportmune koos juuremaksuga hinnad fr.			
„ „ lahtiselt, fr. piir 100 kg.		4.25	kogumispunkt Kr.			
Kaalisool 40%		10.55—10.65	üle 60 gr. raskuste munade juures Kr. —.38 kümme			
Salpeeter, tshiili 16% (terakujul.)		14.35—14.45	50—60 gr. „ „ „ „ „ —.34 „			
Lubisalpeeter 15 1/2%		13.75—13.85	Siseturu m. 50—60 gr. rask. „ juures „ —.27 „			
Lubiamoonsalpeeter 20,5%		16.00—16.10	alla 50 „ „ „ „ „ —.23 „			
Vävelhapu ammonium 20,6%		14.00—14.10	Piim. Noteerimise komisjon noteeris talupidajate			
Nitrofoska (14 : 14 : 18%)		23.35—24.45	poolt müüdava piima hinnaks Tallinnas ühe liitri			
Paber, rotatsioonl 100 kg.		23.20	eest:			
Tsement,			I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes			
Portland, Kunda, pütt 170 kg, fr. Rakvere		5.85	kauplustele müües 11 s. ltr.			
paberkottides		5.15	I valiku rõõskpiim lahtistes nõudes			
Kriit, toores 100 kg.		4.15—4.40	piimatööstustele müües 10 „ „			
„ pestud		4.25—4.40	II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes			
Kivitorv		14.00—24.—	kauplustele müües 10 „ „			
„ Riigi põlevkivitööst. „		9.25	II valiku rõõskpiim lahtistes nõudes			
Puutorv		18.—	piimatööstustele müües 9 „ „			
Lubi		2.20	juust. — Tendents: vaikne.			
Põllukips, jahvatat., fr. Irboska „		15.—	Juustu hinnaks noteeritakse ilma riikliku juure-			
Kips, tükikides, fr. Irboska		30.00	maksuta fr. Tallinn Šveitsi juustu eest 19. VI 37. a.			
„ krohvimise fr. Tallinn		38.00	Siseturu juust			
Telliskivi, I s. fr. Tallinn 1000 tk.		46.00—48.00	sort 12 A 110 senti kg. Šveitsi 125.—			
Silikaat, I s., fr. vabrik		40.00—42.00	„ 11 A 105 „ „ Hollandi 100.—			
Tallanahk, eesti nahast 1 kg.		2.30—2.60	„ 12 B 102 „ „ Backstein 100.—			
Tallanahk, Ameerika, I s.		2.60—2.80	„ 11 B 98 „ „ Konserv. 130.—			
Metsamaterjalide hinnad fr. laduplats Tallinn.						
Palgid: kuusk ja mänd thm. kr.		19.00—21.—	Kartulid. Tendents: — kindel			
Pakud, kuusk r.-m. „		8.50—9.50	Sõgikartul: raudteejaamades . Kr. 2.20—2.50 kv.			
„ mänd „ „		8.00—9.00	Lääne rannas . . „ 2.50—3.00 kv.			
Paberipuu „ „		7.00—8.00	Tööstuskartul: tärklisevabrikutes „ 1.80—2.00 „			
Toepuud „ „		7.00—8.00	Aiasaadused.			
Pakud: kask thm. „		20.00—28.—	Sigurid: ekspordikõlv. fr. kogumisp. — s. kg.			
„ lepp, I sort „ „		32.—	Tendents: kindel.			
„ „ II sort „ „		20.—	Kurgid konservitud, ekspordikõlvuli-			
„ haab I „ „		35.—	sed ca 5 kg. plekknõu . . . Kr. —			
„ „ II „ „ „		25.—	Tendents: püsiv.			
Prussid „ „		35.00—37.00	Sidrunid, kast „ „ 28.00—30.—			
Saetud materjal, plangud + 25% laudu:			Apelsinid, Itaalia, 20 kg „ —			
„ kuusk u/s „ „		47.—	Lina Prahid.			
„ „ IV sort. „ „		43.—	Tallinn — Stettin 1000 kg. Rmk. 14.25			
„ mänd u/s „ „		48.—	„ — Gent „ sh. 31/—			
„ „ IV s „ „		44.—	„ — Dundee „ „ 32/6 —			
Kastilauad „ „		64.—	Puumaterjalid. Standard			
Krohvilistud „ „		29.00—35.00	Tallinn— London „ sh. 45/ nt			
Liiprid 25 cm × 25 cm × 272 cm tk. „		—	„ — Hull „ „ 52/6 gr.			
Tendents: tagasihoidlik.			„ — Southampton „ „ 50/—			
Lambavill 15. VIII 36. a.			„ — Manchester „ „ 55/—			
„ I sort 1 kg Kr.		3.55	„ — Grangemouth „ „ 42/6			
„ II „ „ „		2.80	„ — Belfast „ „ 52/6			
„ III „ „ „		2.05	„ — Dundee „ „ 44/—			
Puuvill, Liverpooli börs.			„ — Antwerpen „ „ 40/—			
American Fully Middling inglise nael (lbs) eest ingl.			„ — Gent „ „ 40/—			
pennides (d) loko 6.86, juuli 6.71, okt.			„ — Rotterdam „ „ 40/—			
6.65, jaan. 6.61, märts. 6.64.			„ — Amsterdam „ „ 40/—			
Või. — Tendents: vaiksem.			Segakaup.			
1 sort 1 kg Kr. 1.44, mis tulnud sisse 6.—13. VI 37. a.			Tallinn — Stettin 1000 kg rmk. 18.00—30.—			
Lambaliha. Eksporditava värske lambaliha hind			„ — London 1016 kg sh. 17.00—40.—			
Tallinna tapamajades headuse järgi 85—90 snt. kg.			„ — Stokholm 1000 kg rkr. 11.00—30.—			
Peekonsigade nädalahinnad Tallinnas 28. V 1937. a.			„ — Stettin, või, tünn rmk. 1.50			
Peekonsigade tapakaalud:			„ — London „ sh. 2/6			

Nüüdistest peale pakume oma austatud ostjaskonnale soodsatel tingimustel meie suurveskist

PUHAŠT RUKKIJAHU —

kottides ja valge plommiga — ja sellest jahust valmistatud leiba à 1 ja 2 kg, mis maisi ei sisalda, templiga

A/S RT—P

Uhtlasi teatame, et seni müügil olnud leivajahu maisi sisaldavusega — kottides punase plommiga — ja sellest jahust valmistatud leiba tuntud headuses, templiga

A/S RT

müüme ka edaspidi, kuni tagavara lõppemiseni, muutmata hindadega.

A/S. „ROTERMANN'I TEHASED“

Iga majaomanik

ja ehitusettevõtja tarvitab meie omatööstuses valmistatud kõrge kvaliteediga maalrivärve, sest need on ilmastikumõjudele vastupidavad ja hinnalt odavad

Keemiatööstus

G. SCHWARZ & Ko

Tallinn, Telliskivi tn. 59, tel. 440-00

JUUKSETOOSTUS

«CZIPAN»

END. GRANBERG

Balti Päästeselts

EESTI RANNASÕIDU LIIN

1937. AASTA SUVINE SÕIDUPLAAN

A/L „EESTIMAA“

Tallinn-Rohuküla-Kuressaare

Otseühendus raudteega Rohuküla kaudu. Tallinnast laupäeviti kell 18.35 väljuv kiirrong viib sõitjad Rohukülla. Rohukülast neljapäeviti kell 4.35 väljuv rong toob reisijad Tallinna kell 8.00

MINEK	Maksev navigatsioon algusest kuni 27. maini	TULEK	
Tallinnast	laupäeviti kell 10.00	Rohukülla	laupäeviti kell 19.00
Rohukülast	" " 22.30	Kuressaare	pühapäeviti " 7.30
Tağasisõit			
Kuressaarest	kesknädaliti kell 16.00	Rohukülla	neljapäeviti kell 1.00
Rohukülast	neljapäeviti " 3.00	Tallinna	" " 10.30

Tallinn-Rohuküla-Kuressaare-Riia

MINEK	Maksev 29. maist kuni 2. septembrini	TULEK	
Tallinnast	laupäeviti kell 13.00	Rohukülla	laupäeviti kell 21.00
Rohukülast	" " 22.30	Kuressaare	pühapäeviti " 7.30
Kuressaarest	pühapäeviti " 20.00	Riiga	esmaspäeviti " 8.00
Tağasisõit			
Riia	teisipäeviti kell 20.00	Kuressaare	kesknädaliti kell 7.00
Kuressaarest	kesknädaliti " 18.00	Rohukülla	neljapäeviti " 2.00
Rohukülast	neljapäeviti " 3.00	Tallinna	" " 10.30

A/L „ENDLA“

Tallinn-Kärdla-Kuressaare-Pärnu-(Kuivastu)

MINEK	Maksev navigatsioon algusest kuni 31. augustini	TULEK	
Tallinnast	kesknädaliti kell 8.00	Kärdla	kesknädaliti kell 16.00
Kärdlast	" " 20.00	Kuressaare	neljapäeviti " 6.00
Kuressaarest	neljapäeviti " 9.30	Pärnu	" " 18.30
Tağasisõit			
Pärnust	reedeti kell 21.30	Kuressaare	laupäeviti kell 6.30
Kuressaarest	pühapäeviti " 7.00	Kuivastusse	pühapäeviti " 12.00
Kuivastust	" " 12.30	Kärdla	" " 18.00
Kärdlast	" " 22.00	Tallinna	esmaspäeviti " 7.00

A/L „GRELEN“

Tallinn-Heltermaa-Kuivastu-Virtsu-Laimjala-Kuressaare

Laev ootab teisipäeviti Virtsu sadamas raudteerongit, mis Tallinnast väljub alates 22. maist kell 17.00 ja saabub Virtsu sadamasse kell 22.50

MINEK	Maksev navigatsioon algusest kuni 30. augustini	TULEK	
Tallinnast	teisipäeviti kell 8.00	Heltermaale	teisipäeviti kell 16.30
Heltermaalt	" " 17.30	Kuivastusse	" " 20.30
Kuivastust	" " 22.00	Virtsu	" " 22.30
Virtsust	" " 23.00	Laimjalasse	kesknädaliti " 3.00
Laimjalast	kesknädaliti " 5.30	Kuressaare	" " 8.30
Tağasisõit			
Kuressaarest	neljapäeviti kell 9.00	Laimjalasse	neljapäeviti kell 12.00
Laimjalast	" " 13.30	Kuivastusse	" " 17.00
Kuivastust	" " 18.00	Heltermaale	" " 21.00
Heltermaalt	" " 22.00	Tallinna	reedeti " 7.00

Tağasisõidul Kuressaarest Tallinna sõidab laev tarviduse järgi Virtsu sadamasse sisse

A/L „DAGMAR“

Tallinn-Orissaare-Taaliku-Triigi-Sõru-Paņa-Ninase-Vaiçu-Kihelkonna

MINEK	Maksev navigatsioon algusest kuni 31. augustini	TULEK	
Tallinnast	neljapäeviti kell 8.00	Orissaare-Taalikule neljapäev. kell 19.00	
Orissaare-Taalikult	" " 21.00	Triigile	" " 22.00
Triigilt	reedeti " 8.00	Sõrule	reedeti " 9.00
Tağasisõit			
Sõrult	laupäeviti kell 18.00	Triigile	laupäeviti kell 19.00
Triigilt	pühapäeviti " 14.00	Taaliku-Orissaare	pühapäeviti " 15.00
Taaliku-Orissaarest	" " 19.00	Tallinna	esmaspäeviti " 6.00

Kaks korda kuus jätkab laev oma reisi Sõrult Paņa, Ninase Vaiçu kaudu Kihelkonnale. Väljub Sõrult reedeti kell 9.30. Tağasisõit Kihelkonnalt laupäeviti kell 10.00

AGENDID: HELTERMAAL: J. Tõsine, tel. Kärdla 3-e. KIHELKONNAL: M. Hõbenik, tel. 15. KUIVASTUS: T. Kolk, tel. 8. KURESSAARES: A/s. J. Kahu & Ko., tel. 5. KÄRDLAS: J. Iha, tel. 22. LAIMJALAS: O. Tõli, tel. 4-b. NINASEL: J. Pöder, tel. Mustjala 4-I. ORISSAARES: A. Eila, tel. 12-d. PANGAL: T. Kauber, tel. Mustjala 3-III. PÄRNUS: H. D. Schmidt, tel. 229. 93. RIIAS: A. Kalniņš, Jaunietla 25, tel. 33179, 22034. ROHUKÜLAS: E. Laine, Posti in. 5. HAAPSALU, tel. 107. SÕRUL: P. Leisberg, tel. Emmaeie 4-c. TAALIKUL: A. Kiviraijuja, tel. Orissaare 1-c. TRIIGIL: R. Medri, tel. Leisi 16-a. VAIGUL: E. Tamm, tel. Kihelkonna 21-b. VIRTUSUS: J. Kõit, tel. 5